ขึ้นทะเบียน

มรดกภาพยนตร์ของชาติ

ครั้งที่ 16

ประจำปี พ.ศ. 2569

4 ตุลาคม

วันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย

คำนำ

ก้าวย่างสู่ปีที่ 16 ของการดำเนินงาน “ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ” ในปี พ.ศ. 2569 นี้ นับเป็นบทพิสูจน์ถึงการได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างต่อเนื่องกับหนึ่งในภารกิจสำคัญที่หอภาพยนตร์จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพราะกิจกรรมนี้มิใช่เพียงการทำบัญชีรายชื่อภาพยนตร์สำคัญ แต่เป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ร่วมบอกเล่า “ความทรงจำ” ผ่านภาพยนตร์ไทยโดยร่วมเสนอรายชื่อภาพยนตร์เพื่อนำไปพิจารณาขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ในปีนี้ได้รับกระแสตอบรับอย่างคึกคักจากประชาชนกว่า 1,200 คน ที่ร่วมเสนอชื่อภาพยนตร์ต่าง ๆ ถึง 323 เรื่อง ซึ่งครอบคลุมภาพยนตร์เก่าจากปี พ.ศ. 2480 จนถึงภาพยนตร์ใหม่ปีปัจจุบัน นอกจากเสนอชื่อแล้ว ประชาชนที่เสนอชื่อ ยังร่วมแสดงเหตุผลและความสำคัญของภาพยนตร์ที่ตนเสนอ ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของภาพยนตร์ไทยในมิติต่าง ๆ และปรารถนาจะให้ภาพยนตร์เหล่านั้นได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกของชาติ

รายชื่อภาพยนตร์ต่าง ๆ ที่ได้รับการเสนอจากประชาชน กับรายชื่อภาพยนตร์อีกส่วนหนึ่งที่คณะทำงานของหอภาพยนตร์เสนอ ได้ผ่านการกลั่นกรองตามหลักเกณฑ์ของการขึ้นทะเบียนให้เหลือภาพยนตร์ต่าง ๆ จำนวนหนึ่ง ที่สมควรได้รับการพิจารณาขั้นสุดท้าย โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายวิชาชีพ รวม 34 ท่าน ร่วมกันพิจารณา ซึ่งที่สุดคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้มีมติเห็นชอบให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. 2569 จำนวน 12 เรื่อง ทำให้ในปัจจุบันเรามีภาพยนตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนรวมทั้งสิ้น 275 เรื่อง

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้กำหนดให้วันที่ 4 ตุลาคมของทุกปี เป็น “วันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย” เพื่อที่รำลึกเหตุการณ์เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2509 ที่มีการประชุมของคณะอนุกรรมการด้านการสื่อสารมวลชน ในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ซึ่งมี พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร ทรงเป็นประธาน จัดประชุมกันที่สถานีไทยโทรทัศน์ ช่อง 4 บางขุนพรหม ที่ประชุมมีมติเสนอให้หอสมุดแห่งชาติเปิดแผนกเก็บรักษาฟิล์มภาพยนตร์ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของชาติ เพื่อให้ยุวชนรุ่นหลังได้เข้าศึกษาค้นคว้า

องค์ประธานและอนุกรรมการบางท่าน ได้แสดงเจตนาจะบริจาคฟิล์มภาพยนตร์ที่สำคัญจำนวนหนึ่งเป็นประเดิมแก่หอสมุดด้วย วันนี้จึงเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในประวัติศาสตร์การอนุรักษ์ภาพยนตร์ของชาติ

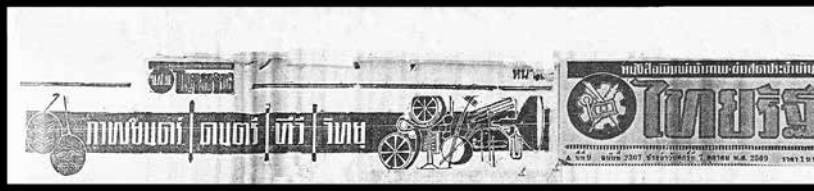
แต่น่าเสียดายที่ข้อเสนอนี้ ไม่เป็นจริง แผนกเก็บรักษาฟิล์มภาพยนตร์ของชาติจึงไม่เกิดขึ้น ประเทศไทยจึงเสียโอกาสในการอนุรักษ์ฟิล์มภาพยนตร์สำคัญ ๆ ไว้เป็นมรดกของชาติ จนเวลาล่วงเลยถึงปี พ.ศ. 2527 จึงมีการจัดตั้งหอภาพยนตร์แห่งชาติขึ้น และสืบสานเจตนารมณ์ในการอนุรักษ์ภาพยนตร์ของชาติให้เป็นจริง แม้ในช่วงแรกจะเป็นไปอย่างลำบาก ไม่สามารถพัฒนาได้ทันกับการที่ต้องทำหน้าที่ดูแลรักษาฟิล์มภาพยนตร์ของทั้งชาติ เพราะเป็นหน่วยงานเล็ก ๆ แต่เมื่อปี พ.ศ. 2552 หอภาพยนตร์แห่งชาติได้ปฏิรูปจากระบบราชการเป็น หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ในกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมโดยตรง จึงได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้น และสามารถปฏิบัติภารกิจได้เข้มแข็งและกว้างขวางมากขึ้น

การกำหนดให้มีวันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย และประกาศรายชื่อภาพยนตร์ต่าง ๆ จำนวนหนึ่งที่ได้รับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาตินั้น ถือเป็นการรำลึกถึงวันประวัติศาสตร์และเป็นการสืบทอด เชิดชูเจตนารมณ์ของที่ประชุมครั้งนั้น พร้อมทั้งเป็นส่วนหนึ่งในการรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกภาพยนตร์ของชาติ

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ขอขอบคุณคณะกรรมการพิจารณาตัดสินภาพยนตร์ทั้ง 34 ท่านที่ได้สละเวลาทำหน้าที่พิจารณาตัดสินภาพยนตร์ในปีนี้ และขอขอบคุณประชาชนทุกท่านที่ได้ร่วมเสนอรายชื่อภาพยนตร์ ติดตามกิจกรรมนี้ พร้อมช่วยส่งต่อข่าวสารทำให้กิจกรรมนี้แพร่หลายเป็นรู้จักกันมากขึ้น

สำหรับท่านที่สนใจรับชมภาพยนตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ หอภาพยนตร์จะนำไปเผยแพร่ตามช่องทางต่าง ๆ ของหอภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นการจัดฉายในโรงภาพยนตร์ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ การเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์ใน Facebook, YouTube, TikTok และให้บริการในห้องสมุดและโสตทัศนสถาน เชิด ทรงศรี ที่หอภาพยนตร์ รวมถึงการร่วมมือกับอีกหลากหลายหน่วยงานภายนอกในการนำภาพยนตร์เหล่านี้ออกไปถ่ายทอดสู่สาธารณชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

ให้หอสมุดแห่งชาติเก็บหนังไทยไว้ให้ยาวชม

เพื่อผลในการค้นประวัติศาสตร์ 'น้ำผึ้งเพชร' –พิธีราชาภิเษกด้วย

คณะอนุกรรมการสื่อสารมวลชน ซึ่งมีพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าปรมบุรฉัตร ทรงเป็นประธาน ลงมติเรียกร้องให้

☆ มีต่อหน้า 2

บริษัทไดเอะสร้าง 'เต่าไฟ'

บริษัท ภาพยนตร์ ไดเอะ แห่งญี่ปุ่น ทุ่มทุนกว่า 50 ล้าน สร้างภาพยนตร์ แฟนตาซี วิทยาศาสตร์เรื่องใหม่ ชื่อ โยมิโนะคิซึเตะน่าหลายไสย์สุด บังคับผลิตให้ทราย เป็นเต่าน้ำยักษ์

☆ มีต่อหน้า 2

ให้หอสมุด

☆ ต่อจากหน้า 13

หอสมุดแห่งชาติเปิดแผนกเก็บภาพยนตร์ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมขึ้น อีก แผนกหนึ่ง โดยหวังจะให้เยาวชนรุ่นหลังได้ทราบความเป็นไปใน อดีต ได้ อย่างชัดแจ้งและพร้อมกันนั้นก็ต้อง การ ให้ เกิด ความสะดวกสบายใน การ ค้นคว้าด้วย

คณะอนุกรรมการสื่อสารมวลชน ซึ่งกอปรด้วยกรรมการจากหลายฝ่าย มี นายประสงค์ หอสนันทน์– จำนง รังสิกุล [จากกรมประชาสัมพันธ์] สงวน มัทวพันธ์ [จากสมาคมโรงภาพยนตร์] รัตน์ เปสตันยี [จากสมาคมผู้อำนวยการสร้าง] พล. ประสิทธิ์ ชื่นบุญ [จาก ทีวี.ทัพบก] คุณหญิงอัมพร มีศุข [จากกระทรวงศึกษา] และนายกสมาคม นสพ.—นัก นสพ.ได้เปิดประชุมกันที่ ทีวี. ช่อง 4 เมื่อวันอังคาร ที่ ผ่าน มานี้ ที่ ประ ชุม ได้ลงมติเป็นเอกฉันท์เรียกร้องให้หอสมุดแห่ง ชาติเปิด แผนกเก็บภาพยนตร์ที่มีคุณค่า ทาง — ประวัติ ศาสตร์ และ วัฒนธรรม ขึ้นโดยหวังให้เป็นสมบัติอีกอย่างหนึ่งของชาติ ซึ่งคณะกรรมการ จะ เป็น ฝ่าย พิจารณาเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าจริงๆเข้ามารวบรวมไว้ในหอสมุด และนอกจากจะ ต้อง ใช้ งบประมาณของคณะกรรมการไป จัด สรรค์ภาพยนตร์มาแล้วยังเปิดรับภาพยนตร์ที่มีผู้อุทิศให้ด้วย

อย่างไรก็ตาม ในอันดับแรกนี้พระองค์เจ้าปรมฯ ได้ทรงแจ้งความ จำนงว่า จะ ทรงมอบภาพยนตร์เกี่ยวกับพิธีบรมราชาภิเษกของรัชกาลที่ 7 ซึ่งเป็นของพระองค์เจ้าปรม ฯ ให้เป็นอันดับแรก ขณะเดียวกันก็มีผู้เสนอมายืมหลายเรื่อง อาทิเช่น "น้ำผึ้งเพชร" และภาพยนตร์สารคดีที่ มีคุณค่า ทาง ประวัติ—ศาสตร์ อีกหลาย เรื่อง คณะกรรมการชุดนี้ จะมีการ ประชุมอีกครั้งหนึ่ง ข่าวคืบหน้าจะนำเสนอต่อไป

คำกล่าว

คำกล่าว
ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ในการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. 2569
เนื่องในวันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย
วันอาทิตย์ที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2569 เวลา 14.00 น.
ณ หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ศาลายา นครปฐม

ท่านผู้อำนวยการหอภาพยนตร์
คณะกรรมการพิจารณาขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ
ผู้มีเกียรติและสื่อมวลชนทุกท่าน

ในฐานะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม กำกับดูแลหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) รู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ที่ได้มาเป็นประธานการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2569 เนื่องในวันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย ซึ่งจัดขึ้นเป็นปีที่ 16 ในวันนี้

ขอชื่นชมหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ที่จัดกิจกรรมสำคัญนี้ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 16 ปีแล้ว และขอชื่นชมและขอบคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 34 ท่าน ที่ได้สละเวลาแรมเดือนในการชมภาพยนตร์ที่ได้รับการเสนอชื่อ และใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญตามคุณวุฒิแต่ละด้านของท่านร่วมกันพิจารณาตัดสินจนได้ภาพยนตร์ที่สมควรได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2569 และที่สำคัญ ขอขอบคุณประชาชนกว่า 1,200 คนที่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมนี้ โดยมีส่วนร่วมเสนอชื่อภาพยนตร์จำนวนมากถึง 323 เรื่อง มาให้คณะกรรมการพิจารณา นับเป็นข้อพิสูจน์ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมของชาติอย่างแท้จริง

บัดนี้ ขอประกาศรับรองการขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2569 ทั้ง 12 เรื่อง ขอแสดงความยินดีกับบริษัทผู้สร้าง ผู้กำกับ ผู้แสดง ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปีนี้ และขอขอบคุณที่ท่านทั้งหลายนั้นได้มีส่วนสร้างสรรค์ผลงานภาพยนตร์ดังกล่าวขึ้นมาจนได้รับการพิจารณาว่าเหมาะสมที่จะเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ซึ่งหอภาพยนตร์จะต้องทำหน้าที่ดูแลรักษาให้ภาพยนตร์เหล่านี้คงอยู่ตลอดไป และนอกจากเก็บรักษาแล้ว ขอให้หอภาพยนตร์นำภาพยนตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติในปีนี้ รวมถึงในปีก่อนหน้า จำนวน 275 เรื่อง ออกเผยแพร่สู่การรับรู้ การชื่นชม เป็นมรดกวัฒนธรรมทางภาพยนตร์ให้กับประชาชนได้เรียนรู้ ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางให้สมกับที่เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติอย่างแท้จริง

สารบัญ

คำนำ 2

คำกล่าวรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม 6

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ 9

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาตัดสินภาพยนตร์ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติประจำปี พ.ศ. 2569 10

ความคิดเห็นจากกรรมการ 12

ทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ 16 ประจำปี พ.ศ. 2569 25

- โขน (2472) 26
- [กรุภาพยนตร์ของหมอบุญส่ง เลขะกุล] [2490-2530] 28
- [คณะนักข่าวเดินทางไปจีนแดงและเวียดนามเหนือ ปี 2500] (2500) 36
- [กรรมวิธีทำเฮโรอีน] [2500-2505] 44
- [กรุภาพยนตร์กลุ่มชาติพันธุ์ในไทยจาก Encyclopaedia Cinematographica] (2507-2508) 46
- อัศวินดาบกายสิทธิ์ (2513) 52
- ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์เมื่อ 6 ตุลาคม 2519 (2519) 56
- แผ่นดินของเรา (2519) 62
- WESTWÄRTS...Südostasiatinnen in der BRD (การเดินทางสู่ตะวันตก... ผู้หญิงจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเยอรมนีตะวันตก) (2532) 66
- เฉิ่ม... (2548) 70
- แสงศตวรรษ (2549) 74
- ดาวคะนอง (2559) 78

รายชื่อภาพยนตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. 2554-2569 83

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการ พิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์

1. คุณค่าทางประวัติศาสตร์และความทรงจำ

เป็นภาพยนตร์ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของ สถานที่ กาลสมัย บุคคล เหตุการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับคนไทยและสังคมไทย ในมิติต่าง ๆ เช่น มานุษยวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ทั้งในฐานะปัจเจกและกลุ่มหรือมวลชน สามารถทำให้ผู้ชมเข้าถึงและเข้าใจมิติเหล่านั้นในเชิงประวัติศาสตร์หรือความทรงจำ

2. คุณค่าทางศิลปะภาพยนตร์

เป็นผลงานภาพยนตร์ที่สร้างสรรค์ อันแสดงถึงศิลปะวิทยาทางด้านภาพยนตร์

3. มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์

เป็นภาพยนตร์ที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น การนำเสนอภาพยนตร์นั้นไม่ว่าการถ่ายทำ การแสดง การตัดต่อ ฯลฯ มีความคิดริเริ่ม ไม่เคยมีแบบอย่างมาก่อนในภาพยนตร์อื่น ๆ

4. บูรณภาพ

คือความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลงานภาพยนตร์ตรงตามต้นฉบับของผู้สร้างสรรค์ ภาพยนตร์ที่ออกฉายแล้วอาจถูกตัดทอน ถูกเสริมเติมแต่งเพิ่มเติม ถูกดัดแปลงไปด้วยเหตุต่าง ๆ

5. ความเสี่ยงต่อการสูญเสียหรือยากแก่การหาทดแทน

เป็นภาพยนตร์ที่ยังมีฟิล์มต้นฉบับหรือสำเนาในรูปแบบอื่นใดอยู่ แต่ตกอยู่ในภาวะความเสี่ยงที่จะสูญเสียภาพยนตร์นั้นไป ด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ เช่น มีต้นฉบับหรือสำเนาอยู่เพียงชุดเดียว หรือภาพยนตร์นั้นกำลังเสื่อมสภาพ หรือสภาพการจัดเก็บไม่ปลอดภัย ไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น

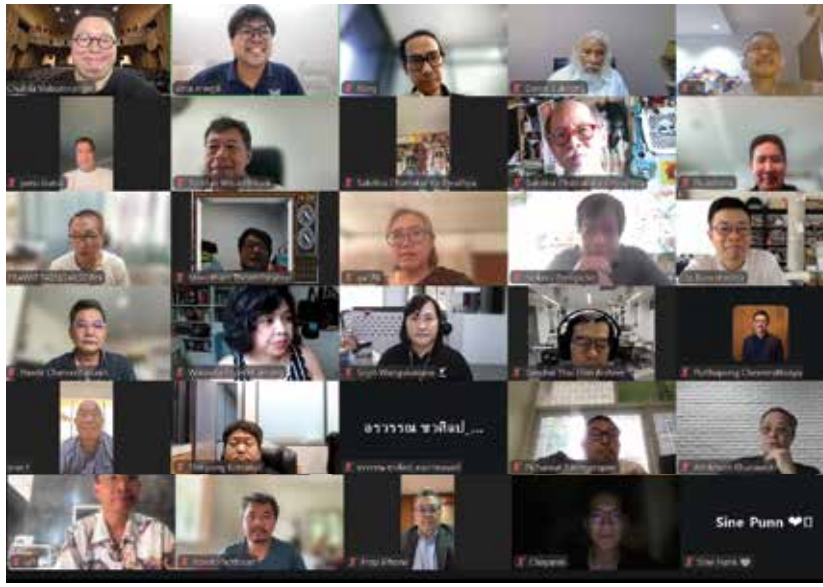
6. อิทธิพลต่อคนและสังคม

ภาพยนตร์ที่สามารถส่งผลกระทบโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อปัจเจกชนและหรือต่อสังคม ไม่ว่าทางด้านพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ อารมณ์ ฯลฯ อาจก่อให้เกิดกระแสสมัยนิยมเกิดการเปลี่ยนแปลง ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ไม่ว่าชั่วระยะเวลาสั้นหรือยั่งยืนนาน

คณะกรรมการ

กฤติยา กาวีวงศ์	ภัณฑรักษ์
กษิดิศ อนันทนาธร	บรรณาธิการ
ผศ. ดร.เกษม เพ็ญภินันท์	นักวิชาการด้านปรัชญา
โกวิท โพธิสาร	สื่อมวลชน
จิตร โพธิ์แก้ว	นักวิจารณ์ภาพยนตร์
ชญานิน เตียงพิทยากร	นักวิจารณ์ภาพยนตร์
ชีวสิทธิ์ บุณยเกียรติ	นักจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศึกษา
ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ	นักประวัติศาสตร์
นที กอนเทียน	ผู้ดูแลเพจ 77PPP
นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์	นักวิชาการด้านศิลปะ
รศ. ดร.บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ	นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์
ปติสร เพ็ญสุต	นักโบราณคดี
ประวิทย์ แต่งอักษร	นักวิจารณ์ภาพยนตร์
ปราปต์ บุนปาน	บรรณาธิการ
หม่อมราชวงศ์ปิยฉัตร ฉัตรชัย	สื่อสารมวลชน
พรพิชิต พัฒนถาบุตร	นักวิชาการอิสระ
ดร.พิชัยวัฒน์ แสงประพาฬ	นักวิชาการด้านภาพยนตร์
พิมพ์ชนก พุกสุข	สื่อมวลชน
ภาณุ บุรุษรัตนพันธุ์	บรรณาธิการ
มโนธรรม เทียมเทียบรัตน์	นักวิจารณ์ภาพยนตร์
ผศ. ดร.วิกานดา พรหมขุนทอง	นักวิชาการด้านภาพยนตร์และวัฒนธรรมศึกษา
วิภว์ บูรพาเดชะ	บรรณาธิการ
ศรัณย์ ทองปาน	นักเขียนสารคดี
ศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา	นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์แรงงาน
ศาสวัต บุญศรี	นักวิชาการด้านภาพยนตร์
ไศลทิพย์ จารุภูมิ	นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ. สุดแดน วิสุทธิลักษณ์	นักวิชาการด้านมานุษยวิทยา
สุพจน์ แจ้งเร็ว	บรรณาธิการ
โสภิต หวังวิวัฒนา	นักจัดรายการวิทยุ
อธิคม คุณาวุฒิ	บรรณาธิการ
อธิป กลิ่นวิชิต	สื่อมวลชน
อภินันท์ ธรรมเสนา	นักวิชาการด้านมานุษยวิทยา
อัษฎาวุธ สาคริก	นักดนตรีและที่ปรึกษางานศิลปวัฒนธรรม
อุษาสินี ริ้วทอง	นักพัฒนาด้านเพศวิถีศึกษา

ความคิดเห็นจากกรรมการ

กฤติยา กาวีวงศ์
ภัณฑรักษ์

ปีนี้สนใจหนังสารคดีเป็นพิเศษ คิดว่า selection ของหนังกลุ่มนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อประวัติศาสตร์หนังไทย ที่เชื่อมโยงกับสังคมได้เป็นอย่างดี

กษิดิศ อนันทนาธร
บรรณาธิการ

ภาพยนตร์สารคดีหลายเรื่องที่ได้ชมในปีนี้ตื่นตาตื่นใจมาก ทำให้เห็นวิถีชีวิตของผู้คนในอดีต โดยเฉพาะคนธรรมดาสามัญ คนชายขอบของสังคม หรือคนไทยในต่างประเทศ รวมไปถึงบรรยากาศ สภาพแวดล้อมของบ้านเมือง นับเป็นหลักฐานชั้นดีสำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์ของสังคมไทย ที่ทำให้ผู้ศึกษา “ได้เห็น” และ “ได้ยิน” มากกว่าเพียงใช้จินตนาการจากการอ่านตัวอักษร

ผศ. ดร.เกษม เพ็ญภินันท์
นักวิชาการด้านปรัชญา

การรับชมภาพยนตร์เปรียบเสมือนการเปิดประตูสู่โลกที่แตกต่างจากโลกที่เราอยู่ โลกที่เราก้าวย่างเข้าไปเรียนรู้ชีวิต รับรู้เรื่องราวและความเป็นอยู่ของผู้อื่น สิ่งอื่น และอื่น ๆ อีกมากมาย แม้ว่าภาพยนตร์จะเป็นผลงานศิลปะแขนงหนึ่ง แต่ภาพยนตร์ก็บรรจงสร้างขึ้นมาจากประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ทุกคนได้เข้าถึงเนื้อหาสาระ คุณค่าทางสุนทรีย-ศาสตร์ ผัสสารมณ์ และอรรถรสทางสุนทรียภาพ

สำหรับการคัดเลือกภาพยนตร์ในครั้งนี้ก็เช่นกัน บรรดาภาพยนตร์ที่ได้รับการคัดเลือกนอกจากจะถ่ายทอดเรื่องราวที่ทรงค่าแล้ว ยังนำเสนอประสบการณ์ของสังคมที่เราอยู่อาศัยและเก็บรักษาไว้ในกาลเวลาราวกับว่าเป็นเชิงอรรถของยุคสมัย

โกวิท โพธิสาร
สื่อมวลชน

หนังคือศิลปะที่บันทึกประวัติศาสตร์และอารมณ์ทางสังคมของแต่ละช่วงเวลา การขึ้นทะเบียนภาพยนตร์ให้เป็นมรดกของชาติ คือการรักษาความทรงจำของสังคม และให้เกียรติผู้บันทึกความทรงจำนั้น ๆ

จิตร โพธิ์แก้ว
นักวิจารณ์ภาพยนตร์

มีความยินดีเป็นอย่างมากที่ได้เข้าร่วมในการคัดเลือกภาพยนตร์ในครั้งนี้ ภาพยนตร์หลายเรื่องที่ได้ดูในงานนี้เปี่ยมไปด้วยคุณค่าทางประวัติศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง และภาพยนตร์เหล่านี้สมควรได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ศึกษาและทำความเข้าใจว่าเคยเกิดอะไรขึ้นบ้างในประเทศไทยในอดีต คนไทยในอดีตมีความสามารถมากเพียงใด และคนไทยในอดีตอาจจะเคยทำผิดพลาดในสิ่งใดไว้บ้าง เพื่อที่ผู้ชมภาพยนตร์จะได้หลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความผิดพลาดหรือเกิดเหตุการณ์เลวร้ายเหมือนในอดีตขึ้นอีก

ชญานิน เตียงพิทยากร
นักวิจารณ์ภาพยนตร์

บางครั้งประวัติศาสตร์คือภาพความงามแบบจารีตที่คงทนข้ามกาลเวลา (*โขน*) บางครั้งประวัติศาสตร์คือภาพวิ่นแหว่งของการเดินทางที่สะท้อนนัยทางการเมือง (*[คณะนักข่าวเดินทางไปจีนแดงและเวียดนามเหนือ ปี 2500]*) บางครั้งประวัติศาสตร์คือสิ่งที่ผู้คนค้นพบให้คุณค่าใหม่ (*เฉิ่ม...*) บางครั้งประวัติศาสตร์คือภาพตัดปะที่หยิบยืมมรดกจากแดนอื่นหรือชีวิตของผู้เขียนเอง (*อัศวินดาบกายสิทธิ์*) บางครั้งประวัติศาสตร์คือน้ำเนื้อของชีวิตนอกขนบส่วนกลางที่โลดแล่นปรากฏเป็นหลักฐานภาพเคลื่อนไหว (*[กรุภาพยนตร์กลุ่มชาติพันธุ์ในไทยจาก Encyclopaedia Cinematographica], WESTWÄRTS... Südostasiatinnen in der BRD (การเดินทางสู่ตะวันตก... ผู้หญิงจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเยอรมนีตะวันตก)*)

แต่บางครั้งประวัติศาสตร์ก็คือมุมมืด (*[กรรมวิธีทำเฮโรอีน]*) แต่บางครั้งประวัติศาสตร์ก็ถูกห่มคลุมด้วยความหมายแทรกซ้อนจนความหมายดั้งเดิมเจือจาง (*แผ่นดินของเรา*) แต่บางครั้งประวัติศาสตร์ก็ถูกแทรกแซงด้วยอำนาจรัฐจนความหมายดั้งเดิมเคยหม่นมัว (*แสงศตวรรษ*) แต่บางครั้งประวัติศาสตร์ก็คือความแปลกแยกของคนรุ่นหลังที่กำลังพยายามเข้าใจอดีต (*ดาวคะนอง*) และหลายครั้งประวัติศาสตร์ก็คือโกหกคำโตที่แฝงกายอยู่ใต้นาม “ข้อเท็จจริง”

ชีวสิทธิ์ บุณยเกียรติ
นักจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ศึกษา

ในการพิจารณาคุณค่าของมรดกภาพยนตร์ปีนี้ ไม่ได้ตั้งอยู่บนสมมติฐานว่าภาพเคลื่อนไหวจะสามารถสะท้อนความจริงได้อย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากภาพยนตร์ทุกประเภท

ล้วนถ่ายทอดผ่านมุมมอง กระบวนการสร้างสรรค์ และการตีความของผู้สร้างมาแล้วทั้งสิ้น แต่คุณค่าของภาพยนตร์ในฐานะหลักฐาน คือภาพสะท้อนสภาพสังคม ค่านิยม และจิตวิญญาณของยุคสมัยนั้น ๆ

รายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเฟรมภาพ ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนในภาพบันทึก หรือบรรยากาศเมืองและวัฒนธรรมป๊อปในภาพยนตร์เรื่อง ล้วนเป็นข้อมูลร่วมสมัยที่มีคุณค่าต่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างยิ่ง ภาพเหล่านี้ทำหน้าที่รักษาร่องรอย บรรยากาศ อารมณ์ความรู้สึก และอัตลักษณ์ของห้วงเวลานั้นไว้อย่างน่าสนใจ และที่สำคัญคือเปิดโอกาสให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา ตีความ และเติมเต็มช่องว่างทางประวัติศาสตร์ในมิติที่หลากหลาย ซึ่งเป็นหนึ่งในเกณฑ์สำคัญที่ใช้พิจารณาคุณค่าและคัดเลือกมรดกภาพยนตร์ในครั้งนี้

ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ
นักประวัติศาสตร์

ภาพยนตร์มีมนต์มหาเสน่ห์
ถ่ายเทเรื่องราวแต่คราวก่อน
ให้กลับฟื้นคืนชีวิตทุกบทตอน
เพื่อดูหนังแล้วย้อนมาดูตัว

นที กอนเทียน
ผู้ดูแลเพจ 77PPP

สำหรับภาพยนตร์ที่ถูกเสนอชื่อให้คัดเลือกเพื่อขึ้นทะเบียนในแต่ละปี จะมีทั้งภาพยนตร์ที่เราเคยได้รับชม ผ่านเข้ามาอยู่ในความทรงจำของเราในช่วงเวลาหนึ่ง และขณะเดียวกันก็ยังมีภาพยนตร์อีกหลายเรื่องที่เราไม่เคยได้รับชมจากที่ไหนมาก่อน พอเราได้รับชมเป็นครั้งแรก ก็เหมือนได้เปิดมุมมองใหม่ ๆ มีประเด็นใหม่ ๆ ให้ชวนคิดตลอด รวมถึงเนื้อหาของภาพยนตร์บางเรื่อง บางครั้งก็กำลังอยู่ในความสนใจของเราในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งพอดีอีกเช่นกัน

นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์
นักวิชาการด้านศิลปะ

การเลือกภาพยนตร์ให้เหลือเพียงสิบเรื่องมักจะไม่ใช่เรื่องง่าย แม้ว่าจะมีเกณฑ์เป็นกรอบช่วยกำหนดการเลือกให้ก็ตาม ทว่า ในความยากที่ว่ามันแลกมากับความน่าสนใจเสมอ โดยเฉพาะความจดจ่อต่อภาพยนตร์หรือภาพเคลื่อนไหวหลายแบบพร้อม ๆ และคงมีเฉพาะ

วาระเฉพาะแบบนี้เองที่เราอาจเห็นภาพที่ไม่ได้คาดคิด บันทึกที่ไม่มีวันจินตนาการถึง หรือกระทั่งภาพยนตร์ที่เราเองก็มีคำถามต่อความน่าไว้เนื้อเชื่อใจต่อการที่มันถูกสร้างขึ้นมา

ในความเคลื่อนไหวที่หลากหลายของภาพและเรื่องเหล่านี้ การเลือกภาพยนตร์สำหรับผมจึงอยู่บนฐานที่จะบอกว่าภาพยนตร์เหล่านี้ “มีอยู่” และการมีอยู่ในระบบในเวลาที่เหมาะสมของมัน จึงทำให้มันถูกเข้าถึงเพื่อสืบค้นได้ทันกาลเสมอ

รศ. ดร.บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ
นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์

ในปีนี้เป็นปีครบรอบ 50 ปี ของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 จึงเป็นปีที่ตัดสินใจมอบความสำคัญให้กับภาพยนตร์และสารคดีที่เกี่ยวเนื่องกับกรณี 6 ตุลาคม เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการค้นคว้าศึกษาบทเรียนจากอดีต และผลพวงของการใช้ความรุนแรงในสังคมไทย อีกทั้งเพื่อเป็นการรำลึกถึงผู้จากไปและได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในวันที่ 6 ตุลาคม 2519

ปติสร เพ็ญสุต
นักโบราณคดี

รู้สึกประทับใจที่ได้รับชมภาพยนตร์โบราณ ซึ่งมีคุณค่ามากทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี เป็นขุมทรัพย์ทางปัญญาและเป็นคลังทางวิชาการให้นักศึกษาและนักวิชาการรุ่นใหม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมหาศาล

ประวิทย์ แต่งอักษร
นักวิจารณ์ภาพยนตร์

การคัดเลือกภาพยนตร์เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกชาติในแต่ละปี รวมถึงปีนี้ด้วย จะบอกว่ายาก ก็ยากจริง ๆ เพราะภาพยนตร์แต่ละเรื่องที่หอภาพยนตร์จัดเป็น ‘เพลย์ลิสต์’ มาให้พิจารณาล้วนทรงคุณค่าในแบบฉบับของมัน บ้างโดดเด่นในแง่ของบันทึกประวัติศาสตร์ บ้างลึกซึ้งในทางศิลปะ บ้างสะท้อนรสนิยมของผู้สร้างและผู้ชมในช่วงนั้น ๆ อย่างชนิดที่มันจะไม่เกิดขึ้นอีกแล้ว ฯลฯ แต่กลับกัน ถ้าจะบอกว่าการคัดเลือกเป็นเรื่องง่าย มันก็ง่ายเหมือนกัน เพราะเราเลือกเรื่องไหนก็ได้เลย ไม่มีทางผิดพลาด ด้วยเหตุผลเดียวกัน ทุกเรื่องล้วนทรงคุณค่าในแบบฉบับของมัน

ในมุมส่วนตัว ความสำคัญของการคัดเลือกภาพยนตร์ขึ้นทะเบียนจึงอยู่ที่การเผยแพร่ผลงานเหล่านั้นไปสู่การรับรู้ของสาธารณชนซึ่งสมควรพ่วงมาด้วยข้อมูลหรือคำอธิบายที่ทางหอภาพยนตร์ได้จัดทำขึ้นไว้แล้ว เพื่อชี้ชวนให้ผู้ชมตระหนักว่าภาพเคลื่อนไหวเหล่านั้น

สัมพันธ์กับมิติทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ชนชั้น เพศสภาพ ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ และอื่น ๆ อีกนับไม่ถ้วนอย่างไร หรืออีกนัยหนึ่ง ไม่มีภาพเคลื่อนไหวเรื่องไหนเป็นเพียงแค่ ‘หนังเก่า’ ที่ดูซื่อ ๆ หรือไร้เดียงสาหรือแยกขาดจากบริบทแวดล้อมแม้แต่เรื่องเดียว

ปราปต์ บุนปาน
บรรณาธิการ

ภาพยนตร์คือจดหมายเหตุหรือบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า ในการเก็บรักษาความทรงจำของสังคม

หม่อมราชวงศ์ปิยฉัตร ฉัตรชัย
สื่อสารมวลชน

ความหลากหลายของภาพยนตร์ที่มีโอกาสได้ร่วมพิจารณา ช่วยเปิดหูเปิดตาได้อย่างมากสมกับปรัชญาของหอภาพยนตร์ที่ว่า “ภาพยนตร์ยังให้เกิดปัญญา”

พรพิชิต พัฒนถาบุตร
นักวิชาการอิสระ

ขอขอบคุณที่ให้เกียรติอีกครั้ง ให้เป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือกรายชื่อภาพยนตร์ครั้งนี้ ภาพยนตร์ที่มีเรื่องเกี่ยวข้องกับการเมืองรวมทั้งสารคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เป็นเรื่องที่ควรบันทึกไว้ แม้ว่าเหตุการณ์การเมืองของบ้านเราจะผ่านไปเท่าไหร่ก็ตาม สิ่งที่สะท้อนจากภาพยนตร์และสารคดี ก็ยังคงเป็นแนวทางที่ชี้ให้เห็นถึงการเมืองของเราในอนาคตได้

ภาพยนตร์ทุกเรื่องยังคงให้ความสนุกสนาน พร้อมเป็นประโยชน์และบันทึกหน้าประวัติศาสตร์ของบรรยากาศและสังคมไทยในสมัยนั้นได้อย่างชัดเจน คนรุ่นต่อไปควรได้ชมและเรียนรู้กัน

ดร.พิชัยวัฒน์ แสงประพาฬ
นักวิชาการด้านภาพยนตร์

‘ภาพยนตร์’ ล้วนสะท้อนถึงชีวิตและสังคมในมิติต่าง ๆ บทบาทดังกล่าวสามารถนำผู้คนไปสู่การอยู่ร่วมกันด้วยความเห็นอกเห็นใจ ด้วยเพราะเรา ‘ได้เห็น’ ถึง ความแตกต่างที่แต่ละคน แต่ละกลุ่มมี

พิมพ์ชนก พุกสุข
สื่อมวลชน

เฉิ่ม... สะท้อนภาพการเมืองและเศรษฐกิจไทยช่วงเปลี่ยนผ่านในยุค 40

ภาณุ บุรุษรัตนพันธุ์
บรรณาธิการ

ขอบคุณหอภาพยนตร์ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการคัดเลือกเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์แห่งชาติครับ ทุกปีจะมีภาพยนตร์ทั้งที่เคยผ่านหูผ่านตา และที่แปลกใหม่น่าสนใจ ปีนี้ ความเด่นของ *"แผ่นดินของเรา"* คือความพยายามเรื่องความสมจริง โดยเฉพาะในฉากที่มีสัตว์ร้ายอย่างหมูป่าและงูกะปะมาเกี่ยวข้อง น่าทึ่งในความสามารถของทีมงานสมัยนั้นเป็นฉากที่ให้รสชาติอันเข้มข้นสมจริงให้แก่หนังเมโลดราม่าเรื่องนี้ *"ดาวคะนอง"* พาเราลงลึกในความซับซ้อนของความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลาอย่างแยบยล *"[กรุภาพยนตร์ของหมอบุญส่ง เลขะกุล]"* ให้เราได้เห็นโลกผ่านสายตานายแพทย์ผู้บุกเบิกด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติของไทย ตั้งแต่หนังม้วนที่ชื่อว่า *ทอดกฐิน* ซึ่งภาพของผู้มีจิตศรัทธาในงานกฐินต้องหลีกทางให้อิริยาบถของฝูงนกปากห่างซึ่งน่าจะอยู่ในบริเวณวัด ยังมีภาพสัตว์ป่าต่าง ๆ ที่สมัยนั้นยังสามารถพบเห็นได้ในตอนกลางวัน (แม้แต่สัตว์หายากอย่าง เสือโคร่ง) รวมทั้งชีวิตการเที่ยวป่าของคนไทยสมัยก่อนซึ่งสมัยนี้เป็นความทรงจำไปแล้ว *[กรุภาพยนตร์กลุ่มชาติพันธุ์ในไทยจาก Encyclopaedia Cinematographica]* บันเทิงกิจกรรมต่างๆ ของชนเผ่าเหล่านั้นในลักษณะของการเก็บภาพ เห็นขั้นตอนของงานหัตถกรรมอย่างเครื่องเงิน ตีมีด ปั่นด้าย ทอผ้า ทำลูกข่าง ฯลฯ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ขั้นตอนต่าง ๆ ที่เห็นหนังขาวดำในความเงียบนั้นดูเพลินมากเกือบจะเข้าขั้น ASMR ด้วยซ้ำ การปลูกบ้านให้เสร็จ (น่าจะ) ภายในวันเดียวของชาวม้งนั้นน่าสนใจมาก รวมทั้งพิธีบวงสรวงซึ่งจริงจนน่าหวาดเสียวนั้นด้วย พิธีกรรมต่าง ๆ *"ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์เมื่อ 6 ตุลาคม 2519"* คือหลักฐานของวาทกรรมคำอธิบายจากฝ่ายขวาหลังเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งเราได้ยินมาบ้างแต่ไม่เคยได้ประจักษ์จนกระทั่งได้มาเห็นการบันทึกบนแผ่นฟิล์มและแถบเสียงในหนังเรื่องนี้

มโนธรรม เทียมเทียบรัตน์
นักวิจารณ์ภาพยนตร์

บันทึกกรรมการขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์สมบัติของชาติครั้งที่ 16 (2569)

จากภาพยนตร์ที่ผ่านการกลั่นกรอง สำหรับส่งต่อมาให้เข้ารับการพิจารณาประจำฤดูกาลปัจจุบัน คือนอกจากจะมีหนังประเภทที่ถึงกับตั้งคำถามในใจขณะชมว่า ทำไมถึงเพิ่งเข้ารับการคัดเลือกและขึ้นทะเบียนเอาตอนนี้ แล้วก็ยังมีผลงานอีกกลุ่มหนึ่ง คือมีแต่ภาพ

ล้วน ๆ ปราศจากเสียงประกอบใด ๆ และที่ยิ่งกว่านั้น ยังเป็นหนังซึ่งสร้างกันในยุคที่มีการบันทึกเสียงแล้วแทบจะทั้งหมด (และมั่นใจว่าจะต้องมีบางเรื่องได้ผ่านการพิจารณาขึ้นทะเบียนในวาระปัจจุบันไว้เป็นที่เรียบร้อย)

ถูกต้องครับ...ผลงานเหล่านี้มิได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อเผยแพร่หรือจัดฉายในเชิงพาณิชย์ภายใต้ระบบ ทว่าตัวเจ้าของผลงานถ่ายเก็บไว้ด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างหลากหลายออกไป ตลอดจนถ่ายเก็บไว้ดูเอง

โดยปกติเวลาเจอหนังที่มีภาพเปล่า ๆ แบบไร้ซึ่งสรรพเสียงชนิดใด ๆ มักชวนให้ขยาดไว้ก่อน แต่หารู้ไม่ว่า ลองถ้าได้จูนติดเมื่อไหร่ ทั้งศักยภาพและอานุภาพการทำลายล้างจะมหาศาลเหมือนกับที่เราเคยค้นพบ (และขึ้นทะเบียน) หนังอย่าง *Birth of Seanéma* กับ *เก็บศพไร้ญาติ ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2503* เมื่อรุ่นที่ผ่านมาแล้วก่อนหน้า ซึ่งการมีอยู่ของ ‘หนังไร้เสียง’ กลุ่มนี้นี่เองที่พิสูจน์ให้เห็นถึงกายวิภาค (anatomy) ที่แท้จริงของภาพยนตร์ล้วนเกิดจากพลังบริสุทธิ์ของการเล่าเรื่องด้วยภาพ

หากทุกวันนี้เรายังคงปริวิตกเกี่ยวกับเทคโนโลยีเอไอจะเข้ามาแทรกแซงการทำหน้าที่ของภาพโดยเฉพาะภาพที่ผ่านการบันทึกด้วยสายตาและมุมมองของมนุษย์ ฉะนั้นการมีอยู่ของงานที่เล่าเรื่องด้วยภาพแบบเพียว ๆ (ซึ่งคาดว่ายังมีอีกเป็นจำนวนมากที่รอการค้นพบ) ก็จะยังคงมีเสน่ห์, สร้างความน่าทึ่ง ตลอดจนสร้างความน่าพิศวงได้ไม่น้อยไปกว่ากัน ไม่ว่าจะเป็นคนที่กำลังดูหรือผู้ที่เคยมีประสบการณ์ร่วมในฐานะผู้ที่ถูกถ่าย และมีภาพปรากฏอยู่บนจอ

ผศ. ดร.วิกานดา พรหมขุนทอง
นักวิชาการด้านภาพยนตร์และวัฒนธรรมศึกษา

การรับชมภาพยนตร์สำหรับคัดเลือกเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นช่วงเวลาแห่งการสะท้อนย้อนคิดและเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทยเป็นอย่างดี

อัศวินดาบกายสิทธิ์ ได้ยินชื่อของภาพยนตร์เรื่องนี้มานานและเพิ่งจะมีโอกาสได้ชมภาพยนตร์ทั้งสองเวอร์ชันเป็นครั้งแรก นอกเหนือจากการเป็นบันทึกการทำงานข้ามชาติของมิตร ชัยบัญชา ก่อนเสียชีวิต การถ่ายทำที่มิตรต้องแสดงซ้ำถึงสองรอบกับนางเอกสองคน (กว่าน หลิง และเพชรา) ในระยะเวลาถ่ายทำอันสั้นก็เป็นบทบันทึกที่สำคัญของกระบวนการผลิตภาพยนตร์เพื่อตลาดข้ามชาติในเอเชีย การออกแบบฉาก (บ้านของตระกูลที่มีห้องลับไว้ซ่อนตัว แรงงานภูเขาเกลือ และมุมกล้องฉากต่อสู้กลางพงไพร) น่าสนใจ ทำให้อยากรู้เบื้องลึกเบื้องหลังการถ่ายทำมากยิ่งขึ้น กระบวนการเผยแพร่ภาพยนตร์ในไทยในหลายยุคสมัย โดยเฉพาะในนามบริษัทจัดจำหน่าย “พันธมิตรฟิล์ม” ที่ คุณโต๊ะ พันธมิตร นำฟิล์มเนกาทีฟกลับมาจากแล็บที่ฮ่องกงและพากย์เสียงใหม่เป็นเวอร์ชันจีนพากย์ไทยก็มีความ

น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ภาพยนตร์ร่วมสร้างไทย-ฮ่องกงเรื่องนี้ และเรื่องอื่น ๆ อาทิ *กตัญญูปกาสิต* ชวนให้กลับไปดูความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยและฮ่องกงที่มีมายาวนาน ซึ่งควรจะได้มีการค้นคว้าต่อไป

แสงศตวรรษ เป็นภาพยนตร์ที่ละเอียดอ่อน งดงาม ละเมียดละไม และสะท้อนความย้อนแย้งของรัฐไทยในการเซ็นเซอร์ภาพยนตร์เป็นอย่างยิ่ง ภาพยนตร์โดดเด่นทั้งในแง่การเล่าเรื่องเป็นสองส่วนประหนึ่งกระจกสะท้อนซึ่งกันและกัน การนำเสนอความเรียบง่าย จริงใจ และมีความเป็นมนุษย์ของชีวิตหมอและการทำงานในชีวิตประจำวัน สอดแทรกไว้ด้วยมุกตลกแบบ deadpan เช่น มุข DDT (destroy dirty things) ของหมอใหม่ หรือพระที่ให้ยาสมุนไพรกับหมอ

ดาวคะนอง สำหรับเราภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่ได้ทำงานในด้านอารมณ์และความรู้สึก แต่ทำงานอย่างน่าสนใจในฐานะกระบวนการรื้อสร้างประวัติศาสตร์และความทรงจำของผู้คน ทั้งความทรงจำส่วนบุคคลของตัวละคร นักแสดง ในและนอกจอที่ทับซ้อนกัน และความทรงจำสาธารณะต่อเหตุการณ์ความรุนแรง 6 ตุลาและเวลาที่ผันผ่าน กระบวนการสหสื่อของเรื่องนี้หลากหลายทั้งด้านการละคร จากคนละคร การจำลองฉากประวัติศาสตร์ (reenactment) การถ่ายภาพ การเล่าเรื่องในขณะที่ไฟดับจนภาพไม่ได้สำคัญเท่าจินตนาการความทรงจำ เสียงร้องเพลง เงาสะท้อนพื้นผิวโทรทัศน์จากแสงเทียน ในขณะที่หนังเล่นกับปฏิสัมพันธ์กับสื่ออื่น หนังก็ตั้งคำถามกับกระบวนการผลิตภาพยนตร์เองที่นำไปสู่ปฏิสัมพันธ์กับแรงงานที่เกิดขึ้นกับประวัติศาสตร์ของพื้นที่ และผู้คนในระหว่างการพัฒนาบท การถ่ายทำ และการตัดต่อภาพยนตร์

[กรุภาพยนตร์ของหมอบุญส่ง เลขะกุล] ปริมาณ และความหลากหลายของหนังในกรุนี้ ซึ่งผลิตขึ้นโดยบุคคลที่มีสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการผลิตสร้างความรู้สาธารณะแต่ทว่าไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐโดยตรง ทำให้ภาพยนตร์ต่าง ๆ ในกรุน่าศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง ภาพการผ่าตัดไส้ติ่งน่าจะเป็นที่สนใจสำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์การแพทย์ ภาพการรวมตัวของผู้คนที่สนใจชมซากสัตว์ป่าโดยเฉพาะชาวต่างชาติที่บ้านของหมอบุญส่งก็นำไปสู่คำถามในหลายมิติด้านการเปลี่ยนผ่านจากการสะสมไปสู่การ “อนุรักษ์” และองค์ความรู้ต่าง ๆ จากตะวันตก ภาพยนตร์ที่ประทับใจเป็นพิเศษในกรุคือ โฆษณายาแก้แสบท้อง และร้านเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งผสมผสานการถ่ายทำภาพยนตร์กับการทำธุรกิจอื่น ๆ เข้าไว้ด้วยกันอย่างน่าสนใจ

[กรรมวิธีทำเฮโรอีน] ที่มาอันลึกลับ การถ่ายทำแบบปกปิด สะท้อนถึงการมีอยู่ของการผลิตเฮโรอีนอย่างเป็นระบบในประเทศไทยในอดีต การผลิตและค้ายาเสพติดที่ยังคงเป็นข่าวเชื่อมโยงกับประเทศไทยอยู่ในปัจจุบันเกิดขึ้นจริง มีอยู่จริง ไม่ได้หายไปไหน แต่ไม่มีข้อมูลว่าใครผลิต หรือมาจากไหน

WESTWÄRTS...Südostasiatinnen in der BRD (การเดินทางสู่ตะวันตก... ผู้หญิงจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเยอรมนีตะวันตก) ภาพยนตร์จากองค์กรไม่แสวงผลกำไรเช่น เรื่องนี้สะท้อนบทบาทสำคัญของภาพยนตร์ในการใช้บันทึกเรื่องราวทางสังคม และการรณรงค์เผยแพร่ให้ข้อมูล เพื่อปกป้องสิทธิ์ของบุคคลเปราะบางในสังคม กลยุทธ์การถ่ายทำของหนังไม่น่าเบื่อเลยแต่อย่างใด มีทั้งการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์ทั้งภาษาไทยและเยอรมันดำเนินการสัมภาษณ์อย่างละมุนละไม และผู้ให้ข้อมูลรู้สึกไม่เกร็ง เล่าเรื่องได้อย่างเป็นกันเอง แต่ก็ได้ข้อมูลที่ลึกและละเอียด ฉายภาพให้เห็นชีวิตประจำวันของผู้หญิงไทยและฟิลิปปินส์ในเยอรมัน และบ้านเมืองของเยอรมันตะวันตกในยุค 1980 การใส่ละครใบ้เข้ามาในเรื่องทำให้รู้สึกได้ถึงความยากลำบากในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี

วิภว์ บูรพาเดชะ
บรรณาธิการ

เป็นการคัดเลือกที่ยากมาก ๆ ครั้งหนึ่ง เพราะภาพยนตร์แต่ละเรื่องที่ได้รับการเสนอชื่อมาก็ล้วนมีคุณค่าในตัวเองในแบบที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม ส่วนตัวแล้วผมค่อนข้างตื่นตาตื่นใจกับหนังสารคดีหรือฟุตเทจหายาก อย่าง *[กรุภาพยนตร์ของหมอบุญส่ง เลขะกุล]* และภาพยนตร์ไทยเก่า ๆ รุ่นครูอย่างเรื่อง *แผ่นดินของเรา* ที่ดูเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์ให้คนรุ่นหลังได้เห็นสิ่งที่คนรุ่นหนึ่งเคยทุ่มเทเพื่อศิลปะภาพยนตร์ไทยครับ อยากส่งต่อให้คนรุ่นนี้และคนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ชมกัน

ศรัณย์ ทองปาน
นักเขียนสารคดี

ในปีนี้ เป็นอีกปีหนึ่งที่ตัดสินใจเลือกได้ยาก โดยเฉพาะในกลุ่มภาพยนตร์เรื่อง เพราะแต่ละเรื่องที่เข้ารอบมา ล้วนแต่มีคุณค่า มีความสำคัญในฐานะเป็น “หมุดหมาย” ในหน้าประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทยทั้งสิ้น ล้วนอาจนับเป็น “ตัวแทน” ของผู้สร้างและนักแสดงแต่ละรุ่น แต่ละช่วงเวลา แต่ละบริบทแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมการเมืองทั้งสิ้น - ตัดใจลำบากจริง ๆ ครับ

ศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา
นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์แรงงาน

การได้รับเกียรติให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นกรรมการพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติเป็นทั้งความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบอย่างยิ่ง เพราะภาพยนตร์มิได้เป็นเพียงงานบันเทิง หากยังเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ความ

ทรงจำของสังคม และมรดกทางวัฒนธรรมที่บันทึกวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และพัฒนาการของประเทศในแต่ละยุคสมัยไว้ได้อย่างทรงพลัง

เมื่อได้พิจารณาภาพยนตร์ทั้ง 19 เรื่อง ที่ได้รับการเสนอชื่อในปีนี้ ยิ่งตระหนักว่าการตัดสินใจมิใช่เรื่องง่ายเลย แต่ละเรื่องล้วนมีคุณค่าในมิติที่แตกต่างกัน ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะภาพยนตร์ ความคิดสร้างสรรค์ อิทธิพลต่อสังคม ตลอดจนความสำคัญในฐานะหลักฐานที่อาจหาไม่ได้อีกแล้วในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาที่หอภาพยนตร์กำหนดไว้

ความยากที่สุดของการทำหน้านี้จึงไม่ใช่การเลือกว่าเรื่องใด “ดี” หรือ “ไม่ดี” แต่คือการต้องคัดเลือกภาพยนตร์เพียง 10 เรื่อง จากทั้งหมด 19 เรื่อง เพราะแต่ละเรื่องมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน การตัดสินใจจึงต้องอิงกับเกณฑ์ที่ให้มามากกว่าความชอบส่วนบุคคล

ในฐานะผู้ที่สนใจประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ผมรู้สึกประทับใจที่ภาพยนตร์ทั้งภาพยนตร์บันเทิง ภาพยนตร์สารคดี และภาพยนตร์บันทึกเหตุการณ์ล้วนช่วยเติมเต็มภาพประวัติศาสตร์ของประเทศในมุมที่เอกสารประเภทอื่นอาจไม่สามารถถ่ายทอดได้ ภาพยนตร์หลายเรื่องทำให้เราได้เห็นผู้คน สถานที่ วัฒนธรรม เหตุการณ์ และบรรยากาศของแต่ละยุคสมัยอย่างมีชีวิตชีวา เป็นมรดกที่มีคุณค่าต่อทั้งคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นหลัง

ผมขอขอบคุณหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ที่เปิดโอกาสให้ได้มีส่วนร่วมในภารกิจอันทรงคุณค่านี้ การขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติไม่ใช่เพียงการยกย่องภาพยนตร์ที่โดดเด่นเท่านั้น หากยังเป็นการยืนยันว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มรดกทางโสตทัศน์ เพื่อส่งต่อความทรงจำและตัวตนของสังคมไทยให้ดำรงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

แม้ว่าผลการคัดเลือกจะทำให้บางเรื่องยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนในปีนี้ แต่ผมเชื่อมั่นว่าภาพยนตร์ทุกเรื่องที่ได้รับการเสนอชื่อ ล้วนมีคุณค่าและสมควรได้รับการศึกษา อนุรักษ์ และเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพราะมรดกภาพยนตร์มิได้มีคุณค่าเพียงในวันที่ได้รับการขึ้นทะเบียน หากมีคุณค่าในทุกวันที่ยังสามารถบอกเล่าเรื่องราวของผู้คนและสังคมไทยให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และเข้าใจอดีตของตนเอง

ศาสวัต บุญศรี
นักวิชาการด้านภาพยนตร์

[กรรมวิธีทำเฮโรอีน] ตัวผลงานมี agenda ชัดเจนในการสร้าง และการบันทึกนี้เป็นงานสารคดีที่เมื่อมองจากสายตาปัจจุบัน ช่วยทำให้เห็นทั้งองค์ความรู้และภาพยนตร์ในฐานะการบันทึกยุคสมัย

ไศลทิพย์ จารุภูมิ
นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

ครั้งนี้เป็นการคัดเลือกที่ตัดสินใจยากมาก ภาพยนตร์แต่ละเรื่อง หรือแต่ละกรุต่างมีคุณค่าที่สะท้อนค่านิยมบริบทของสังคม วิถีชีวิตในแต่ละยุคสมัย อีกทั้งเปี่ยมด้วยความหลงใหลทุ่มเทของคนทำหนังได้อย่างน่าคารวะชื่นชมมาก

รศ. สุดแดน วิสุทธิลักษณ์
นักวิชาการด้านมานุษยวิทยา

การที่ได้มีส่วนคัดเลือกภาพยนตร์เพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติไม่ใช่เป็นช่วงเวลาสำคัญในการทบทวน กังขา ตั้งคำถาม ละอายหรือชื่นชมประวัติศาสตร์ของ “ชาติ” เท่านั้น หากเป็นการสอบทานประวัติศาสตร์ ความทรงจำและตัวตนของตัวเองในฐานะผู้ชมที่สังกัดอยู่ในชาตินั้นเองด้วย

สุพจน์ แจ้งเร็ว
บรรณาธิการ

ในฐานะคนทำงานด้านวัฒนธรรม *[กรุภาพยนตร์กลุ่มชาติพันธุ์ในไทยจาก Encyclopaedia Cinematographica]* มีประโยชน์มาก เวลาผ่านมาหกสิบกว่าปีแล้ว เข้าใจว่าวิถีชีวิตหลายอย่างคงเปลี่ยนไปแล้ว นี่คือบันทึกที่ดีมาก

โสภิต หวังวิวัฒนา
นักจัดรายการวิทยุ

ภาพยนตร์แต่ละเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นสารคดีบันทึกภาพเหตุการณ์จริงหรือชิ้นงานที่ถูกรังสรรค์ขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ล้วนแล้วแต่มีความมุ่งหมายของผู้จัดทำและผู้ถ่ายทอดเอาไว้ด้วยเสมอ นอกจากจะเป็นบันทึกหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ แล้ว ก็ยังทำหน้าที่บอกเล่าปรากฏการณ์และความเป็นไปในสังคมไทยด้วย

อธิคม คุณาวุฒิ
บรรณาธิการ

ปีที่ผ่าน ๆ มาเคยเลือกได้เร็วและชัด แต่ปีนี้เป็นปีที่ค่อนข้างลังเลก้ำกึ่ง ต้องคิดทบทวนพิงหลักเกณฑ์การพิจารณาหลายรอบ หวังว่าการพิจารณาจะเป็นประโยชน์กับสาธารณะครับ

อธิป กลิ่นวิชิต
สื่อมวลชน

หนังช่วงปี 2000s ซึ่งเป็นหนังกลางเก่ากลางใหม่ อยู่คาบเกี่ยวกับโซเชียลมีเดีย ที่ทุกอย่างมีดิจิทัลฟุตพรินต์ กับยุคเก่าที่ทุกอย่างบันทึกเป็น VCD/DVD เราอาจรู้จักเคยชื่นชมบางเรื่องมีผลกระทบต่อสังคมและเสียงวิจารณ์ แต่ยุคสมัยที่อยู่ระหว่างรอยต่อทำให้มันไม่ถูกส่งผ่านมายังผู้ชมได้ราบรื่นนัก

เช่นเดียวกันเรายังมีประวัติศาสตร์ที่ยังไม่เรียบร้อยจากกรณี 6 ตุลา ที่ควรเก็บรวบรวมและบันทึกอย่างเป็นระบบ

ที่น่าสนใจในปีนี้ คือในส่วนหนังสารคดี ซึ่งมีผลงานสัมภาษณ์ บรรดา “เมียฝรั่ง” ซึ่งในยุคที่เป็นหลัง Clash of Culture ตะวันตก-ตะวันออก การได้เห็นสะใภ้นานาชาติอาจไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาด หากการกลับไปดูสารคดีที่พูดถึงจุดแรก ๆ ของผู้หญิงไทยกับหนุ่มตะวันตก ก็ให้มุมมองที่น่าสนใจ และยังเป็นบทบันทึกยุคสมัยที่อาจจะพ้นไปแล้วด้วยเช่นกัน

อภินันท์ ธรรมเสนา
นักวิชาการด้านมานุษยวิทยา

ปีนี้เป็นอีกปีที่ตัดสินใจยากมากในการพิจารณาเลือกภาพยนตร์ เพราะทั้ง 19 เรื่องต่างมีคุณค่าและสมควรที่จะได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์แห่งชาติ แต่เมื่อต้องตัดสินใจเลือกจึงพิจารณาถึงความสำคัญในแง่คุณค่าของตัวภาพยนตร์เองทั้งในฐานะเป็นศิลปะแขนงหนึ่งและในฐานะที่แสดงให้เห็นประวัติศาสตร์ของวงการอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย และในแง่ของภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นสื่อบันทึกวัฒนธรรมที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการบันทึกเหตุการณ์สำคัญและบันทึกภาพวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม การตัดสินใจเลือกภาพยนตร์ 10 เรื่องในปีนี้ จึงพยายามพิจารณาภาพยนตร์ที่เป็นตัวแทนเชิดชูทุนทางวัฒนธรรมของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์ที่บันทึกความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยเลือกภาพยนตร์คลาสสิกอย่าง *“อัศวินดาบกายสิทธิ์”* ภาพยนตร์ทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัย และการตั้งคำถามต่อโครงสร้างสังคม โดยเฉพาะการปะทะกันระหว่างเสรีภาพและอำนาจรัฐในเรื่อง *“แสงศตวรรษ”* การรื้อถอนโครงสร้างประวัติศาสตร์ในเรื่อง *“ดาวคะนอง”* การบันทึกวิถีชีวิตคนเมืองในเรื่อง *“เฉิ่ม...”* นอกจากนี้ยังเลือกภาพยนตร์ที่บันทึกวิถีชีวิตเสี่ยงต่อการสูญหาย อย่าง *[กรุภาพยนตร์ของหมอบุญส่ง เลขะกุล]* และ *[กรุภาพยนตร์กลุ่มชาติพันธุ์ในไทยจาก Encyclopaedia Cinematographica]* ซึ่งเป็นบันทึกทางนิเวศวิทยาและชาติพันธุ์วิทยาที่ไม่อาจประเมินค่าหรือหาวัตถุใดมาทดแทนได้ รวมถึงภาพยนตร์ที่บันทึกข้อเท็จจริงจากมุมของรัฐในเรื่อง *“ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์เมื่อ 6 ตุลาคม 2519”*

อัษฎาวุธ สาคริก
นักดนตรีและที่ปรึกษางานศิลปวัฒนธรรม

ดูหนัง ดูละคร แล้วย้อนดูตัว

อุษาสินี ริ้วทอง
นักพัฒนาด้านเพศวิถีศึกษา

ระหว่างดูภาพยนตร์แต่ละเรื่องในปีนี้ มีเหตุการณ์ สถานการณ์ทางสังคมที่เชื่อมโยงกระทบการคิดและตัดสินใจว่า เรื่องที่ตัวเองเลือกจะไปรับรอง ยืนยัน ความคิดหรือเหตุการณ์สังคมในทิศทางใดทางหนึ่งหรือไม่ แต่เมื่อยึดเกณฑ์การพิจารณาเป็นหลักแล้วทำให้เชื่อมั่นว่าภาพยนตร์ที่เลือกนั้นต่างเป็น “ประวัติศาสตร์ที่มีความหมาย มีคุณค่า” ที่นำไปสู่การรับรู้ ตีความ ตั้งคำถามที่หลากหลายต่อไป

ขึ้นทะเบียน

มรดกภาพยนตร์ของชาติ

ครั้งที่ 16

โขน

ฟิล์ม 35 มม. / ขาวดำ / เงียบ / ความยาว 20 นาที
ปีสร้าง พ.ศ. 2472
ผู้สร้าง กองภาพยนตร์เผยแผ่ข่าว กรมรถไฟหลวง

โขนหลวงชักรอก ในงานฉลองพระชนมายุสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัดนวิศิษฏ์ และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภาพรรณี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้คณะโขนหลวงสวนมิสกวัน จัดแสดงขึ้น เมื่อคืนวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2472 เป็นโขนชักรอก เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ศึกมังกรกัณฐ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร และทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กองภาพยนตร์เผยแผ่ข่าว กรมรถไฟหลวง จัดการถ่ายทำภาพยนตร์การแสดงโขนไว้เป็นตอน ๆ ตลอดเรื่อง พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ได้ทรงอำนวยการถ่ายภาพยนตร์ตลอดเวลา เจ้าหน้าที่ผู้ถ่ายมีหลวงกลการเจนจิตเป็นหัวหน้า นอกจากนี้ยังมีนายมานิต วสุวัต นายกระแส วสุวัต ได้ไปช่วยการถ่ายทำเป็นพิเศษด้วย

การแสดงคืนนั้นมีผู้ชมซึ่งประกอบด้วยเจ้านายทุกชั้น ทั้งฝ่ายหน้า ฝ่ายใน ข้าราชการใหญ่น้อย พ่อค้าหลายชาติภาษา นักข่าวหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ รวมจำนวนประมาณ 800 คน ซึ่งล้นที่นั่ง

โขนชักรอกที่แสดงถวายหน้าพระที่นั่งครั้งนี้ เป็นโขนรุ่นเล็ก ซึ่งยังมีคำนำหน้าชื่อว่าเด็กชายทั้งสิ้น ตัวที่แสดงให้เห็นความคล่องแคล่วแก่ตาผู้ชมก็คือ ด.ช.บุญสม สายาคม เป็นพระราม ด.ช.เดช ปัญญาพล เป็นพระลักษณ์ ด.ช.ทองย้อย ทองเพิ่ม เป็นสุครีพ ด.ช.สาลี เวชมนัส เป็นทศกัณฐ์ ด.ช.ทองหยัด ทองเพิ่ม เป็นมังกรกัณฐ์ นอกนั้นก็ล้วนแต่แก่หัด แสดงได้ดีไม่เก้อเขินเลย มีการชักรอกอยู่หลายตอน แม้แต่ลูกศรที่แผลงไปก็ลอยในอากาศอย่างน่าดู ตัวมังกรกัณฐ์ที่ถูกศรพระรามตกลงมาตายจากอากาศนั้น ก็ตกลงมาจริง ๆ ตายอย่างไม่กระดิกเลย เพราะใช้รูปหุ่นทำแทน เริ่มแสดงเวลา 22.20 น. เลิกราว 1.30 น. รวม 3 ชั่วโมงเศษ

หอภาพยนตร์ได้รับมอบฟิล์ม *โขน* ซึ่งเป็นเศษฟิล์มเนกาทีฟในกรุภาพยนตร์ของกองภาพยนตร์เผยแผ่ข่าว กรมรถไฟหลวง จากการรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งแม้ว่าเป็นเศษฟิล์มที่เหลือจากการตัดต่อ มิใช่ฟิล์มที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อนำออกเผยแพร่ ซึ่งคาดว่าได้หายสาบสูญแล้ว ฟิล์มที่เหลือนี้ จึงมีค่าเป็นหลักฐานบันทึกการแสดงโขนชักรอกหน้าพระที่นั่งที่เชื่อว่ามีการจัดทำอย่างสมบูรณ์ที่สุดในสมัยนั้น และเป็นโขนรุ่นเด็ก ซึ่งผู้แสดงทั้งหลายต่อมาเมื่อเติบโตขึ้นได้กลายเป็นศิลปินโขนระดับครูบาอาจารย์ของชาติ เช่น ด.ช.บุญสม สายาคม คือ อาจารย์อาคม สายาคม

นอกจากนี้ ยังเป็นผลงานภาพยนตร์ที่แสดงให้เห็นขีดความสามารถของช่างถ่ายหนังมือเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ คือ หลวงกลการเจนจิต ในการถ่ายการแสดงสดบนเวทีในเวลากลางคืน

[กรุภาพยนตร์ของ หมอบุญส่ง เลขะกุล]

ฟิล์ม 16 มม. / ขาวดำและสี / เงียบและเสียง / ความยาวรวมราว 22 ชั่วโมง
ปีสร้าง [พ.ศ. 2490-2530]
ผู้สร้าง บุญส่ง เลขะกุล

“เมื่อผมละสายตาจากปืนมากเท่าไร ก็ยิ่งเห็นความมหัศจรรย์ของสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติมากเท่านั้น มันขยายมุมมองและความสนใจไปอีกมากมาย จากที่เคยอยู่แค่ในประเทศ ก็ขยายไปครอบคลุมทั่วทั้งโลก จากไทย ไปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดีย แอฟริกา และอเมริกา..”

นายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล (พ.ศ. 2450-2535) คือบิดาแห่งการอนุรักษ์ของประเทศไทย (ไม่ใช่เพียงอนุรักษ์ธรรมชาติ แต่รวมถึงสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมด้วย) เกิดที่จังหวัดสงขลา บิดาเป็นพ่อค้า เมื่อจบมัธยมหกที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ นครศรีธรรมราช ได้เข้ามาเรียนต่อมัธยม 7-8 ที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร กรุงเทพฯ แล้วเรียนต่อคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบเป็นนายแพทย์เมื่อปี พ.ศ. 2476 รับราชการเป็นแพทย์ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ 2 ปี จึงลาออกมาตั้งคลินิกหรือสถานพยาบาลของตนเอง ชื่อ สหการแพทย์ เป็นสถานพยาบาลเอกชนที่มีแพทย์เฉพาะทางรับรักษาผู้ป่วยและผลิตยาสามัญประจำบ้านจำหน่าย

นายแพทย์บุญส่ง ชอบการเดินป่าตั้งค่ายค้างแรมในป่าตั้งแต่ครั้งเป็นเด็กนักเรียนลูกเสือ เมื่อทำงานเป็นแพทย์แล้ว ยังกลายเป็นนักนิยมการเข้าป่าเพื่อเรียนรู้ธรรมชาติและล่าสัตว์ป่าเป็นกีฬา ได้สะสมซากสัตว์นานาชนิดสำหรับการศึกษา หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ท่านตระหนักว่าการเข้าป่าล่าสัตว์แบบกีฬาได้แปรเปลี่ยนไปอย่างเลวร้าย เป็นการฆ่าล้างผลาญอย่างไม่มีสำนึก หลังสงครามบ้านเมืองเข้าสู่การฟื้นฟู รัฐบาลเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การค้า การอุตสาหกรรม การสร้างถนนหนทาง การบุกรุกป่าเป็นพื้นที่ทำกิน ป่าที่มีอยู่ร้อยละ 60 ของประเทศลดลงอย่างรวดเร็ว หลังสงครามมีอาวุธปืนสงครามออกจำหน่ายในตลาดมืดอย่างแพร่หลายหาง่าย รถบรรทุกและจิ๊ปทหารก็ถูกดัดแปลงนำออกขายราคาไม่สูง เกิดนักนิยมบุกป่าล่าสัตว์เพิ่มมากขึ้น เพราะเดินทางเข้าไปง่ายดาย ในขณะที่สมัยก่อนต้องเดินเท้าและใช้เกวียน นักล่าสมัยใหม่ใช้รถจิ๊ปและโคมไฟฉายส่องสัตว์ในยามกลางคืนเพื่อเลือกยิงอย่างง่ายดายและไม่เลือกประเภท บ้างก็ใช้ปืนกลกราดยิงสัตว์ทั้งฝูง

หมอบุญส่งเศร้าใจว่าสภาพการณ์เช่นนี้เป็นอันตรายต่อทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชของประเทศ เสี่ยงที่จะสูญเสียและสูญพันธุ์ คุณหมอและมิตรสหายของท่านจึงจัดตั้ง นิยมไพรสมาคม ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2496 โดยใช้บ้านของท่านเองเป็นที่ทำการ เพื่อทำงานรณรงค์ให้ความรู้แก่สังคมไทยเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ สมาคมได้ออกวารสารนิยมไพร และนิยมไพร ฉบับเยาวชน เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ชีวิตสัตว์ต่าง ๆ ปลูกฝังความรักธรรมชาติและสัตว์ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมโลกของเรา และวัตถุประสงค์สำคัญของสมาคมคือดำเนินการเรียกร้องต่อรัฐสภาและรัฐบาลให้ออกกฎหมายปกป้องคุ้มครองมิให้สัตว์ป่าและป่าถูกทำลายอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่แรก ๆ ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะคนทั่วไปยังมองว่าท่านเป็นนักล่าสัตว์ จะหวงป่าและสัตว์ป่าไว้ให้พวกตนเอง

การเรียกร้องนี้ยังไปขัดผลประโยชน์พวกพ่อค้าสัตว์ป่าและค้าไม้และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ท่านจึงเกิดความรู้สึกผิดบาปและตั้งใจว่าจะทำงานรณรงค์ต่อไปเพื่อลบความรู้สึกผิดนี้

ต่อมา นิยมไพรสมาคม ซึ่งหมอบุญส่งเป็นเลขาธิการ ได้เข้าพบนายกรัฐมนตรี จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในยุคเผด็จการ โน้มน้าวให้รัฐบาลมองเห็นความจำเป็นของการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่า เสนอให้มีกฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่าและตั้งอุทยานแห่งชาติ จนเกิดพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เมื่อปี พ.ศ. 2503 และในที่สุดก็มีการประกาศอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2504

แต่การรณรงค์ให้สังคมไทยเรียนรู้เรื่องการอนุรักษ์ยังเป็นโจทย์ใหญ่ที่คุณหมอต้องทำต่อไป ด้วยการเขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ การแต่งหนังสือ การออกวารสาร การออกรายการวิทยุ การจัดรายการโทรทัศน์ การเดินสายบรรยายให้ความรู้ตามสถานศึกษา ทำให้เกิดกระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นในสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2500-2515

นอกจากเป็นแพทย์โดยอาชีพแล้ว หมอบุญส่งยังมีความสามารถในการสตัฟฟ์สัตว์ การจัดคลังเก็บสะสมตัวอย่างสัตว์ การวาดรูปสัตว์และพืช การถ่ายรูป การถ่ายภาพยนตร์ และท่านยังมีความสามารถในการแต่งหนังสือ การปาฐกถา การบรรยาย ท่านได้ใช้ความสามารถเหล่านี้ในการสร้างงานเพื่อให้ความรู้แก่สังคมเรื่องการอนุรักษ์ เช่น ได้แต่งหนังสือ “ธรรมชาตินานาสัตว์” หนังสือ “ชีวิตของฉันลูกกระทิง” “คู่มือดูผีเสื้อในเมืองไทย” “คู่มือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในเมืองไทย” และเล่มที่สำคัญคือ “คู่มือดูนกเมืองไทย Bird Guide of Thailand”

หมอบุญส่งสนใจการถ่ายรูป ท่านมีอุปกรณ์ถ่ายภาพอย่างดีและทำห้องมืดล้างอัดขยายภาพด้วยตนเอง ได้ถ่ายรูปป่า สัตว์ป่าและพันธุ์พืชในป่าเป็นจำนวนมาก เช่นเดียวกับความสนใจในการถ่ายทำภาพยนตร์ นับว่าเป็นนักถ่ายทำภาพยนตร์ชั้นนำคนหนึ่งของประเทศ ในฐานะนักถ่ายทำภาพยนตร์สมัครเล่น ท่านได้ถ่ายทำภาพยนตร์เล่นในบ้านหรือในครอบครัว ที่เรียกว่าหนังบ้าน ได้บันทึกกิจกรรมในบ้านและสังคม เช่น การพักผ่อนไปเที่ยวกับครอบครัว การไปงานสังคม งานบุญงานบวช ในฐานะอาชีพแพทย์และเจ้าของกิจการสถานพยาบาล ท่านได้จัดทำภาพยนตร์เพื่อโฆษณาบริการและสินค้ายาของท่านเอง ได้จัดให้มีรถหน่วยหนังขายยานำภาพยนตร์บันเทิงและโฆษณาสินค้าของท่านออกเดินสายไปตามจังหวัดต่าง ๆ แข่งขันการตลาดกับห้างขายยาอื่น ๆ ในยุคสมัยนั้น และในฐานะนักนิยมไพร ท่านใช้กล้องถ่ายภาพยนตร์บันทึกป่าและสัตว์ป่าและพันธุ์พืชไม่ใช่แต่ป่าในประเทศไทย แต่ขยายไปถึงป่าในประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการถ่ายภาพยนตร์เกี่ยวกับป่าและสัตว์ป่านี้ หมอบุญส่งได้รับทุนสนับสนุนจากบริษัทเอกชนให้ท่านเดินทางไปบุกป่าแอฟริกาเพื่อถ่ายทำภาพยนตร์เป็นรายการสารคดีออกเผยแพร่ประจำทางโทรทัศน์ และที่สำคัญในฐานะนักอนุรักษ์ ท่านได้สร้างภาพยนตร์สารคดีเพื่อฉายรณรงค์ให้ความรู้

แก่ประชาชนและเยาวชน นักเรียน นักศึกษา นอกเหนือไปจากการเขียนบทความ แต่งหนังสือ ปาฐกถาและบรรยายตามที่ต่าง ๆ จนเกิดกระแส โดยเฉพาะการเกิดคำว่าการอนุรักษ์ธรรมชาติขึ้นในภาษาไทย

เมื่อหมอบุญส่งถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. 2535 แล้ว ต่อมาปี พ.ศ. 2538 นางสุภาพ เลขะกุล ภรรยาและลูก ๆ ได้พิจารณามอบฟิล์มภาพยนตร์ทั้งหมดของท่านแก่หอภาพยนตร์แห่งชาติ เพื่อเก็บรักษาเป็นสมบัติของชาติและอนุรักษ์เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าและใช้ประโยชน์สืบไป

กรุภาพยนตร์ของ นายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล ที่หอภาพยนตร์ได้รับมอบ ทั้งหมดเป็นฟิล์มภาพยนตร์ขนาด 16 มม. มีทั้งฟิล์มขาวดำ และ สี และเป็นฟิล์มระบบรีเวอร์ซัล ซึ่งอาจใช้เป็นทั้งต้นฉบับสำหรับพิมพ์สำเนาและใช้ฉายเผยแพร่โดยตรง เมื่อหอภาพยนตร์ตรวจสอบทำทะเบียนแล้ว พบว่าเป็นฟิล์มจำนวน 170 ม้วนหรือรายการ ความยาวรวมกันประมาณ 50,000 ฟุต กินเวลาฉายรวมกันประมาณ 22 ชั่วโมง

อย่างไรก็ดี เมื่อตรวจสอบเนื้อหาของภาพยนตร์เหล่านี้แล้ว หอภาพยนตร์ได้แบ่งออกเป็น 8 หมวดหรือกลุ่มฟิล์ม

กลุ่มที่ 1 หนังบ้าน ได้แก่กิจกรรมในครอบครัวหรือกิจกรรมสังคมของครอบครัว ซึ่งพบว่ามีน้อยมากเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ และที่พบก็เป็นกิจกรรมสังคม เช่น การไปงานทอดกฐิน การไปงานทำบุญอายุญาติผู้ใหญ่ การไปเที่ยวทะเลบางแสน การเที่ยวป่าและเที่ยวน้ำตกของครอบครัว

กลุ่มที่ 2 หนังบันทึกงานพิเศษของหมอบุญส่ง มีที่สำคัญเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินของในหลวง ร.9 และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ 3 เรื่อง คือ เรื่องรับเสด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ พระปฐมเจดีย์ นครปฐม เมื่อ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2502 เรื่องรับเสด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินีนาถ ครั้งนำเสด็จอดีตพระเจ้าแผ่นดิน ลีโอโปลด์ที่ 3 แห่งเบลเยี่ยม เสด็จฯ วัดไผ่ล้อมเพื่อทอดพระเนตรนกปากห่าง เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2503 และ เรื่อง ร.9 เสด็จฯ งานวันคล้ายวันประสูติ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระราชินีในรัชกาลที่ 7, เรื่อง พระนางเจ้ารำไพพรรณีที่วังสวนบ้านแก้ว จันทบุรี, เรื่อง พระราชพิธีเสด็จพระราชทานกฐินชลมารค นอกจากนี้ ยังมีหนังบันทึกการแข่งกีฬารักบี้ ซึ่งเข้าใจว่าเป็นกีฬาหนึ่งที่หมอบุญส่งสนใจ

กลุ่มที่ 3 หนังเกี่ยวกับงานอาชีพแพทย์หรือการทำกิจการสหการแพทย์ มี 3 เรื่อง คือ บันทึกการผ่าตัดไส้ติ่ง ซึ่งถ่ายจากปฏิบัติการจริงในห้องผ่าตัด อีก 2 เรื่องเป็นหนังโฆษณาสินค้า เรื่องหนึ่งเป็นหนังโฆษณายาแกสตราไลน์ ซึ่งเป็นยาของสหการแพทย์เอง แก้อาการโรคกระเพาะ หมอบุญส่งถ่ายทำขึ้นเอง ใช้บ้านหรือสำนักงานสหการแพทย์เป็นฉาก จ้างนักแสดงตลกชื่อดัง คือ สมพงษ์ พงษ์มิตร เป็นตัวแสดงนำ แสดงอาการคนเป็นโรคกระเพาะ

กินยาแกสตราไลน์ของหมอบุญส่งก็หาย อีกเรื่องหนึ่ง เป็นโฆษณาร้านสาธรเฟอร์นิชิ่ง 2 เรื่อง เรื่องหนึ่งถ่ายที่ร้าน มีสุภาพสตรีนำชมเฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ อีกเรื่องหนึ่ง ถ่ายภายนอกและภายในบ้านหลังหนึ่ง มีสุภาพสตรีคนเดิมนำชมเฟอร์นิเจอร์ที่ตกแต่งภายในห้องต่าง ๆ

กลุ่มที่ 4 เป็นหนังบันทึกกิจกรรมของ นิยมไพรสมาคม บันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคม เช่น การจัดนำชมและบรรยายที่ทำการสมาคม, การนำนักเรียน นักศึกษาไปศึกษาธรรมชาตินอกสถานที่ เช่น เขาดิน สวนลุม เขาใหญ่ การทำป่าไม้ศรีราชา ป่ากาญจนบุรี, การเข้าพบบุคคลในวงการรัฐบาล, การขึ้นเครื่องบินสำรวจพื้นที่เขาใหญ่ ฯลฯ ในจำนวนนี้มีอยู่ม้วนหนึ่ง ท่านได้ถ่ายโบราณสถาน ปราสาทหินพิมาย นครราชสีมา ซึ่งเป็นปราสาทหินที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เป็นการถ่ายเพื่อบันทึกสภาพของปราสาทในเวลาที่ยังมิได้รับการบูรณะ (ก่อน พ.ศ. 2500) น่าสังเกตว่า เป็นภาพยนตร์ที่ถ่ายเกี่ยวกับโบราณคดีและโบราณสถานเพียงม้วนเดียวที่พบในกรุภาพยนตร์ของหมอบุญส่ง

กลุ่มที่ 5 เป็นหนังสารคดีที่ทำขึ้นเพื่อรณรงค์การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นภาพยนตร์ที่หมอบุญส่งจัดทำขึ้นจากสต็อกฟิล์มต่าง ๆ ที่ท่านถ่ายไว้ และตัดต่อ ทำบทบรรยาย สำหรับบรรยายสดขณะฉายหรือบันทึกเสียงลงเทปไว้เปิด ภาพยนตร์เหล่านี้ เช่น เรื่อง *นิยมไพรสมาคม* เสนอภาพยนตร์ต่อไปนี้ เพื่อเรียกร้องขอความเป็นธรรมให้สัตว์ป่า, เรื่อง *Birds of Thailand*, เรื่อง *นิยมไพร อนุรักษ์ นิเวศน์*

กลุ่มที่ 6 เป็นหนังที่บันทึกภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติ ป่า ทะเล และสัตว์ต่าง ๆ อันเป็นเรื่องที่หมอบุญส่งศึกษาและสั่งสมเป็นข้อมูล กลุ่มนี้เต็มไปด้วยภาพสัตว์ต่าง ๆ นับร้อยนับพันชีวิตที่ถูกเล็งด้วยตาและลั่นไก “ยิง” ด้วยกล้องถ่ายภาพยนตร์ในมือของหมอบุญส่ง เพื่อเก็บลีลาชีวิตนั้นไว้เป็นอมตะให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา

กลุ่มที่ 7 ภาพยนตร์เกี่ยวกับธรรมชาติและสัตว์ป่าในต่างประเทศ คือ อินเดีย แอฟริกา ซึ่งหมอบุญส่งได้รับสปอนเซอร์ให้เดินทางไปถ่ายทำเพื่อเผยแพร่เป็นรายการทางโทรทัศน์ เมื่อปี พ.ศ. 2506 ท่านได้บันทึกภูมิประเทศและสัตว์ป่าในวนอุทยานสำคัญของอินเดีย และแอฟริกา ที่เคนยา อูกานดา แทนซาเนีย

กลุ่มที่ 8 ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ได้รับมอบหรือซื้อมาเพื่อการศึกษาและเพื่อใช้ในงานรณรงค์ เช่น ภาพยนตร์ *The Coronation of Her Majesty Queen Elizabeth II* ของ Peak Film Production, *Birds of Tokai Central Japan, Wild Cattle of Cambodia, Birds are Interesting* ของ Encycropeadia Britanica Films. รัฐเทนเนสซี ของสหรัฐอเมริกา

ภาพยนตร์กรุนายแพทย์ บุญส่ง เลขะกุล มีความสำคัญมิใช่เพียงแต่เป็นผลงานการถ่ายทำภาพยนตร์ของบุคคลซึ่งเป็นบิดาแห่งการอนุรักษ์ของชาติเท่านั้น แต่เนื้อหาในภาพยนตร์นี้โดยเฉพาะหมวดที่เกี่ยวกับนิยมไพร และสารคดีเพื่อรณรงค์การอนุรักษ์ธรรมชาติยังมีค่ามหาศาลในฐานะบันทึกภาพเคลื่อนไหวจากจิตวิญญาณและสายตาของนักนิยมไพร

และนักอนุรักษ์ผู้บุกเบิกของชาติ จนอาจขยายความข้อเขียนของท่านที่ว่า

“เมื่อผมละสายตาจากปืน (มาสู่กล้องถ่ายภาพยนตร์) มากเท่าไร ก็ยิ่งเห็นความมหัศจรรย์ของสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติมากเท่านั้น มันขยายมุมมองและความสนใจไปอีกมากมาย จากที่เคยอยู่แค่ในประเทศ ก็ขยายไปครอบคลุมทั่วทั้งโลก จากไทย ไปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดีย แอฟริกา และอเมริกา..”

หมอบุญส่ง หยุดใช้ปืนส่องสัตว์ เพื่อล่าชีวิต เอาซากมันมาเป็นตัวอย่างศึกษา ท่านได้ล่าวัวป่าควายป่ามาแล้วกว่าสามสิบตัว ล่าช้างมาแล้วสักแปดตัว และสัตว์เล็กน้อยอีกนับพัน แต่เมื่อถึงวันหนึ่งที่ท่านตระหนักว่าสัตว์ร่วมโลกเหล่านั้นกำลังถูกมนุษย์ล่าและป่าซึ่งเป็นบ้านของมันกำลังถูกมนุษย์ทำลายอย่างไม่มีสติ ท่านได้ตัดสินใจวางปืน เปลี่ยนปืนมาเป็นกล้องส่องทางไกลและเป็นกล้องถ่ายภาพยนตร์ เพื่อจารึกภาพชีวิตของมันให้เป็นหลักฐานดุจมีชีวิตชีวานิรันดร์อยู่ในภาพยนตร์โดยไม่ต้องคร่าชีวิตจริงของมันอีกต่อไป และได้ใช้ภาพยนตร์นี้เรียบเรียงขึ้นเป็นบทเรียนสอนสังคมให้ตระหนักในความผิดต่อธรรมชาตินี้

[นักข่าวนักหนังสือพิมพ์ไปจีนแดงและเวียดนามเหนือ]

ฉบับที่ 1 ฟิล์ม 16 มม. / สี / ความยาว 15 นาที
ฉบับที่ 2 ฟิล์ม 16 มม. / ขาวดำ / ความยาว 9 นาที
ปีสร้าง พ.ศ. 2500
ผู้สร้าง ฉบับที่ 1 เจน นิมมานนิตย์
ฉบับที่ 2 ไม่ปรากฏผู้สร้างแน่ชัด

เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2534 นายเจน นิมมานนิตย์ อดีตนักข่าวและช่างภาพหนังสือพิมพ์ช่างภาพราชสำนัก ผู้ร่วมก่อตั้งชมรมช่างภาพโบราณ และอดีตนายกสมาคมช่างภาพสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย ได้มอบฟิล์มภาพยนตร์แก่หอภาพยนตร์เพื่อดำเนินการอนุรักษ์ตามคำแนะนำของ แท้ ประกาศวุฒิสาร เพื่อนร่วมวงการช่างภาพที่สนิทสนมกันมายาวนาน

ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นบันทึกส่วนตัวของนายเจนระหว่างร่วมการเดินทางเพียงครั้งหนึ่ง และแม้จะไม่ได้จัดทำขึ้นในฐานะภาพยนตร์ข่าวหรือภาพยนตร์สารคดีอย่างเป็นทางการ แต่บุคคลและเหตุการณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์กลับเชื่อมโยงกับบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2501

แม้ประเทศไทยจะยังไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มีการเดินทางของคณะบุคคลจากประเทศไทยไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการศึกษา กีฬา วัฒนธรรม และวิชาชีพหลายคณะ เช่น คณะการทูตไม่เป็นทางการ นำโดย นายอารี ภิรมย์ ใน พ.ศ. 2498 และระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2499 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2501 มีคณะจากประเทศไทยเดินทางไปจีนอย่างน้อย 24 คณะ เช่น คณะส่งเสริมสัมพันธไมตรีไทย–จีน คณะนักกีฬาบาสเกตบอล คณะผู้แทนกรรมกร คณะผู้แทนศิลปิน คณะผู้แทนราษฎรไทย และคณะผู้แทนนักประพันธ์ไทย เป็นต้น การเดินทางของคณะนักหนังสือพิมพ์ไทยในปลายปี พ.ศ. 2500 เป็นหนึ่งในคณะเดินทางในช่วงดังกล่าว

คณะนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ไทยเดินทางไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนราวเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2500 ประกอบด้วยนักหนังสือพิมพ์ บรรณาธิการ นักเขียน และช่างภาพจากสำนักพิมพ์สำคัญของประเทศไทย รวม 9 คน ได้แก่

อิศรา อมันตกุล หัวหน้าคณะเดินทาง บรรณาธิการหนังสือพิมพ์บางกอกเดลิเมล์ และนายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยในขณะนั้น (พ.ศ. 2499, 2500 และ 2501) อิศราเริ่มทำงานหนังสือพิมพ์ร่วมกับ กุหลาบ สายประดิษฐ์ ในหนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษ และร่วมกับมาลัย ชูพินิจ ในหนังสือพิมพ์ประชามิตร ก่อนร่วมก่อตั้งหนังสือพิมพ์สุวัณณภูมิ และทำงานกับหนังสือพิมพ์อีกหลายฉบับ ได้แก่ บางกอกรายวัน เอกราช พิมพ์ไทย สยามนิกร เกียรติศักดิ์ กิตติศัพท์ ไทยใหม่ยุคใหม่ และบางกอกเดลิเมล์

เลื่อน วีรภัทร นักหนังสือพิมพ์จากหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน

ทวี เกตะวันดี นักหนังสือพิมพ์ซึ่งเคยทำงานกับหนังสือพิมพ์สยามนิกร ไทยใหม่ พิมพ์ไทย สารเสรี และเสรีไทย ภายหลังได้ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย 3 สมัย และมีผลงานด้านวรรณกรรมและบทภาพยนตร์ในนามปากกา “รมย์ รติวัน” ทวีได้ตีพิมพ์หนังสือ ตะวันดวงใหม่แห่งบูรพา เล่ม 1–2 เมื่อ พ.ศ. 2518 ซึ่งบันทึกการเดินทางตั้งแต่

ช่วงที่เดินทางออกจากจีนไปยังเวียดนามเหนือ (เดิมเคยใช้ชื่อ ชีวิตใหม่ในเวียดนามเหนือ แบ่งพิมพ์เป็นตอนลง ปิยมิตร รายสัปดาห์ จนกระทั่งถูกปิดตัวลง หลังจอมพลสฤษดิ์ทำรัฐประหาร และหลังจากนั้นกลายเป็นหนังสือต้องห้าม)

สำราญ เทศสวัสดิ์ หัวหน้ากองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักเมือง และสารเสรี

หงษ์ อึ้งตระกูล นักข่าวหนังสือพิมพ์ ชิงเสียนเยอะเป้า

สุจินต์ อัครสมิต นักข่าวหนังสือพิมพ์เศรษฐสาร

สมเจตน์ วัฒนาธร อดีตนักบัญชีและกรรมการสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก่อนหันมาทำงานด้านหนังสือพิมพ์การเมืองกับสำนักพิมพ์ข่าวภาพและเสียงอ่างทอง และเป็นผู้ร่วมก่อตั้งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ทองมาก พูนภิญโญ นักเขียนผู้ได้รับรางวัลวรรณคดีสมาคมแห่งประเทศไทย ประจำเดือนธันวาคม พ.ศ. 2485 และผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์เสถียรภาพ

เจน นิมมานนิตย์ นักข่าวและหัวหน้าฝ่ายข่าวของหนังสือพิมพ์ตงฮั้วมินป่อ และก๊กหมินยิดป่อ ก่อนย้ายมาทำงานเป็นนักข่าวและช่างภาพของหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทยและสยามนิกร เจนมีงานอดิเรกคือการถ่ายภาพยนตร์ และได้บันทึกกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการของคณะไว้เป็นบันทึกส่วนตัว ภาพยนตร์ในส่วนนี้เองได้มอบแก่หอภาพยนตร์ในอีกราว 30 ปีให้หลัง

หอภาพยนตร์ได้สแกนฟิล์มภาพยนตร์ 16 มม. สี 2 ม้วนนี้

ม้วนแรกมีความยาว 9.54 นาที มีเนื้อหาของภาพ ดังต่อไปนี้ คณะนักข่าวพร้อมผู้ดูแลเดินเที่ยวชม สวนเป่ยไห่ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในกรุงปักกิ่ง ซุ้มประตูสวนเถาหรานถิง ซึ่งเป็นสวนสาธารณะอีกแห่งหนึ่ง จากนั้นจึงเป็นการเดินทางไปเยือน วัดปี้หยุน ซึ่งในช่วงเวลานั้นเป็นสถานที่ประดิษฐานชั่วคราว อัฐิของซุน ยัตเซ็น และได้มีการสร้างหออนุสรณ์ซุน ยัตเซ็น ขึ้นภายในวัด จากนั้นจึงเป็นภาพขณะเดินทางที่สถานีรถไฟเหิงหยาง มณฑลหูหนาน เดินเที่ยวชมและถ่ายรูปหมู่ที่สะพานอันใหญ่โตโอ่อ่าข้ามแม่น้ำแยงซีที่อู่ฮั่น ซึ่งในเวลานั้น เพิ่งเปิดใช้ได้เพียงเดือนเดียวเท่านั้น จากนั้นภาพกลับมาที่ คณะเดินทางเดินข้ามสะพานหินขาวและมองเห็นเจดีย์ขาวกลางสวนเป่ยไห่เป็นฉากหลัง จากนั้นเดินชมกำแพงเก้ามังกร ต่อมาเป็นการเที่ยวชมกำแพงเมืองจีน บริเวณด่านจวีหยงกวน ใกล้ปักกิ่ง จากนั้นเป็นภาพเข้าชมพระราชวังต้องห้าม ถ่ายภาพกับรูปสลักหินอูฐที่เส้นทางศักดิ์สิทธิ์ของสุสานสิบสามกษัตริย์ราชวงศ์หมิง ต่อมาเป็นภาพของการเดินหน้ากระดานบนถนนหน้าอาคารที่ทำการเดิมของ ธนาคารกลางแมนจูเรีย เมืองฉางชุน ต่อจากนั้นเป็นภาพคณะนักหนังสือพิมพ์ไทยเยี่ยมชมแหล่งอุตสาหกรรมหนักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน สันนิษฐานว่ามีทั้งเหมืองเปิดขนาดใหญ่และโรงงานอุตสาหกรรม/โรงงานเหล็ก ภาพบางส่วนอาจเกี่ยวข้องกับฝู่ซุ่นหรืออานซาน จากนั้นเป็นการแสดงระบำนกยูง ของชาวไตในยูนนาน–

สิบสองปันนา จากนั้นจึงเป็นภาพบริเวณพระราชวังต้องห้าม เมืองอุตสาหกรรม และภาพสุดท้ายที่หอสักการะฟ้าเทียนถาน

ม้วนที่สอง มีความยาว 4.45 นาที เป็นช่วงที่เข้าไปในเวียดนามเหนือแล้ว มีเนื้อหาเริ่มที่การเยี่ยมชม วัดเจดีย์เสาเดียว จากนั้นเยี่ยมชม วัดวรรณกรรม มหาวิทยาลัยแห่งแรกและสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ ภาพแสดงบริเวณศาลาคเววัน สระน้ำ และกลุ่มศิลาจารึกภายในวัด อาคารสำนักงานและห้องข้อมูลสำหรับผู้มาเยือน จากนั้นเป็นภาพการเยี่ยมชมสถานที่ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นสถานพยาบาล แต่ยังไม่สามารถระบุชื่อสถานที่ได้ ส่วนสุดท้าย คณะเยี่ยมชมเขตกื๋ออ๊อง เมืองก๋ามฝ่า จังหวัดกว๋างนิญ เมืองอุตสาหกรรมถ่านหินสำคัญ ใกล้อ่าวฮาลอง ภาพแสดงโรงงานคัดล้างถ่านหินกื๋ออ๊อง และหัวรถจักรหมายเลข 18 พร้อมคำขวัญแรงงานว่า “ใช้ประโยชน์จาก 4 ปีแห่งการทำงานอย่างเต็มที่”

ข้อสังเกตประการหนึ่งคือ เหตุการณ์สำคัญบางช่วงที่ปรากฏในเอกสารหรือภาพนิ่งกลับไม่ปรากฏในภาพยนตร์ที่พบในชุดนี้ เช่น การพบโจวเอินไหล นายกรัฐมนตรีจีนที่เซี่ยงไฮ้ และการพบปรีดี พนมยงค์ จึงสันนิษฐานได้ว่า การบันทึกภาพยนตร์อาจทำได้เฉพาะบางกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการหรือได้รับอนุญาตเท่านั้น ขณะที่กิจกรรมทางการหรือการพบปะบุคคลสำคัญอาจมีช่างภาพฝ่ายเจ้าภาพเป็นผู้บันทึกภาพนิ่งไว้แทน

อย่างไรก็ตาม ยังมีภาพยนตร์อีกฉบับที่หอภาพยนตร์ยังไม่มีฟิล์มภาพยนตร์ แต่มีเป็น VHS ซึ่งแปลงจากฟิล์ม 16 มม. ขาวดำ ความยาว 8.45 นาที ช่วงต้นเรื่อง มีการจัดทำไตเติ้ล เขียนบนกระดาษลัง สันนิษฐานว่าเพื่อสำหรับนำไปประกอบกับเนื้อหาที่จะจัดทำขึ้น แต่ยังไม่ได้นำไปใช้ ระบุสถานที่ ประกอบเลขลำดับ คือ 1. สวนเปย์ไห่ 2. กำแพงเก้ามังกร 3. กำแพงเมืองจีน ด่านปาต้าหลิ่ง 4. ด่านจวีหยงกวน 5. สุสานสิบสามกษัตริย์ราชวงศ์หมิง 6. มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ภาควิชาภาษาไทย...คณาจารย์และนักศึกษา 7. อาคารหรือทิวทัศน์ในมหาวิทยาลัยปักกิ่ง 8. หอพัก 9. พระราชวังฤดูร้อน / อี๋เหอหยวน ซึ่งมีความใกล้เคียงกับเนื้อหาส่วนที่ถูกบันทึกไว้บางส่วนของฟิล์มภาพยนตร์ที่ได้รับมาทั้งสองม้วนจาก คุณเจน ต่อจากนั้นจึงเป็นภาพคณะนักข่าวเยือนโรงงาน ท่าเรือ และฟังบรรยายประกอบกับการดูโมเดลย่อส่วนของภูมิประเทศและเมือง การร่วมกิจกรรมต้อนรับซึ่งสันนิษฐานว่าเกิดขึ้น ณ ชุมชนชาวไตในสิบสองปันนา ก่อนจะจบเนื้อหาด้วยภาพภายในโรงงานแห่งหนึ่ง

ยังไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า ภาพยนตร์ที่ไม่มีหลักฐานเรื่องที่มานี้ หอภาพยนตร์ได้รับจากคุณเจนหรือจากแหล่งอื่นใด แต่มีความชัดเจนว่าเป็นการบันทึกการเดินทางเดียวกัน และภาพไม่ซ้ำเหตุการณ์กัน จึงนำจัดชุดไว้ด้วยกันเพื่อประมวลภาพการเดินทางอันเป็นบทหนึ่งในประวัติศาสตร์ของคณะนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ให้สมบูรณ์มากที่สุด

เนื่องจากภาพยนตร์บันทึกการเดินทางนี้เป็นบันทึกส่วนตัว มิใช่ภาพยนตร์ข่าวที่มีคำบรรยายหรือคำอธิบายประกอบ การระบุสถานที่ บุคคล และลำดับเหตุการณ์บางส่วนจึงทำได้ค่อนข้างจำกัด งานเขียนของทวี เกตะวันดี ซึ่งเล่าถึงช่วงการเดินทางออกจากจีนไปศึกษาดูงานต่อในเวียดนามเหนือ ช่วยอธิบายบริบทของการเดินทางได้บางส่วน แต่ไม่ได้กล่าวถึงช่วงการเดินทางในจีน ซึ่งเป็นส่วนที่ปรากฏในภาพยนตร์เป็นหลัก

ภายหลังการเดินทางครั้งนี้ สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำรัฐประหาร และในวันรุ่งขึ้น รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงและการต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างเข้มข้น ส่งผลกระทบต่อบุคคลในวงการหนังสือพิมพ์หลายคน รวมถึงอิศรา อมันตกุล หัวหน้าคณะเดินทางครั้งนี้ ซึ่งดำรงตำแหน่งบรรณาธิการหนังสือพิมพ์บางกอกเดลิเมล์ และนายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย ถูกจับกุมในข้อหากระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ และถูกคุมขังที่เรือนจำลาดยาวเป็นเวลา 5 ปี 10 เดือน ก่อนจะได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มีการฟ้องร้องต่อศาลในเดือนกันยายน พ.ศ. 2507 เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมืองไทยภายหลังการเดินทางครั้งนี้เพียงไม่นาน

ภาพยนตร์ชุดนี้มีคุณค่าทั้งในฐานะบันทึกภาพการเดินทางของคณะนักหนังสือพิมพ์ไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนและเวียดนามเหนือในช่วงที่ยังไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ และในฐานะหลักฐานร่วมสมัยที่บันทึกบุคคล เหตุการณ์ และบรรยากาศ

ของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2501 แม้รายละเอียดของสถานที่และบุคคลบางส่วนยังไม่สามารถระบุได้อย่างครบถ้วน แต่ข้อมูลที่ปรากฏในตัวภาพยนตร์ เมื่อพิจารณาร่วมกับเอกสารและหลักฐานร่วมสมัยอื่น ๆ สามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบการศึกษาประวัติศาสตร์สื่อมวลชนไทย ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับจีน และบริบททางการเมืองของไทยในช่วงปลายทศวรรษ 2500 ได้

ประมวลกิจกรรมของคณะเดินทางจากเอกสารต่าง ๆ

25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2500 คณะเดินทางถึงปักกิ่งตอนกลางคืนโดยรถไฟ ตามคำเชิญของสมาคมผู้ทำงานข่าวจีน (หนังสือพิมพ์ People's Daily)

26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2500 คณะเข้าพบ เติ้งทว่อ ประธานสมาคมนักข่าวจีน, สนทนากับคณะกรรมการผังเมืองปักกิ่งเรื่องการก่อสร้างเมืองหลัง ค.ศ. 1949, สนทนากับคณะกรรมการแผนแห่งชาติเรื่องเศรษฐกิจ และเที่ยวชมโบราณสถาน / สถานที่สำคัญในปักกิ่ง (หนังสือพิมพ์ People's Daily)

28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2500 เฉินอี้ รองนายกรัฐมนตรีพบคณะนักหนังสือพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ People's Daily) อิศราในฐานะหัวหน้าคณะหารือเรื่องความกังวลของรัฐบาล

ไทยเรื่อง การจัดตั้งเขตปกครองตนเองชนชาติไตสิบสองปันนา อิศราให้ข้อมูลว่าข่าวลือมาจากหนังสือพิมพ์พม่า (“ว่าด้วยต้นกำเนิดของปัญหาเขตปกครองตนเองชนชาติไตสิบสองปันนาในความสัมพันธ์จีน–ไทยช่วงกลางทศวรรษ ค.ศ. 1950” ของ หวัง หยางหลิน อ้างจากเอกสารหอจดหมายเหตุกระทรวงต่างประเทศจีน)

30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2500 คณะผู้ทำงานข่าวไทยออกจากปักกิ่งไปเยือนท้องที่ต่าง ๆ เนื้อข่าวระบุว่า ออกจากปักกิ่งไปฉางชุน และก่อนหน้านั้นได้เข้าพบ นายกสมาคมนักข่าวจีน และหารือเรื่องผังเมืองปักกิ่ง / การก่อสร้างเศรษฐกิจจีน (หนังสือพิมพ์ People’s Daily)

18 ธันวาคม พ.ศ. 2500 คณะนักหนังสือพิมพ์ไทยกลับปักกิ่งหลังเยือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ดัชนีหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ People’s Daily)

23 ธันวาคม พ.ศ. 2500 เช้า คณะเดินทางเดินทางจากปักกิ่งไปเซี่ยงไฮ้โดยเครื่องบิน (หนังสือพิมพ์ People’s Daily)

23 ธันวาคม พ.ศ. 2500 ค่ำ เข้าพบโจวเอินไหล นายกรัฐมนตรีที่เซี่ยงไฮ้ อิศรากล่าวว่า ข่าวลือเรื่อง “จีนจะรุกรานไทย” และ “ปัญหาสิบสองปันนา” เป็นเรื่องที่จักรวรรดินิยมอเมริกาสร้างขึ้น เพราะ “ประเทศไทยกำลังถูกใช้เป็นสนามรบของสงครามเย็น” (บทความของ หวัง หยางหลิน)

ปลายธันวาคม พ.ศ. 2500 ถึง ต้นมกราคม พ.ศ. 2501 เดินทางไปหัวตง/จีนตะวันออก, ซีหนาน/ตะวันตกเฉียงใต้ และเขตปกครองตนเองชนชาติไตสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน (หนังสือพิมพ์ People’s Daily)

11 มกราคม พ.ศ. 2501 คณะเดินทางสิ้นสุดการเยือนจีน และออกจากหนานหนิงโดยรถไฟสายปักกิ่งฮานอยไปเวียดนามเหนือ (หนังสือพิมพ์ People’s Daily) ผ่านสถานีผิงเซียงของจีน และสถานีลางเซินของเวียดนามเหนือ (ตะวันดวงใหม่แห่งบูรพา เล่ม 1)

15 มกราคม พ.ศ. 2501 เวลา 7.00 น. ประธานาธิบดีโฮจิมินห์เปิดทำเนียบต้อนรับคณะผู้แทนหนังสือพิมพ์ไทย (เว็บไซต์พิพิธภัณฑ์โฮจิมินห์ อ้างจากหนังสือพิมพ์ Nhân Dân ฉบับวันที่ 19 ม.ค. พ.ศ. 2501), วันเดียวกัน เข้าพบ ฝั่ม วัน ด่ง นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ (ตะวันดวงใหม่แห่งบูรพา เล่ม 1)

23 มกราคม พ.ศ. 2501 คณะเดินทางกลับคืนสู่ประเทศไทย ซึ่งมี พลโท ถนอม กิตติขจร (ยศขณะนั้น) ปกครองประเทศ (ตะวันดวงใหม่แห่งบูรพา เล่ม 1)

[กรรมวิธีทำเฮโรอีน]

ฟิล์ม 8 มม. / ขาวดำ / เงียบ / ความยาว 19 นาที
ปีสร้าง [พ.ศ. 2500-2505]
ผู้สร้าง นิรนาม

เป็นภาพยนตร์ที่ไม่ปรากฏผู้สร้าง หอภาพยนตร์ได้รับบริจาคจากผู้ไม่ประสงค์ออกนาม เมื่อปี พ.ศ. 2541 เป็นภาพยนตร์ที่ผู้ถ่ายทำตั้งใจบันทึกขั้นตอนการผลิตเฮโรอีน โดยได้รับอนุญาตให้ถ่ายทำจากสถานที่ผลิตจริงซึ่งมีสภาพคล้ายเรือนไม้ในชนบทแห่งหนึ่ง คาดว่าในประเทศไทยและไม่ทราบปีที่ผลิต แต่จากอายุฟิล์ม คาดว่าจะอยู่ในช่วงทศวรรษของปี พ.ศ. 2500 คนงานชายที่ทำงานสี่ห้าคนล้วนปกปิดหน้าโดยสวมถุงผ้าเป็นไอ้โม่ง ผู้ถ่ายซึ่งใช้กล้องถ่ายภาพยนตร์ขนาดเล็ก 8 มม. ชนิดธรรมดา ใช้ฟิล์มขาวดำ และไม่บันทึกเสียง ถ่ายโดยแสงสว่างตามที่มีหรือตามธรรมชาติ เข้าใจว่าได้ติดตามถ่ายให้เห็นการผลิตเฮโรอีนตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งการผลิตจริงอาจกินเวลาหลายชั่วโมงหรืออาจมากกว่าหนึ่งวัน แต่ผู้ถ่ายใช้วิธีบันทึกเหตุการณ์การผลิตไปตามขั้นตอนจริง เกือบจะไม่มีการตัดต่อ นอกจากตัดในกล้องขณะถ่ายทำ และเนื่องจากภาพยนตร์ไม่มีเสียง ไม่มีคำบรรยาย ไม่มีอักษรบรรยายใด ๆ จึงเชื่อว่าเป็นการถ่ายเพื่อบันทึกตรง ๆ ให้เห็นภาพเคลื่อนไหวว่าคนงานกลุ่มนี้เขาทำเฮโรอีนกันอย่างไร

ภาพยนตร์สามารถถ่ายทอดให้เห็นขั้นตอนการผลิตเฮโรอีนของแหล่งผลิตนี้ในสมัยนั้นได้อย่างถือว่าชัดเจน

จะเห็นเริ่มตั้งแต่การนำฝิ่นดิบซึ่งเป็นสารตั้งต้นสำคัญของกระบวนการผลิตเฮโรอีนจากฝิ่นดิบในห่อมาเคี่ยวในกระทะกับน้ำ แล้วเติมสารบางอย่าง (ด่าง) จากนั้นนำไปกรองด้วยผ้าขาว เติมสารบางอย่าง (แอมโมเนียมคลอไรด์ หรือ แอมโมเนียมไฮดรอกไซด์) จะได้มอร์ฟีนเบสตกตะกอนให้เห็น จากนั้นต้องนำไปทำกระบวนการทางเคมี เพื่อเปลี่ยนมอร์ฟีนให้เป็นเฮโรอีน ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ซึ่งดูบ้าน ๆ มาก น่าพิศวงคล้ายการเล่นแร่แปรธาตุ ซึ่งขั้นสุดท้ายจะได้เฮโรอีนตกตะกอนเป็นผงขาว ดูเหมือนแป้งธรรมดา ๆ นี่เอง ภาพยนตร์ถ่ายต่อไปให้เห็นการบรรจุหีบห่อของผงขาวซึ่งต่อไปจากนี้จะอยู่ในฐานะสินค้ามหาภัยที่มีราคาแพง เช่น ทองคำ

ภาพยนตร์ขนาดเล็ก ๆ ถ่ายทำแบบสมัครเล่นม้วนนี้ อาจเป็นหนึ่งเดียวในโลกที่บันทึกกระบวนการผลิตเฮโรอีนจากแหล่งผลิตที่เป็นศูนย์กลางส่งผลผลิตต้องห้ามนี้ไปทั่วโลก การปิดลับหรือพยายามปกปิดหน้าตาตัวตนและสถานที่ในภาพยนตร์ ทำให้ภาพยนตร์มีบรรยากาศลึกลับ ประหลาด และน่าขัน

[กรุภาพยนตร์กลุ่มชาติพันธุ์ในไทย จาก Encyclopaedia Cinematographica]

ฟิล์ม 16 มม. / ขาวดำและสี / เงียบและเสียง / ความยาวรวม 449 นาที
ปีสร้าง พ.ศ. 2507-2508
ผู้สร้าง Institut für den Wissenschaftlichen Film (IWF)

Hans Manndorff เป็นนักมานุษยวิทยาชาวออสเตรีย ผู้มีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศไทย ลาว และพม่า (เมียนมา) ผลงานภาคสนามของเขาในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1960 ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงวิชาการมานุษยวิทยา และต่อมาเขาได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

Manndorff เดินทางเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยระหว่าง ค.ศ. 1961-1962 (พ.ศ. 2504–2505) ในนามขององค์การสหประชาชาติ เพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย The Socio-Economic Survey of Selected Hill Tribes in Northern Thailand ซึ่งนับเป็นการศึกษาครั้งแรกที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทยเกี่ยวกับกลุ่มที่เรียกว่า “ชาวเขา” โครงการดังกล่าวดำเนินการโดยกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย และได้รับการสนับสนุนทางการเงินจาก The Asia Foundation ภายใต้บริบทที่ทั้งรัฐไทยและองค์กรระหว่างประเทศให้ความสนใจต่อพื้นที่ชายแดนในฐานะพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและความมั่นคงในช่วงสงครามเย็น การสำรวจภาคสนามดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม ค.ศ. 1961 ถึงเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1962 ครอบคลุมกลุ่มชาติพันธุ์สำคัญ ได้แก่ อาข่า แม้วหรือม้ง เมี่ยนหรือเย้า ลีซู และลาหู่ โดยมีการศึกษาหมู่บ้านตัวอย่าง 18 หมู่บ้านอย่างเข้มข้น และอีกประมาณ 20–30 หมู่บ้านในระดับที่กว้างขึ้น เป้าหมายของโครงการคือการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนบนพื้นที่สูง เพื่อนำไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายของรัฐ

การสำรวจภาคสนามครอบคลุมพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และตาก โดยมุ่งศึกษารูปแบบเศรษฐกิจ สังคม และการดำรงชีวิตของชุมชนบนพื้นที่สูง รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบการผลิตกับสภาพแวดล้อมภูเขา ในช่วงเวลาดังกล่าว พื้นที่เหล่านี้ยังเป็นพื้นที่ที่รัฐและนักวิจัยให้ความสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากมีการปลูกพืชเศรษฐกิจหลายชนิด รวมถึงฝิ่น ซึ่งถูกมองในขณะนั้นทั้งในฐานะส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น และในฐานะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านการพัฒนาและความมั่นคงของรัฐ ความสนใจต่อประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นในภาพยนตร์เรื่อง *Opium-Growing and Opium-Smoking among Hill Tribes of Northern Thailand* ซึ่งจัดทำขึ้นจากบริบทของการศึกษาภาคสนามในช่วงแรกของการทำงานในภูมิภาคนี้

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1963-1965 Manndorff ยังคงดำเนินงานภาคสนามต่อเนื่องในภาคเหนือของประเทศไทย ลาว และพม่า (เมียนมา) โดยได้รับการสนับสนุนจาก The Asia Foundation เพื่อให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลไทยในการจัดตั้งสถาบันวิจัยชาวเขา ในช่วงเวลาเดียวกัน เขาได้ทำงานร่วมกับนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจากเยอรมนีหลายคน อาทิ Friedhelm Scholz จากมหาวิทยาลัย Heidelberg และ Klaus Volprecht จากเมือง Göttingen ซึ่งมีส่วนร่วมในโครงการภาพยนตร์ชาติพันธุ์วิทยาที่เกี่ยวเนื่องกับการวิจัย

ภาคสนามดังกล่าว นอกจากนี้ยังมี Hermann Schlenker ผู้รับผิดชอบงานถ่ายภาพ และ A. M. Dauer ผู้เรียบเรียงและจัดทำเอกสารประกอบภาพยนตร์ ขณะที่โครงการโดยรวมได้รับทุนสนับสนุนจาก Volkswagen Foundation

ในช่วงปลายของการทำงานภาคสนามราว ค.ศ. 1964–1965 Manndorff และคณะสามารถดำเนินโครงการภาพยนตร์ที่วางแผนไว้มาเป็นเวลานานได้สำเร็จ โดยมุ่งบันทึกวัฒนธรรมทั้งในมิติที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ตลอดจนเทคนิคการผลิต งานหัตถกรรม และองค์ประกอบเชิงพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงที่ได้รับการคัดเลือก ด้วยการสนับสนุนของ IWF (Institut für den Wissenschaftlichen Film หรือ Institute for Scientific Film) ในเมือง Göttingen ประเทศเยอรมนี เขาและทีมงานได้จัดทำภาพยนตร์ชาติพันธุ์วิทยาด้วยฟิล์ม 16 มม. จำนวน 53 รายการ ซึ่งต่อมาได้รับการจัดหมวดหมู่ในโครงการ Encyclopaedia Cinematographica หมวด Ethnology (E-series)

ภาพยนตร์ชุดดังกล่าวไม่ได้ถูกสร้างขึ้นในฐานะสารคดีเพื่อการเผยแพร่แก่สาธารณชนทั่วไป หากแต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเก็บข้อมูลภาคสนามทางมานุษยวิทยา จึงมีลักษณะเป็นภาพบันทึกเพื่อการศึกษาและการวิเคราะห์โดยมุ่งบันทึกกิจกรรม พิธีกรรม และกระบวนการต่าง ๆ อย่างละเอียด เพื่อใช้เป็นหลักฐานสำหรับการศึกษาและการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ มากกว่าการเล่าเรื่องหรือสร้างความบันเทิงในแบบภาพยนตร์สารคดีทั่วไป

ปีพ.ศ. 2552 หอภาพยนตร์ได้รับมอบชุดภาพยนตร์ชาติพันธุ์วิทยาจำนวน 53 เรื่อง จากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ในรูปแบบดีวีดีจำนวน 9 แผ่น จัดทำจากต้นฉบับฟิล์ม 16 มม. โดยสถาบันภาพยนตร์วิทยาศาสตร์ (IWF) บันทึกวิถีชีวิต วัฒนธรรม และเทคนิคการผลิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง 4 กลุ่ม ได้แก่ แม้วหรือม้ง อาข่า ลีซู และลาหู่ดำ ในพื้นที่จังหวัดตากและเชียงราย เนื้อหาครอบคลุมชีวิตประจำวัน งานหัตถกรรม การผลิตสิ่งทอ การละเล่น ดนตรี การเต้นรำ และพิธีกรรมต่าง ๆ

แม้วหรือม้ง จังหวัดตาก

ภาพยนตร์เกี่ยวกับชาวแม้วหรือม้งมีจำนวนมากที่สุดในกรุภาพยนตร์นี้ เนื้อหาส่วนหนึ่งเป็นงานหัตถกรรมและการผลิตเครื่องใช้ เช่น การทำเครื่องประดับเงิน เบ้าหลอมเงิน ถังใส่น้ำ ครก และหน้าไม้ อีกกลุ่มบันทึกชีวิตประจำวันและการผลิต เช่น การขนน้ำ การอุ้มเด็ก การบรรทุกสัมภาระด้วยม้า การแยกและบดเมล็ดข้าวโพด การเก็บเกี่ยวและการสูบฝิ่น กลุ่มเนื้อหาด้านสิ่งทอและเครื่องแต่งกาย มีตั้งแต่การเตรียมเส้นใยกัญชง การเตรียมเส้นด้ายยืน การทอผ้า ไปจนถึงการย้อมผ้าและการพันผ้าโพกหัว ส่วนด้านพิธีกรรม ดนตรี และการละเล่น มีทั้งพิธีศพ การเซ่นสุกรและไก่ การเต้นรำประกอบเครื่องดนตรีเค่ง การขับร้องเพลง ตลอดจนการเล่นลูกข่าง เล่นขว้างลูกสะบ้า และการละเล่นในเทศกาลปีใหม่

อาข่า จังหวัดเชียงราย

ภาพยนตร์เกี่ยวกับชาวอาข่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับงานฝีมือโดยเฉพาะสิ่งทอ บันทึกขั้นตอนการผลิตผ้าฝ้าย ตั้งแต่การเตรียมฝ้าย ปั่นเส้นด้าย เตรียมเส้นยืน และทอผ้า รวมถึงการตีมีด การทำฝักมีด การทำเสื่อจากเปลือกไม้ การจักสานตะกร้า และการทำเชือกประดับ รวมไปถึง งานก่อสร้าง อย่างการผูกวัสดุมุงหลังคา และการสร้างบ้าน ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการเต้นรำและพิธีกรรม ประกอบด้วย การเต้นรำของผู้ชายและผู้หญิง การรำดาบ และพิธีเซ่นสุนัขในการสร้างบ้าน

ลีซูและลาหู่ดำ จังหวัดตาก

ภาพยนตร์เกี่ยวกับลีซูและลาหู่ดำ ในจังหวัดตาก มีจำนวนน้อยกว่าสองกลุ่มแรก แต่ครอบคลุมทั้งเทศกาล ชีวิตประจำวัน และเทคนิคการผลิต

ภาพยนตร์เกี่ยวกับชาวลีซูคือ *Dance on New Year* ซึ่งบันทึกการเต้นรำในเทศกาลปีใหม่ แสดงให้เห็นรูปแบบการแต่งกาย กิจกรรมการรวมกลุ่มในวาระพิเศษ ส่วนภาพยนตร์เกี่ยวกับชาวลาหู่ดำมีทั้งการเต้นรำในเทศกาลปีใหม่เช่นเดียวกัน และภาพกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การสีหรือกะเทาะข้าวด้วยครกกระเดื่อง การทำแผ่นจากไม้ไผ่ และการทอสายสะพายกระเป๋า นอกจากนี้ ยังได้บันทึกกิจกรรมการกินหมากในชีวิตประจำวันอยู่ด้วย

ภาพยนตร์ชุดนี้มีความสำคัญในฐานะหลักฐานภาพเคลื่อนไหวของชุมชนบนพื้นที่สูงในช่วงทศวรรษ 2500 ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่การขยายตัวของโครงสร้างพื้นฐาน นโยบายพัฒนาชนบท และการเข้ามาของรัฐสมัยใหม่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนอย่างกว้างขวาง เมื่อพิจารณาร่วมกับคลังภาพถ่ายสไลด์ที่ Manndorff จัดทำขึ้น งานบันทึกภาพเหล่านี้จึงมีคุณค่าในฐานะทั้งผลผลิตของงานมานุษยวิทยาภาคสนาม และเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่บันทึกสังคมชายแดนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในห้วงเวลาสำคัญของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม

อัศวินดาบกายสิทธิ์

ฟิล์ม 35 มม. / สี / เสียง / ฉบับมิตร-กว่าน หลิง ความยาว 90 นาที
ฉบับมิตร-เพชรา ความยาว 71 นาที (ไม่สมบูรณ์)

วันออกฉาย	4 ธันวาคม พ.ศ. 2513
บริษัทสร้าง	เซาท์อีสเอเชียฟิล์ม, จิรบันเทิงฟิล์ม, Sin Hok Gong Luen Film Company
ผู้อำนวยการสร้าง	เหอ ลี่ลี่
ผู้กำกับ	เฉิน เลียก ปิน
ผู้เขียนบท	โจว หาง
ผู้กำกับภาพ	หลินเชา
ผู้ลำดับภาพ	ซ่ง หมิง
ผู้กำกับศิลป์	ต่ง เผยซิน
ประกอบดนตรี	หวัง จงเหริน
ผู้แสดง	**ฉบับมิตร-กว่าน หลิง** มิตร ชัยบัญชา, กว่าน หลิง, เถียน เหย่, ซิ เจียง, ชาติ ชัยภูมิ **ฉบับมิตร-เพชรา** มิตร ชัยบัญชา, เพชรา เชาวราษฎร์, เถียน เหย่, ซิ เจียง, ชาติ ชัยภูมิ

ปี พ.ศ. 2513 นับเป็นปีสำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ชีวิตของ มิตร ชัยบัญชา ตำนานพระเอกผู้ยิ่งใหญ่แห่งวงการภาพยนตร์ไทย เป็นทั้งขวบปีที่เขากำลังพุ่งสู่จุดสูงสุดในฐานะดาราอันดับหนึ่ง ผู้มีคิวการแสดงชุกที่สุดในประเทศ มีผลงานเรื่อง *มนต์รักลูกทุ่ง* ที่เข้าฉายเมื่อกลางเดือนพฤษภาคม ได้รับความนิยมเป็นปรากฏการณ์ ยืนโรงนานหลายเดือน แต่ในขณะเดียวกัน ปีเดียวกันนั้นกลับกลายเป็นปีแห่งหายนะ เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม มิตรตกจากบันไดเฮลิคอปเตอร์ ขณะถ่ายทำภาพยนตร์เรื่อง *อินทรีทอง* ร่างที่เคยปรากฏบนจอสร้างความสุขให้แก่ผู้คนผ่านภาพยนตร์เกือบ 300 เรื่อง ร่วงลงสู่พสุธาจนดวงวิญญาณแตกดับไป พร้อมกับหัวใจที่แหลกสลายของแฟนหนังไทยทั่วประเทศ

ระหว่างช่วงเวลาแห่งความรุ่งโรจน์และการล่วงลับนั้น หนึ่งในหมุดหมายสำคัญบนเส้นทางอาชีพของ มิตร ชัยบัญชา ได้เกิดขึ้น เมื่อเขาได้รับการทาบทามจากบริษัทสร้างภาพยนตร์ของฮ่องกงให้รับบทนำใน *อัศวินดาบกายสิทธิ์ หรือ Flyer & Magic Sword*飛俠神刀 ภาพยนตร์จีนกำลังภายในที่สร้างขึ้นในช่วงเวลาซึ่งหนังประเภทนี้กำลังได้รับความนิยมอย่างสูงในหมู่ชุมชนชาวจีนทั่วโลก

ใน *อัศวินดาบกายสิทธิ์* มิตร ชัยบัญชา รับบทเป็นจอมยุทธหนุ่ม ผู้เชี่ยวชาญเพลงดาบและมีคุณธรรม แต่กลับตกหลุมรักลูกสาวของศัตรู กลายเป็นความรักต้องห้าม ท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างสองตระกูลใหญ่ ที่ต่อสู้แย่งชิงสิทธิ์ครอบครองหุบเขาซึ่งมีแหล่งแร่เกลือมูลค่ามหาศาล ภาพยนตร์ถ่ายทำควบคู่กันไป 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับนางเอกไต้หวัน กว่าน หลิง สำหรับฉายในต่างประเทศทั่วโลก และฉบับนางเอกไทย เพชรา เชาวราษฎร์ ดาราคู่ขวัญของมิตร เพื่อฉายในประเทศไทย

ท่ามกลางงานแสดงที่รัดตัว มิตรได้จัดคิวเพื่อไปแสดงภาพยนตร์เรื่องนี้ที่ฮ่องกงสามครั้งในเดือนสิงหาคม กันยายน และเดือนตุลาคม ครั้งละประมาณ 6-10 วัน ทั้งเขาและเพชรา ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากแฟน ๆ และสื่อมวลชนในฮ่องกง ในขณะที่การถ่ายทำก็เป็นไปอย่างราบรื่น มิตรทุ่มเทแสดงสุดฝีมือจนมักได้รับคำชมจาก เฉิน เลียก ปิน ผู้ได้รับการโปรโมตว่าเป็นผู้กำกับอันดับหนึ่งของไต้หวันในเวลานั้น และยังได้รับการติดต่อแสดงภาพยนตร์จีนเพิ่มอีก 2 เรื่อง

อย่างไรก็ตาม ผลงานที่เขาภาคภูมิใจและตั้งใจแสดงสุดฝีมือเรื่องนี้ กลับจบลงอย่างโศกนาฏกรรม ต้นเดือนตุลาคม พ.ศ. 2513 มิตร ชัยบัญชา เดินทางไปถ่ายทำ *อัศวินดาบกายสิทธิ์* เป็นครั้งสุดท้าย ก่อนจะกลับมาเมืองไทยในคืนวันที่ 5 ตุลาคม สามวันต่อมาเขาไปถ่ายทำฉากสุดท้ายของภาพยนตร์เรื่อง *อินทรีทอง* ที่เขารับหน้าที่กำกับเองเรื่องแรก ที่จังหวัดชลบุรี และประสบอุบัติเหตุจนเสียชีวิตอย่างไม่มีใครคาดคิด ทำให้ฉากตกค้างของ *อัศวินดาบกายสิทธิ์* ที่ต้องถ่ายทำเพิ่มเติม ต้องนำนักแสดงสมัครเล่นที่หน้าคล้ายกับเขาคือ

ชาติ ชัยภูมิ มาแสดงแทน ในขณะที่ภาพยนตร์จีนอีก 2 เรื่องต้องเปลี่ยนนักแสดงนำ คือเรื่อง *จอมดาบพิชัยยุทธ* (2514) ปรับมาเป็น ลือชัย นฤนาท และ *ดาบคู่สะท้านโลกันต์* (2514) เปลี่ยนเป็น ไชยา สุริยัน

อัศวินดาบกายสิทธิ์ ฉบับ มิตร-เพชรา ออกฉายในเมืองไทยเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2513 และขึ้นข้อความท้ายเรื่องว่า “ความดีของภาพยนตร์เรื่องนี้ขอมอบให้กับ มิตร ชัยบัญชา” โดยผู้ร่วมสร้างฝ่ายไทยคือ บริษัท เซาท์อีสเอเชียฟิล์ม ของ สมชาย อัตตานุรักษ์ ซึ่งต่อมามีผลงานร่วมสร้างกับต่างประเทศอีกหลายเรื่อง เช่น *เจ้าพระยาที่รัก* (2514) *หมัดสังหาร* (2515) *สิงห์สยามถล่มคาราเต้* (2515) *ยอดชาย* (2516)

นอกจากนี้ ยังมีบริษัท จิรบันเทิงฟิล์ม ของ พลตำรวจโท บันเทิง กัมปนาทแสนยากร และ จิรวรรณ กัมปนาทแสนยากร ซึ่งขณะนั้นทำธุรกิจจัดจำหน่ายภาพยนตร์ ได้เข้ามาเป็นบริษัทร่วมสร้าง ก่อนที่จิรบันเทิงจะสร้างภาพยนตร์เต็มตัวเรื่องแรกคือ *คู่กรรม* (2516) ซึ่งใช้วิธีการถ่ายทำแบบ 2 ฉบับ นางเอก 2 คน ไทยกับไต้หวัน เหมือนกัน

ปี พ.ศ. 2535 กมล กุลตังวัฒนา ผู้บริหารโรงหนังแอมบาสเดอร์ ได้วางแผนนำฟิล์ม *อัศวินดาบกายสิทธิ์* ฉบับ มิตร-เพชรา กลับมาฉายใหม่ โดยเปลี่ยนชื่อเป็น *“ฤทธิ์ดาบชัยบัญชา”* มีการออกแบบโปสเตอร์ ทำปฏิทิน และ ส.ค.ส. แจกผู้ชม แต่สุดท้ายต้องล้มเลิก

เพราะสภาพฟิล์มไม่สมบูรณ์ ก่อนที่หอภาพยนตร์จะได้รับฟิล์มชุดนี้มาเก็บไว้ในคลังอนุรักษ์ในปี พ.ศ. 2536 จาก บุญเสริม เกียรติมิ่งมงคล ผู้จัดซื้อสิทธิ์ภาพยนตร์ไทย

ต่อมาปี พ.ศ. 2541 ปริภัณฑ์ วัชรานนท์ หรือ “โต๊ะ พันธมิตร” นักพากย์ชื่อดังได้ลงทุนนำฟิล์มเนกาทีฟ *อัศวินดาบกายสิทธิ์* ฉบับ มิตร-กว่าน หลิง กลับมาจากแล็บที่ฮ่องกง และพากย์เสียงใหม่ในนามทีมพันธมิตร เพื่อออกฉายทั่วประเทศ ในวาระรำลึก มิตร ชัยบัญชา และจัดทำแผ่นดีวีดีออกจำหน่ายในภายหลัง โดยในแผ่นได้แถมภาพยนตร์ฉบับ มิตร-เพชรา ที่แปลงสัญญาณมาจากฟิล์มชุดที่กมลเคยจะนำมาจัดฉาย ให้ได้ชมเป็นตัวอย่าง ซึ่งเหลือความยาวเพียง 71 นาที จากนั้นในปี พ.ศ. 2562 ปริภัณฑ์ได้มอบฟิล์มเนกาทีฟ *อัศวินดาบกายสิทธิ์* ฉบับ มิตร-กว่าน หลิง ที่เขาพากย์เสียงใหม่ให้หอภาพยนตร์อนุรักษ์

อัศวินดาบกายสิทธิ์ จึงเป็นทั้งภาพยนตร์เรื่องแรกและเรื่องเดียวที่ มิตร ชัยบัญชา ได้ร่วมงานกับสตูดิโอต่างประเทศอย่างเต็มตัว อันเป็นหลักฐานแห่งความโด่งดังข้ามพ้นพรมแดนจากบ้านเกิดไปสู่ระดับสากล และเป็นผลงานที่บันทึกภาพของมิตรไว้ในช่วงเวลาเพียงไม่นานก่อนที่ชีวิตเขาจะปิดฉากลง ในขณะเดียวกัน การเดินทางของฟิล์ม *อัศวินดาบกายสิทธิ์* ทั้งสองฉบับที่ไม่ได้สิ้นสุดตามไปด้วย ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า มิตร ชัยบัญชา ยังคงเป็นอมตะและไม่เคยตายไปจากหัวใจของแฟนภาพยนตร์ไทย

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์เมื่อ 6 ตุลาคม 2519

ฟิล์ม 16 มม. / สี / เสียง / ความยาว 31 นาที
ปีสร้าง พ.ศ. 2519
ผู้สร้าง ไม่ปรากฏผู้สร้างแน่ชัด

เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 มีการบันทึกเป็นภาพยนตร์โดยช่างถ่ายภาพยนตร์ของหน่วยงานสถานีโทรทัศน์และสำนักข่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งคาดว่าไม่น่าจะถึงสิบราย ในจำนวนนี้มีรายหนึ่งคือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 โดย สรรพสิริ วิรยศิริ ผู้อำนวยการสถานี ได้ตัดสินใจถ่ายทอดสดรายงานเหตุการณ์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในชื่อรายการข่าวล่ามาทันที และสรรพสิริ เป็นผู้รายงานด้วยการบรรยายสดเอง ได้รายงานเหตุการณ์รุนแรงซึ่งหน้าตั้งแต่เช้าไปจนเย็น จนเมื่อกองกำลังติดอาวุธของรัฐเข้าควบคุมและจับกุมนักศึกษาและผู้ชุมนุมเป็นผู้ต้องหา หลังจากนั้นสถานีได้นำภาพซึ่งเข้าใจว่าเป็นเทปโทรทัศน์รีเพลย์เป็นระยะ จนตอนค่ำเกิดการรัฐประหาร ยึดอำนาจโดยคณะทหารในนามคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน สถานีจึงถูกยึดและควบคุม เช่นเดียวกับสถานีวิทยุและโทรทัศน์อื่น ๆ ทั่วประเทศ ภาพเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างที่ไม่เคยเห็นกันมาก่อนในประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะจากการถ่ายทอดโดยสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 ซึ่งคงทำให้เป็นที่สลดใจและเล่าลือกันทั่วประเทศ วันต่อมาคณะปฏิรูปการปกครองฯ จึงระดมจัดรายการต่าง ๆ เพื่อชี้แจงเหตุการณ์ให้ประชาชนทราบว่าเกิดอะไรขึ้น เรียกว่าชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ นอกจากจัดรายการต่าง ๆ ทางโทรทัศน์แล้ว ยังมีการผลิตเป็นภาพยนตร์และจัดทำนิทรรศการเคลื่อนที่ออกฉายและจัดแสดงตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในขณะที่อีกด้านหนึ่งนักศึกษา และนักการเมือง นักเคลื่อนไหวการเมือง ซึ่งถูกทางการคุกคามจับกุมได้หลบหนีลี้ภัยไปต่างประเทศและส่วนใหญ่หลบเข้าป่าร่วมการต่อสู้ด้วยกำลังติดอาวุธของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

หลังจากวันเวลาผ่านไป 5-6 ปี ซึ่งสถานการณ์สงครามเย็นในโลกและภูมิภาคเปลี่ยนแปลง รัฐบาลนิรโทษกรรมนักศึกษาที่ถูกจับกุมดำเนินคดีและต่อมาใช้การเมืองนำการทหาร ออกนโยบาย 66/23 ต้อนรับนักศึกษาและผู้ร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์กลับคืนเมือง ในสถานการณ์ที่คลี่คลายลงนี้ กิจกรรมของนักศึกษาตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เริ่มกลับมา มีการพูดถึงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 กิจกรรมอย่างหนึ่งที่เริ่มกลับมา คือการอภิปรายพูดถึงและจัดนิทรรศการเกี่ยวกับสองเหตุการณ์นั้น กรณี 14 ตุลา มักไม่สู้มีปัญหา เพราะไม่มีภาพความรุนแรงเท่า 6 ตุลา และเป็นเหตุการณ์ที่ฝ่ายนักศึกษาหรือฝ่ายประชาชนที่เรียกร้องประชาธิปไตยชนะ สามารถยืนหยัดต่อสู้จนโค่นล้มเผด็จการทรราชลงได้ ภาพยนตร์ที่บันทึกเหตุการณ์ 14 ตุลาคม ของ ชิน คล้ายปาน ในนามฝ่ายโสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถูกนำมาฉายเป็นหลัก แต่กรณี 6 ตุลา เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ที่รัฐก่ออาชญากรรมการเมือง และถูกทำให้เป็นเรื่องต้องห้าม อย่างไรก็ดี ในสถานการณ์ที่คลี่คลายนี้เอง ได้มีการนำภาพยนตร์ในรูปของเทปวิดีโอเกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลา ออกมาเผยแพร่ในหมู่นักศึกษาที่จัดกิจกรรม ภาพยนตร์นี้ไม่มีการระบุผู้ถ่ายทำและที่มา เป็นภาพขาวดำ ไม่มีเสียงบรรยาย แต่มีการใส่เสียงบรรยากาศซึ่งเข้าใจว่า

มีการบันทึกจากเหตุการณ์มาใส่ประกอบตลอดความยาวราว 48 นาที ของวิดีโอนี้ เป็นเหตุการณ์เน้นเฉพาะที่เกิดความรุนแรงภายนอกและในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งแต่เช้าจนเย็นของวันที่ 6 ตุลานั้น หอภาพยนตร์ได้รับมอบสำเนาเทปวีดิทัศน์ เหตุการณ์ 6 ตุลา ที่แพร่หลายนี้จาก ศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติเมื่อปี พ.ศ. 2554

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์เมื่อ 6 ตุลาคม 2519 เข้าใจว่าเป็นภาพยนตร์ที่ผลิตขึ้นจากหน่วยงานความมั่นคงของรัฐในช่วงหลังจากเหตุการณ์เพิ่งผ่านไป เพื่อใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ให้ประชาชนทราบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่รัฐต้องการนำเสนอ โดยฉายเผยแพร่ทางโทรทัศน์และฉายประกอบการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ของหน่วยงานนี้

ภาพยนตร์ถ่ายทำด้วยฟิล์มสี 16 มม. บันทึกเสียงบรรยายและเสียงสัมภาษณ์บุคคลในเหตุการณ์จริง เข้าใจว่าส่วนหนึ่งของคณะทำงานถ่ายทำ ตัดต่อและบันทึกเสียงคือ ทีมงานภาพยนตร์ข่าวของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ผู้ให้เสียงบรรยายและสัมภาษณ์คือ มานิต ควรขจร ผู้ประกาศข่าวกีฬาของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ในขณะนั้น

ภาพยนตร์นี้มีความยาว 30 นาที บันทึกเหตุการณ์วันที่ 4-5 และ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 โดยนำเสนอภาพเหตุการณ์ดังนี้

- การชุมนุมของนักศึกษาในธรรมศาสตร์ เห็นป้ายใหญ่บนเวทีคัดค้านการกลับมาของถนอม กิตติขจร และโปสเตอร์คัดค้านอีกบางชิ้น

- ภาพการชุมนุมที่ลานโพธิ์ นักศึกษาแสดงละคร

เสียงบรรยายว่า สรุปว่ากลุ่มนักศึกษาชุมนุมคัดค้านการกลับมาของถนอม โดยมีศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยเป็นหัวแรงสำคัญ ต่อมาวันที่ 4 ตุลาคม กลุ่มได้จัดแสดงละครแสดงการถูกแขวนคอ เป็นลักษณะดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายองค์รัชทายาท

- เหตุการณ์วันที่ 5 ตุลาคม ที่หน้าบ้าน ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี มีกลุ่มประชาชนนำโดย นายทนง เหล่าวานิช ผู้นำสหภาพแรงงาน นำหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ที่ลงรูปถ่ายการแสดงแขวนคอ มายื่นให้นายกรัฐมนตรีจัดการ มานิต ควรขจร โฆษก ได้สัมภาษณ์นายทนงถึงสาเหตุที่มาชุมนุม

เสียงบรรยายว่า ต่อมาเวลาสี่ทุ่มคืนนั้น นายกได้แถลงออกโทรทัศน์ ว่ามีการแสดงละครดูหมิ่นอาฆาตเจ้าฟ้าชาย จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเอาตัวมาดำเนินคดี

- เหตุการณ์ที่สถานีวิทยุยานเกราะ คืนวันที่ 5 ตุลาคม มีประชาชนผู้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ไปชุมนุม เห็น พ.อ. อุทาร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ผู้จัดรายการ เปิดให้ประชาชนพูดแสดงความรู้สึกออกอากาศสดตลอดคืน

- เหตุการณ์คืนวันที่ 5 ตุลาคม ที่หน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีประชาชนไปชุมนุมหน้ามหาวิทยาลัยซึ่งปิดประตู มีกองกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายหน่วยพร้อมอาวุธ เดินทางเข้ามา เห็นอธิบดีกรมตำรวจ พลตำรวจเอก ศรีสุข มหินทรเทพ และนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เช่น เสน่ห์ สิทธิพันธุ์ รอง ผบ. นครบาล เห็นนายดำรงค์ ลัทธพิพัฒน์ มาสังเกตการณ์

เสียงบรรยายว่า อธิบดีกรมตำรวจ ได้ไปอำนวยการรักษาความสงบอยู่โดยตลอด และให้เพิ่มเติมกำลังขึ้นอีก นายดำรงค์ ลัทธพิพัฒน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้เดินทางมาดูเหตุการณ์หน้ามหาวิทยาลัย

- เหตุการณ์ตึกวันที่ 6 ตุลาคม เกิดการบุกเข้าไปในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภาพถ่ายให้เห็นการเคลื่อนไหวของผู้คนภายใน มีรถตู้พยายามเข้าไปรับผู้บาดเจ็บ

เสียงบรรยายความว่า ชนวนแห่งการนองเลือดได้ถูกจุดขึ้นเมื่อเวลา 2 นาฬิกา 8 นาที ของวันที่ 6 ตุลา หลังจากที่ญาติวีรชน 14 ตุลา เลิกการอดอาหารเล็กน้อย โดยกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเริ่มยิงปืนออกมายังตำรวจ ซึ่งตำรวจไม่โต้ตอบ คงปล่อยให้ฝ่ายนักศึกษายั่วยุ

- ภาพการบุกเข้าไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจและกลุ่มประชาชน ตั้งแต่เช้าตรู่ จนเย็น เห็นเจ้าหน้าที่ควบคุมให้นักศึกษาถอดเสื้อคลานไปตามพื้น

เสียงบรรยาย กล่าวถึงสิ่งที่นักศึกษาทำตลอดเวลาที่ผ่านมา เป็นความเหิมเกริม หลงลืมตัว คิดว่าเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ไม่มีใครกล้าทำอะไร จนก้าวก่าย เหยียบย่ำจิตใจคนไทย จนชาวไทยทนต่อไปไม่ได้

- ภาพเหตุการณ์ที่เรือนจำชั่วคราวบางเขน นักศึกษาถูกนำไปคุมขัง

- ภาพเหตุการณ์ย้อนไปกลางวัน วันที่ 5 ตุลาคม ที่ลานพระรูปทรงม้า ประชาชนถูกชักชวนให้ไปชุมนุมตั้งแต่เช้า มีผู้จัดอาหารมาเลี้ยง ผู้ชุมนุมร่วมกันร้องเพลงหนักแผ่นดิน ต่อมาตอนเย็นผู้ชุมนุมเดินขบวนไปทำเนียบรัฐบาลเพื่อขอพบนายกรัฐมนตรี มานิต ควรขจร สัมภาษณ์นายประสิทธิ์ ไชยทองพันธ์ ผู้นำแรงงานซึ่งเป็นตัวแทนเข้าเจรจากับนายก ความว่าฝ่ายผู้มาชุมนุมขอให้นายกปลดนายชวน หลีกภัย, นายดำรง ลัทธพิพัฒน์, นายสุรินทร์ มาศดิศ ออกจากรัฐมนตรี และให้ตั้งนายสมัคร สุนทรเวช, นายสมบุญ ศิริธร เป็นรัฐมนตรีมหาดไทยและรัฐมนตรีช่วยตามเดิม

- ภาพเหตุการณ์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช และคณะรัฐมนตรี เช่น ทวิช กลิ่นประทุม, ชาติชาย ชุณหะวัณ ออกมาพบผู้ชุมนุม ซึ่งผู้บรรยายกล่าวว่า ผู้ชุมนุมได้เปิดประตูรั้วทำเนียบเข้ามาอย่างสงบเรียบร้อย ได้ยินเสียง ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช กล่าวกับผู้ชุมนุมว่า ด้วยความสัตย์ ท่านไม่ทราบมาก่อนว่ารัฐมนตรีเหล่านี้ที่ผู้ชุมนุมขอให้ปลดเป็นคอมมิวนิสต์

- สุดท้าย ภาพเหตุการณ์ค่ำวันที่ 6 ตุลาคม พลเรือเอก สงัด ชลออยู่ หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ซึ่งเข้ายึดอำนาจ ทำรัฐประหาร กำลังกล่าวแถลงการณ์ต่อประชาชนที่สถานีโทรทัศน์กองทัพบก

ภาพยนตร์เรื่องนี้ มีคุณค่าเป็นเอกสารสำคัญส่วนหนึ่งในบรรดาเอกสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นเอกสารภาพยนตร์ที่ผลิตโดยรัฐ ในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องชี้แจงให้ประชาชนเห็นความชอบธรรมของรัฐในการปราบปรามผู้ชุมนุมในวันนั้น ซึ่งหากเราใช้ศึกษาควบคู่กับภาพยนตร์เหตุการณ์ 6 ตุลา ที่แสดงแต่ภาพบันทึกเหตุการณ์โดยไม่มีคำบรรยายใด ๆ เลย อาจจะทำให้ข้อเท็จข้อจริงของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์บาดแผลของชาติกรณีนี้ปรากฏขึ้น

แผ่นดินของเรา

ฟิล์ม 35 มม. / สี / เสียง / ความยาว 140 นาที
วันออกฉาย 4 มิถุนายน พ.ศ. 2519
บริษัทสร้าง จิรบันเทิงฟิล์ม
ผู้อำนวยการสร้าง จิรวรรณ ทัมปนาทแสนยากร
ผู้กำกับ ส. อาสนจินดา
ผู้เขียนบท พร น้ำเพชร
ถ่ายภาพ สมาน ทองทรัพย์สิน
ผู้ลำดับภาพ ส. อาสนจินดา
สร้างเพลง ชาลี อินทรวิจิตร - แก้วฟ้า
ประกอบดนตรี ม.ร.ว.ธิติสาร สุริยง
ผู้แสดง สมบัติ เมทะนี, เนาวรัตน์ ยุกตะนันท์, นัยนา ชีวานันท์, นิรุตต์ ศิริจรรยา, ช่อเพชร ชัยเนตร, มารศรี ณ บางช้าง, แผน บรเพ็ด, ลูกปู จินดานุช, ส. อาสนจินดา, บรรจง เลาหจินดา, จรัสศรี สายะศิลปี, วิรี เภกะนันท์

แผ่นดินของเรา สร้างจากนวนิยายชิ้นเอกของ มาลัย ชูพินิจ นักเขียนชั้นครูในนามปากกา “แม่อนงค์” และได้รับการยกย่องอย่างสูงมาตลอดหลายสิบปีทั้งจากผู้อ่านและผู้คนในแวดวงวรรณกรรมไทย บทแรกของนวนิยายเขียนขึ้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2486 ขณะมาลัยทำสวนมะพร้าวอยู่ที่อ่าวพนังตัก จังหวัดชุมพร และบทท้ายจบลงในวันที่และเดือนเดียวกัน ปี พ.ศ. 2493 ณ ที่ทำงานบริษัท ไทยพณิชยการ จังหวัดพระนคร ท่ามกลางชีวิตที่ต้องเร่ร่อน อพยพหลบภัยในช่วงสงครามโลก ครั้งที่ 2 ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบ้านเมือง ทำให้การเขียนนั้นเป็นไปอย่างกระท่อนกระแท่น จนต้องใช้เวลานานหลายปีจึงจะสำเร็จ

เนื้อหาในนวนิยาย “แผ่นดินของเรา” เล่าย้อนกลับไปในสมัยปลายยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ผ่านเรื่องราวของผู้คนในคฤหาสน์จิระเวสน์ อันได้แก่ พระวรนารถประณต ข้าราชสำนักเก่า กับภรรยา และลูกสาวทั้งสามคน คือ อัจฉรา, สายสวรรค์ และ ภัคคินี วันหนึ่ง ทั้งครอบครัวได้เดินทางไปพักตากอากาศยังสวนมะพร้าวของ ธำรง โรจนคุปต์ สหายรุ่นน้องของพระวรนารถฯ ที่ทุ่งวัวแล่น จังหวัดชุมพร เป็นจุดเริ่มต้นให้ธำรงได้พบรักกับภัคคินี ลูกสาวคนเล็กของบ้าน และแต่งงานกัน แม้จะอายุห่างกันกว่ายี่สิบปี อย่างไรก็ตาม เมื่อ นเรนทร์ หนุ่มรูปงามคู่หมั้นของ อัจฉรา พี่สาวคนโต ได้กลับมาจากฝรั่งเศส เขาและภัคคินีได้ลอบรักกัน และตัดสินใจหนีตามกันไปในเช้าวันแต่งงานของนเรนทร์และอัจฉรา ทำให้ชีวิตของทุกคนต้องผกผันไปพร้อมกับชะตากรรมของคฤหาสน์จิระเวสน์อันเก่าแก่และอาณาจักรทุ่งวัวแล่นที่เปลี่ยนแปลงไป

ในช่วงที่นวนิยายซึ่งตีพิมพ์เป็นตอน ๆ กำลังจะจบลง อันตรงกับช่วงเฟื่องฟูของวงการละครเวที คณะละครศิวารมณ์ของ นาวาอากาศเอก สวัสดิ์ ฑิฆัมพร ได้นำ “แผ่นดินของเรา” มาจัดทำเป็นละครเวทีแสดงที่ศาลาเฉลิมไทย เป็นโปรแกรมส่งท้ายปีเก่า พ.ศ. 2493 จัดแสดงระหว่างวันที่ 19-30 ธันวาคม โดยมีสิ่งเชื่อมโยงกับฉบับภาพยนตร์ที่สร้างในเวลาต่อมา คือ เพลงประกอบการแสดงละครชื่อ “จันทน์กะพ้อร่วง” ที่แต่งขึ้นจากวรรคทองอันโด่งดังซึ่งมาลัยใช้เป็นบทพรรณาทั้งเปิดและปิดเรื่องว่า “ดอกจันทน์กะพ้อร่วงพรู แต่มิได้หล่นลงสู่พื้นดินทีเดียว...” ประพันธ์เนื้อร้องโดย แก้ว อัจฉริยะกุล และทำนองโดย เอื้อ สุนทรสนาน และขับร้องครั้งแรกโดย สวลี ผกาพันธุ์ ซึ่งแสดงเป็น ภัคคินี ในฉบับละครเวที บทเพลงอมตะนี้ได้นำมาใช้ประกอบในฉบับภาพยนตร์ปี พ.ศ. 2519 ด้วย

นอกจากนี้ ส. อาสนจินดา ซึ่งรับหน้าที่เป็นทั้งผู้กำกับและนักแสดงนำในบท นเรนทร์ ของฉบับละครเวที ยังได้กลับมากำกับ แผ่นดินของเรา อีกครั้ง ในฉบับภาพยนตร์ พร้อมทั้งทำหน้าที่ลำดับภาพ และร่วมแสดงในบท พระวรนารถประณต

ภาพยนตร์ *แผ่นดินของเรา* สร้างในระบบฟิล์ม 35 มม. โดยจิรบันเทิงฟิล์ม ของพลตำรวจโท บันเทิง กัมปนาทแสนยากร และ จิรวรรณ กัมปนาทแสนยากร โดยมี “แสนยากร”

ผู้กำกับที่ร่วมงานกับจิรบันเทิงฟิล์มหลายเรื่อง มีชื่อปรากฏในภาพยนตร์เป็นที่ปรึกษา (แต่ในโปสเตอร์ระบุว่าเป็นผู้กำกับร่วม) และได้ ไพจิตร ศุภวารี นักเขียนและนักสร้างภาพยนตร์ มาเป็นผู้ดัดแปลงนวนิยายเป็นบทภาพยนตร์ ในนามปากกา พร น้ำเพชร

นักแสดงนำนอกจาก ส. อาสนจินดา ได้แก่ สมบัติ เมทะนี รับบท ธำรง, นิรุตติ์ ศิริจรรยา รับบท นเรนทร์, นัยนา ชีวานันท์ รับบท อัจฉรา, ช่อเพชร ชัยเนตร รับบท สายสวรรค์ และ เนาวรัตน์ ยุกตะนันท์ รับบท ภัคคินี โดยภาพยนตร์เรื่องนี้ถือเป็นผลงาน

การแสดงเรื่องแรกของเนาวรัตน์ ซึ่งได้รับบทหนักเป็นตัวละครแกนหลักของเรื่อง เธอต้องแสดงบทบาทจากสาวน้อยในสังคมชั้นสูง ผู้รักอิสระเสรี ที่ชะตากรรมพลิกผัน เพราะพ่ายแพ้ให้แก่ความรักจนชีวิตตกต่ำถึงขีดสุด ความสามารถของเนาวรัตน์ในวัยเพียง 18 ปี ทำให้เธอสามารถคว้ารางวัลตุ๊กตาเงิน ผู้แสดงหน้าใหม่หญิงไปครอง

แผ่นดินของเรา นับเป็นงานสร้างภาพยนตร์เรื่องยิ่งใหญ่ที่ได้รับความสนใจอย่างมาก ใน พ.ศ. 2519 แม้เนื้อหาในฉบับภาพยนตร์จะถูกตัดทอนและดัดแปลงไปจากนวนิยายในบางส่วน แต่ยังคงไว้ด้วยหลายฉากที่ตั้งใจถ่ายทอดตามที่ มาลัย ชูพินิจ บรรยายไว้ในบทประพันธ์ การถ่ายทำเป็นไปอย่างพิถีพิถันโดดเด่นกว่าภาพยนตร์ไทยหลายเรื่องในยุคสมัยเดียวกัน โดยผู้ถ่ายภาพคือ สมาน ทองทรัพย์สิน ตากล้องที่มีผลงานมายาวนานตั้งแต่ยุคภาพยนตร์ฟิล์ม 16 มม. ซึ่งเพิ่งเสียชีวิตในเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2569

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่แตกต่างจากฉบับนวนิยายอย่างเห็นได้ชัดที่สุด คือ การอัญเชิญเพลงพระราชนิพนธ์ “แผ่นดินของเรา” ของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาเป็นเพลงเปิดเรื่อง เพลงพระราชนิพนธ์นี้ ทรงพระราชนิพนธ์ทำนองในปี พ.ศ. 2502 ต่อมาปี พ.ศ. 2516 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระบรมราชานุญาตให้ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค ประพันธ์คำร้องภาษาไทย มีเนื้อหาบรรยายถึงความร่มเย็นเป็นสุขและปลุกจิตสำนึกให้รักชาติ

นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังได้แทรกฉากเพลงประกอบการทำไร่ไถนา ให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของบ้านเมือง ทั้งหมดนี้ถูกแต่งเสริมเพิ่มมาจากบทประพันธ์ ในช่วงที่ประเทศไทยกำลังตกอยู่ในภาวะหวาดกลัวภัยคอมมิวนิสต์ และเกิดการปลูกฝังอุดมการณ์ให้รู้รักสามัคคี เพื่อปกป้องประเทศและสถาบันหลักของชาติผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างเข้มข้น และในวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2519 ผู้สร้างยังได้กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลฯ และพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จทอดพระเนตรภาพยนตร์ในรอบปฐมทัศน์ที่โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมไทย โดยมีดาราภาพยนตร์จำนวนมากทั้งที่ร่วมแสดงและไม่ได้แสดงในเรื่องเฝ้ารับเสด็จฯ

ภาพยนตร์เรื่อง *แผ่นดินของเรา* จึงเป็นทั้งผลงานที่พาผู้ชมกลับไปสัมผัสคุณค่าของวรรณกรรมเรื่องยิ่งใหญ่และลึกซึ้งที่สุดเรื่องหนึ่งของ มาลัย ชูพินิจ ผู้มีวาระครบรอบ 120 ปี ชาตกาล ในปี พ.ศ. 2569 นี้ ในขณะเดียวกัน งานที่ตั้งใจสะท้อนทัศนคติของการใช้ชีวิต ความรัก และความดีงามของสังคมในยุคสมัยหนึ่ง ซึ่งถ่ายทอดออกมาได้อย่างเข้มข้นละเมียดละไม เป็นที่ประทับใจแฟนภาพยนตร์ เมื่อ 50 ปีที่แล้ว ยังเป็นเครื่องมือให้ผู้ชมในยุคปัจจุบันได้สำรวจกระแสความคิดที่เกิดขึ้นในช่วงที่ภาพยนตร์ออกฉาย และทำให้ความหมายของ “แผ่นดินของเรา” ที่ มาลัย ชูพินิจ สร้างไว้ ยังคงได้รับการค้นหาและตีความใหม่ได้อยู่เสมอ

WESTWÄRTS...Südostasiatinnen in der BRD (การเดินทางสู่ตะวันตก... ผู้หญิงจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเยอรมนีตะวันตก)

วิดีโอเทป / สี / เสียง / ความยาว 53 นาที
ปีสร้าง พ.ศ. 2532
ผู้สร้าง มูลนิธิผู้หญิง Foundation for Women, Bangkok (FFW), Südostasien Informationsstelle, Bochum (Southeast Asian Information Center, Bochum)
ผู้เขียนบทและกำกับการแสดง อุษา เลิศศรีสันทัด, รังสิมา ลิมปิสวัสดิ์, Susanne Wycisk, Gabi Hinderberger

ผู้กำกับภาพ Gabi Hinderberger, Wolfgang Kriener
ผู้บันทึกเสียง Wolfgang Kriener, อุษา เลิศศรีสันทัด
ผู้ตัดต่อ Urban Hopen
ผู้ทำดนตรีประกอบ Winfried Mandrella, วงคารวาน
ผู้แสดงละครใบ้ Peter Sömmer, รังสิมา ลิมปิสวัสดิ์
ผู้ให้สัมภาษณ์ Dagmar Böwing, Srinapan Moszyk, Petchara Fenzl, Panida Quak, Suparb Pas-Ong

ช่วงทศวรรษคริสต์ศักราช 1980 ประเทศเยอรมนียังคงถูกแบ่งด้วยกำแพงการเมืองเป็นฝั่งตะวันตกและตะวันออก คู่ขนานกันไปในอีกฟากของโลก ในทศวรรษดังกล่าว ประเทศไทยเปิดประตูต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติพร้อม ๆ กับการเดินหน้าพัฒนาเศรษฐกิจและการตั้งความหวังจะก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม ความฝันนี้ไม่ได้ราบรื่นสวยงาม เพราะมีผู้คนจำนวนไม่น้อยถูกทิ้งไว้ข้างหลังและต้องแสวงหาหนทางอื่นเพื่อความอยู่รอด สำหรับผู้หญิงไทยหลายคน มิติทางเศรษฐกิจที่กล่าวมานี้ทับซ้อนไปกับมิติเรื่องเพศและค่านิยมเรื่องความรักและความผูกพันที่ต่างกันระหว่างโลกตะวันตกและโลกตะวันออก ผู้หญิงไทยจำนวนหนึ่งเลือกเส้นทางไปทำงานในต่างประเทศ ทั้งงานบนดินสุจริต เช่น ร้านนวด ร้านอาหาร หรือทำงานในแหล่งอโคจร งานขายบริการทางเพศ และยังมีผู้หญิงอีกจำนวนไม่น้อยที่เดินทางไปแต่งงานกับคนเยอรมัน ทั้งที่ไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่ผ่านนายหน้าจัดหาผู้หญิง หลายคนพบความสุขกับครอบครัวใหม่ดังที่แสวงหา แต่หลายคนตกระกำลำบากจนต้องเอาตัวรอดโดยการยอมเป็นทาสขายบริการในแหล่งเสื่อมโทรม

ปี พ.ศ. 2532 ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กรุงโบคุม และมูลนิธิบ้านหญิงในเยอรมัน นำโดย Susanne Wycisk (ซูซานน่า วีซิจ) เดินทางมายังเมืองไทยและพบกับมูลนิธิผู้หญิงในกรุงเทพฯ ผ่านโครงการ Thai-German Dialogue นำไปสู่การที่สมาชิกของมูลนิธิผู้หญิงสามคน ได้แก่ อุษา เลิศศรีสันทัด รังสิมา ลิมปิสวัสดิ์ และ ศิริพร สโครบาเนค เดินทางจากไทยไปเยอรมันเพื่อถ่ายทำสารคดีที่ชื่อว่า *WESTWÄRTS...Südostasiatinnen in der BRD* หรือแปลเป็นไทยได้ว่า *การเดินทางสู่ตะวันตก... ผู้หญิงจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเยอรมนีตะวันตก*

สารคดีเรื่องนี้แสดงภาพที่แทบไม่เคยเห็นในสารคดีไทยมาก่อน โดยสะท้อนให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กิจวัตรประจำวัน และการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงไทยในเยอรมัน (และผู้หญิงฟิลิปปินส์ด้วยบางส่วน) หนังประกอบด้วยบทสัมภาษณ์ผู้ชายเยอรมันที่แต่งงานกับผู้หญิงไทย ที่ให้เหตุผลว่า “เพราะผู้หญิงไทยไม่เหมือนผู้หญิงเยอรมันที่ปากเสีย” และแสดงทัศนคติแบบเจ้าอาณานิคมทางร่างกายที่มองคนจากประเทศเอเชียว่ามีสถานะต่ำกว่า

ส่วนบทสัมภาษณ์ผู้หญิงไทยแสดงให้เห็นความต้องการชีวิตที่ดีกว่า และการเต็มใจเสี่ยงเดินทางมา ทั้งที่ผ่านนายหน้า หรือผ่านญาติพี่น้องที่แต่งงานกับคนเยอรมันมาก่อน โดยไม่รู้ว่าเมื่อมาถึงแล้วอนาคตจะเป็นอย่างไร

หนังไม่เพียงแค่ตีแผ่ด้านมืดของชีวิตที่หญิงไทยต้องเผชิญ ไม่ว่าจะมาเป็นเมียหรือเป็นโสเภณี แต่หนังยังแสดงให้เห็นถึงสังคมตะวันตกที่ได้ชื่อว่าเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ที่เบื้องหลังยังเต็มไปด้วยอคติ อาชญากรรม และช่องว่างทางทัศนคติในความสัมพันธ์กับผู้หญิงจากดินแดนอื่น หนังยังแสดงให้เห็นสภาพบ้านเมืองเยอรมันทั้งในส่วนที่เจริญและพัฒนาแล้ว และแหล่งเสื่อมโทรมของช่วงก่อนกำแพงเบอร์ลินจะล่มสลาย

สารคดีเรื่องนี้เป็นหนังเรื่องผู้หญิงที่สร้างโดยคนทำหนังสมัครเล่นที่เป็นผู้หญิงเช่นกัน ถึงแม้วิธีการจะตรงไปตรงมา และดูไม่สมบูรณ์แบบในเชิงเทคนิค แต่หนังกลับมีพลังของการเผชิญหน้ากับความจริงโดยไม่ปรุงแต่ง เป็นหนังที่ทำให้เห็นใบหน้าของผู้คนทั้งไทยและเยอรมัน ได้สัมผัสสิ่งที่พวกเขาพูดและคิด และเผยให้เห็นทัศนคติ อคติ ความปรารถนา และความหวังที่ซ่อนอยู่ เป็นหนังสำคัญที่บันทึกช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของสังคมไทยและสังคมเยอรมัน ที่ยังคงเป็นบทเรียนต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน

เฉิ่ม...

ฟิล์ม 35 มม. / สี / เสียง / ความยาว 100 นาที
วันออกฉาย 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2548
บริษัทสร้าง สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล, บาแรมยู
ผู้อำนวยการสร้าง สมศักดิ์ เตชะรัตนประเสริฐ
ผู้ควบคุมการสร้าง ปรัชญา ปิ่นแก้ว, สุกัญญา วงศ์สถาปัตย์, ศิวาภรณ์ พงษ์สุวรรณ
ผู้กำกับ คงเดช จาตุรันต์รัศมี
ผู้เขียนบท คงเดช จาตุรันต์รัศมี
ผู้กำกับภาพ สยมภู มุกดีพร้อม
ผู้ลำดับภาพ ลี ชาตะเมธีกุล
ผู้กำกับศิลป์ ศิระ ตาลทอง
ผู้ทำดนตรีประกอบ ชัยบรรหิต พืชผลทรัพย์, อภิเชฐ ทำภู ณ อยุธยา
ผู้แสดง เพ็ชรทาย วงษ์คำเหลา, วรนุช วงษ์สวรรค์, ศิวะ แตรสังข์, คืนสิทธิ์ สุวรรณวัฒกี, รัฐสันต์ ศรีสิริยาภรณ์, ภูริทัต ไชยเศรษฐ์, กิรเดช เกตกินทะ, พอเจตน์ แก่นเพชร, บดินทร์ ตุ๊ก, เปียทิพย์ คุ้มวงศ์, วาสนา สิทธิเวช, ธรรมรงค์ เพชรสุนทร, สิริพงศ์ สุขสมนาค

เฉิ่ม... เป็นผลงานการกำกับควบคู่กับเขียนบทภาพยนตร์ลำดับที่สองของ คงเดช จาตุรันต์รัศมี ต่อจาก *สยิว* ที่ออกฉายเมื่อต้นปี พ.ศ. 2546 โดยช่วงกลางปีดังกล่าว เขาเกิดแรงบันดาลใจระหว่างบังเอิญเปิดสถานีวิทยุ AM ฟังขณะขับรถ และพบว่า กาลเวลาของโลกในวิทยุนั้นเหมือนถูกหยุดนิ่งเอาไว้ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงจากที่เขาเคยฟังเมื่อหลายปีก่อน เขาจึงนำประเด็นนี้มาพัฒนาขึ้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคนขับรถแท็กซี่ผู้หลงใหลในคลื่นวิทยุ AM และหลงรักหมอนวดสาวที่เขารับส่งทุกค่ำคืน ในโปรเจกต์ที่ชื่อว่า *Midnight My Love* ซึ่งได้รับการตั้งชื่อไทยใหม่ในภายหลังว่า *เฉิ่ม...*

ภาพยนตร์เริ่มถ่ายทำในปลายปี พ.ศ. 2546 โดยนักแสดงที่มารับบทพระเอกของเรื่อง คงเดชตั้งใจให้เป็น หม่ำ จ๊กมก หรือ เพ็ชรทาย วงษ์คำเหลา ตลกระดับซูเปอร์สตาร์ของเมืองไทย หนึ่งในแก๊งสามช่าของรายการโทรทัศน์ที่ขณะนั้นโด่งดังทั่วประเทศ และในด้านภาพยนตร์ เขากำลังก้าวขึ้นมาเป็นดารานำที่มีบทบาทโดดเด่นและเข้มข้นขึ้นกว่างานในทศวรรษก่อนหน้า ตั้งแต่ *มือปืน/โลก/พระ/จัน* (2544) *องค์บาก* (2546) และ *บอดี้การ์ดหน้าเหลี่ยม* ที่ออกฉายต้นปี พ.ศ. 2547

อย่างไรก็ตาม การมารับบทเป็น สมบัติ ดีพร้อม คนขับแท็กซี่ผู้แสนซื่อและหลงใหลในเพลงสุนทราภรณ์ ทำให้หม่ำต้องปรับเปลี่ยนบุคลิกและวิธีการแสดงที่ถนัด ควบคุมอิริยาบถให้เชื่องช้าลง เพื่อให้กลมกลืนกับตัวละครที่สุภาพเรียบร้อย ใจเย็น และชอบทำอะไรซ้ำ ๆ เดิม ๆ เป็นกิจวัตร อยู่ในโลกส่วนตัวใบเก่าอย่างเงียบเหงาเดียวดาย การพลิกบทบาทอย่างคาดไม่ถึงครั้งนี้ แม้จะไม่ใช่สิ่งที่ผู้ชมคาดหวัง แต่ก็ทำให้เขาได้พิสูจน์ฝีมือการเป็นนักแสดงในการรับมือกับบทหนัก ๆ ทั้งฉากที่ต้องเผชิญกับความรัก ความผิดหวัง ความผันผวนของชีวิต และถ่ายทอดออกมาได้อย่างน่าประทับใจ จนกลายเป็นหนึ่งในผลงานแสดงภาพยนตร์ที่ดีที่สุดของ หม่ำ จ๊กมก

นักแสดงนำอีกคนที่ได้มารับบทบาทแตกต่างไปจากความคุ้นเคยของผู้ชม คือ นุ่น - วรนุช วงษ์สวรรค์ ซึ่งขณะนั้นกำลังเป็นนางเอกละครโทรทัศน์แถวหน้าของประเทศ คงเดชนำเธอมาแสดงเป็น นวล สาวขายบริการในอาบอบนวดที่สมบัติหลงรัก และทำให้เขาได้ค้นพบโลกใบใหม่ ในขณะที่เธอเองก็สนใจในโลกเก่าของสมบัติ ท่ามกลางความขื่นขมในสถานภาพของตัวเองที่ต้องคอยกลืนกินมันไว้ งานแสดงภาพยนตร์ครั้งแรกของนุ่นประสบความสำเร็จและได้รับเสียงชื่นชมจากคนดูและนักวิจารณ์ ทำให้เธอได้รางวัลนักแสดงนำหญิงยอดเยี่ยม จากทั้งเวทีประกวดของชมรมวิจารณ์บันเทิง และนิตยสารสตาร์พิคส์ รวมถึงได้เข้าชิงรางวัลภาพยนตร์แห่งชาติ สุพรรณหงส์

จุดเด่นสำคัญอย่างหนึ่งในงานภาพยนตร์ของคงเดช ตั้งแต่เรื่องแรกและเรื่องต่อ ๆ มา คือการบันทึกสภาพสังคมและการเมืองไทย แทรกเอาไว้เป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง สำหรับ *เฉิ่ม...* คือช่วงเวลาที่พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีนโยบายกระตุ้น

TAXI-METER

เศรษฐกิจและพัฒนาเทคโนโลยีให้ก้าวหน้า ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้านในสังคมเมือง อันสวนทางโลกส่วนตัวของตัวละครที่ยังคงถวิลหาอดีต และเชื่องช้าเกินกว่าจะตามทัน นอกจากนี้ หนังยังถ่ายทอดให้เห็นภาพของเมืองหลวงในฐานะจุดหมายปลายทางของผู้คนกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาแสวงหาโอกาสในการสร้างเนื้อสร้างตัว และถูกชักจูงด้วยความฝันถึงอนาคตที่ดีกว่าเดิม

ในแง่หนึ่ง *เฉิ่ม...* จึงเป็นทั้งจดหมายเหตุกรุงเทพมหานครยามราตรี ในช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญของประเทศ เป็นหนังรักที่พูดถึงความสัมพันธ์และความเปลี่ยนแปลงในชีวิตของตัวละครที่ทั้งโรแมนติกและเจ็บปวด เป็นหมุดหมายทางการแสดงของดาราและผู้กำกับภาพยนตร์ที่ยังคงมีผลงานต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน และเป็นตัวแทนของภาพยนตร์ไทยในทศวรรษ 2540 ที่ยังคงได้รับการจดจำ กล่าวถึง รวมทั้งตีความสัญลักษณ์และองค์ประกอบต่าง ๆ จากผู้ชมอยู่เสมอ แม้เวลาจะล่วงเลยผ่านมากว่าสองทศวรรษ

แสงศตวรรษ

ฟิล์ม 35 มม. / สี / เสียง / ความยาว 106 นาที

วันออกฉาย 30 สิงหาคม พ.ศ. 2549 (รอบปฐมทัศน์โลกที่เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเวนิส)
10 เมษายน พ.ศ. 2551 (ฉบับฉายในไทยใส่ฟิล์มดำแทนฉากไม่ผ่านการพิจารณา)

บริษัทสร้าง KICK THE MACHINE FILMS

Executive Producers Simon Field, Kieth Griffiths, Illuminations Films for New Crowned Hope, Eric Chan, Tiffany Chan

Co-Producers พันธุ์ธัมม์ ทองสังข์, Tifa Co.,Ltd., Charles De Meaux, Anna Sanders Films

ผู้กำกับ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล

ผู้เขียนบท อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล

กำกับภาพ สยมภู มุกดีพร้อม

ผู้ลำดับภาพ ลี ชาตะเมธีกุล

ผู้กำกับศิลป์ เอกรัฐ หอมลออ
Sound Recordist อัคริศเฉลิม กัลยาณมิตร
Sound Design / Sound editing Koich Shimizu, อัคริศเฉลิม กัลยาณมิตร, ลี ชาตะเมธีกุล
ผู้แสดง นันทรัตน์ สวัสดิกุล, จารุชัย เอี่ยมอร่าม, โสภณ ภู่กนก, เจนจิรา พงพัศ, อาคเนย์ เชื้อขำ, ศักดิ์ดา แก้วบัวดี, นุตี๋ นิ่มสมบุญ, อภิรักษ์ มิตรประชา, มนัสนันท์ พรดิศพงศ์, วรรณา วัฒนาจินดา, สิน แก้วปักปิ่น, นรเทพ ปัญญานวกิจ, นิติพงษ์ ถิ่นทัพไทย, พุฑฒิธร คำมาก, จารุณี แสงทับทิม, รังสรรค์ สุทธิมณีนันท์, กสานต์แสง ทำเนิดมี

แสงศตวรรษ เป็นงานภาพยนตร์ที่ละเอียดอ่อน เรียบง่าย และมีโครงสร้างที่สง่างาม ราวกับอาคารที่ถูกออกแบบโดยสถาปนิกชั้นยอด ผู้กำกับ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล สร้างหนังเรื่องนี้ในฐานะงานหนึ่งของ New Crowned Hope ซึ่งเป็นโครงการศิลปะที่มีขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองวาระ 250 ปีวันเกิดของโวล์ฟกัง อมาเดอุส โมสาร์ท แสดงให้เห็นความสำคัญของคนทำหนังไทยในฐานะส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ศิลปะโลก หนังเรื่องนี้ยังเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกที่เข้าสายประกวดหลักของเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเวนิส หนึ่งในสามเทศกาลสำคัญของโลก และยังไม่มีหนังไทยเรื่องใดเคยได้รับเกียรตินี้อีกเลย

อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ได้แรงบันดาลใจสร้าง *แสงศตวรรษ* มาจากประสบการณ์ในโรงพยาบาลในขอนแก่นที่พ่อและแม่ของเขาทำงานเป็นแพทย์ ทำให้ *แสงศตวรรษ* เป็นหนังที่โดดเด่นด้านสุนทรียศาสตร์ การจัดวางตัวละคร ฉาก สอดแทรกประสบการณ์ส่วนตัวของผู้กำกับเข้าไปกับการวาดภาพชีวิตบุคลากรสาธารณสุข สร้างบรรยากาศที่อ่อนโยน ขบขัน รวมทั้งลึกลับและจริงจังในการเฝ้ามองสภาพความป่วยไข้ของมนุษย์ นี่อาจจะเป็นหนังเกี่ยวกับวิชาชีพหมอที่ซื่อสัตย์และสมจริงที่สุดในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย

ภาพยนตร์แบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกกล่าวถึง ชีวิตประจำวันของแพทย์หญิงเตย ในโรงพยาบาลต่างจังหวัด ที่เต็มไปด้วยความทรงจำที่ดีต่อผู้ป่วย ส่วนที่สองกล่าวถึง หน่องแพทย์ทหารที่มาฝึกงาน ณ โรงพยาบาลในเมือง ซึ่งทันสมัยกับผู้ป่วยพิการและคนรักของเขาที่กำลังจะจากไป

หลังจากหนังออกฉายรอบปฐมทัศน์ที่เวนิสและเดินทางกลับมายังประเทศไทย *แสงศตวรรษ* กลายเป็นประเด็นโด่งดังเมื่อคณะกรรมการเซนเซอร์ในยุคนั้น (ที่ยังคงใช้กฎหมายพิจารณาภาพยนตร์ฉบับเดิม) สั่งให้ผู้กำกับตัดออกสี่ฉากหากต้องการผ่านการพิจารณาเพื่อออกฉาย ได้แก่ ฉากพระเล่นกีต้าร์ ฉากพระเล่นของเล่นบังคับวิทยุ ฉากหมอดื่มสุรา และฉากหมอชายจูบกับแฟน

ประเด็นการเซนเซอร์หนังเรื่องนี้ถูกตีข่าวไปทั่วโลก และถูกวิพากษ์วิจารณ์มากมาย ถึงความไร้เหตุผลของคณะกรรมการ จนแทบจะกลบความดีงามจริง ๆ ของหนัง บุคคลในวงการภาพยนตร์แทบทั้งหมดมองเห็นความไม่เป็นธรรมและความไร้กฎเกณฑ์ที่ชัดเจนของระบบเซนเซอร์ ความไม่พอใจนี้เพิ่มขึ้นจนนำมาสู่การรวมตัวก่อตั้ง Free Thai Cinema Movement อันเป็นการเคลื่อนไหวของคนทำหนังเพื่อรณรงค์ให้แก้กฎหมายภาพยนตร์ และให้ยกเลิกการสั่งตัดหรือห้ามฉายหนัง โดยเรียกร้องให้มีกฎหมายภาพยนตร์ฉบับใหม่ที่เป็นระบบให้เรตติ้งแทน (กฎหมายฉบับใหม่ผ่านสภานิติบัญญัติที่แต่งตั้งโดยคณะรัฐประหารเมื่อปี พ.ศ. 2549 แต่ยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่แบนหนังอยู่)

อภิชาติพงศ์ต่อสู้กับการเซนเซอร์โดยปฏิเสธไม่ยอมตัดสี่ฉากที่เป็นปัญหา นำไปสู่ความวุ่นวายเมื่อกองเซนเซอร์ไม่ยอมคืนฟิล์มหนังให้ เรื่องราวดำเนินต่อไป เมื่ออภิชาติพงศ์ขอยื่นอุทธรณ์ ผลจากการอุทธรณ์ยังคงมติเดิมที่ให้ตัดทั้ง 4 ฉากเดิม และมีมติให้ตัดเพิ่ม 2 ฉาก คือ ฉากที่ปรากฏให้เห็นถึงพระบรมรูปสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และฉากที่ปรากฏให้เห็นพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ประทับคู่กับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 อภิชาติพงศ์ได้แสดงจุดยืนเพื่อให้สังคมตระหนักถึงปัญหาการเซนเซอร์ภาพยนตร์ แม้ปีดังกล่าวจะเริ่มมีการนำ พ.ร.บ.ภาพยนตร์ ฉบับใหม่ออกมาใช้แล้ว แต่ก็ยังให้อำนาจคณะกรรมการในการสั่งเซนเซอร์หรือแบนภาพยนตร์อยู่ อภิชาติพงศ์จึงตัดสินใจใส่ฟิล์มดำที่เป็นรอยขูดขีดลงไปในหนังแทนฉากที่ถูกเซนเซอร์ ก็เพื่อจะให้คนดูได้รู้สึกถึงความมืดที่มีเส้นสายของการทำลาย พร้อมทั้งความเงียบ โดยเรียกฉบับนี้ว่า Thailand's edition และนำมาจัดฉายในเดือนเมษายน พ.ศ. 2551

เมื่อเวลาผ่านไป 20 ปี การยกย่องหนังเรื่องนี้จึงควรมุ่งเน้นไปที่คุณค่าทางศิลปะของหนัง เช่นเดียวกับการที่หนังเป็นชนวนสำคัญแห่งการเปลี่ยนแปลงที่แม้จะยังไม่สำเร็จเสร็จสิ้น แต่ได้ร่วมผลักดันจนผ่านยุคมืดแห่งการสั่งตัดหนังโดยผู้ที่ไม่มีความเข้าใจไปแล้ว

ดาวคะนอง

สื่อดิจิทัล / สี / เสียง / ความยาว 106 นาที

วันออกฉาย	8 ธันวาคม พ.ศ. 2559
บริษัทสร้าง	Electric Eel Films, Survivance
บริษัทร่วมสร้าง	V.S. Service, Cinema22
Executive producer	ชยัมพร เตรัตนชัย, ภิไธย สมิตสุต, เอ็ดเวิร์ด กุนาวัน
Producer	โสฬส สุขุม, เบญจวรรณ สมสิน, ลี ชาตะเมธีกุล, อโนชา สุวิชากรพงศ์
Co-Producer	กีโยม มอเรล, แม่น้ำ ชากะสิก, วิศรา วิจิตรวาทการ
ผู้กำกับ	อโนชา สุวิชากรพงศ์
ผู้เขียนบท	อโนชา สุวิชากรพงศ์
ถ่ายภาพ	หมิง ไข่ เหลียง
ผู้ลำดับภาพ	ลี ชาตะเมธีกุล, มัชฌิมา อึ้งศรีวงษ์
Production Designer	ปริณดา มุ่งหมายผล, วิกรม เจนพนัส

Sound Designer อัคริศเฉลิม ทัลยาณมิตร
Music Composer วุฒิพงศ์ สิ้ตระกูล
Sound Recordist สราวุธ พันถา, เฉลิมรัฐ ทวีวัฒนา
ผู้แสดง วิศรา วิจิตรวาทการ, อารักษ์ อมรศุภศิริ, อัจฉรา สุวรรณ์, อินทิรา เจริญปุระ, โสรยา นาคะสุวรรณ, รัศมี เผ่าเหลืองทอง, เพ็ญพักตร์ ศิริกุล, อภิญญา สกุลเจริญสุข, เววิรี อิทธิอนันต์กุล, ณัฐดนัย วังศิริไพศาล

ดาวคะนอง เป็นหนังที่พูดถึงเหตุการณ์สังหารหมู่ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ผ่านภาษาภาพยนตร์ศิลปะร่วมสมัย โดยหนังไม่ได้พูดถึงเหตุการณ์ดังกล่าวตรง ๆ ไม่ใช้ภาพที่เคยเห็นจากเหตุการณ์นั้นตรง ๆ แต่ถอดรื้อโครงสร้างของประวัติศาสตร์และการเล่าเรื่อง ผสมผสานสารคดี เรื่องแต่ง ความฝัน ความทรงจำ จนกลายเป็นงานศิลปะภาพเคลื่อนไหวที่ทรงพลัง หลอกหลอน และท้าทายคนดู ไม่แช่แข็งประวัติศาสตร์ผ่านภาพจำเดิม แต่กระตุ้นให้เรื่องราวของ 6 ตุลา ถูกถ่ายทอดต่อเนื่องไปยังคนดูรุ่นใหม่ ดาวคะนอง เป็นหนังที่ยิ่งทวีความชัดเจนในวิสัยทัศน์ของผู้สร้างในวาระที่เหตุการณ์ 6 ตุลา ครบรอบ 50 ปี ในปีนี้

ภาพยนตร์เล่าเรื่องราวของผู้กำกับภาพยนตร์หญิงกับอดีตนักศึกษาและนักกิจกรรมในช่วงเหตุการณ์ “6 ตุลา” ผู้เป็นแรงบันดาลใจของเธอ บริกรสาวผู้เปลี่ยนงานเป็นประจำ และนักแสดงชายหญิงคู่หนึ่ง ทั้งหมดต่างมีความเชื่อมโยงกันด้วยสายใยที่แทบจะมองไม่เห็น และถูกบอกเล่าอย่างกระจัดกระจาย แต่กลับเปิดเผยให้เห็นถึงความสลับซับซ้อนที่มีส่วนต่อวิถีชีวิตของตัวละครแต่ละตัว

ในปีที่ออกฉาย หนังได้รับรางวัลสุพรรณหงส์ สาขาภาพยนตร์ยอดเยี่ยม ผู้กำกับยอดเยี่ยม และตัดต่อยอดเยี่ยม และยังได้รางวัลใหญ่จากหลายเวทีของไทย รวมทั้งยังออกฉายในเทศกาลหนังชั้นนำมากมายทั่วโลก และยังคงมีผู้สนใจจัดฉายอยู่จวบจนวันนี้

ความโดดเด่นจนแปร่งประหลาดของ *“ดาวคะนอง”* อยู่ที่การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง “เรื่องเล่า” “ประวัติศาสตร์” “ความทรงจำ” โดยทั้งหมดนี้ถูกวางอยู่ในกรอบปรัชญาที่พิจารณาความหมายของภาพยนตร์ หรือสิ่งที่ภาพยนตร์สามารถเล่าได้ จำได้ หรือสร้างใหม่ได้ รวมทั้งตั้งคำถามกับข้อจำกัดและความเป็นไปได้ของ “ภาพยนตร์” ในการย้อนกลับมาเล่าเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

ภาพยนตร์เรื่องนี้ทำให้ อโนชา สุวิชากรพงศ์ กลายเป็นผู้กำกับร่วมสมัยที่สื่อสารกับสังคมภาพยนตร์ในระดับโลกได้อย่างเต็มตัว เพราะถึงแม้หนังจะผูกโยงกับเหตุการณ์ของไทยอย่างเข้มข้น แต่ในแง่ของศิลปะภาพยนตร์และการพิเคราะห์รูปแบบ หนังมีความลึกซึ้งในการเล่นกับโครงสร้างการเล่าเรื่องที่ทับซ้อนช่วงเวลา กลายเป็นอุปมาของการแสวงหา

ความทรงจำที่นับวันมีแต่จะเลือนรางและแตกสลายราวกับกลายเป็นฮาร์ดดิสก์ที่ถูกขูดพื้นผิวจนเปิดไม่ได้

ดาวคะนอง จึงไม่ใช่เป็นเพียงการเล่นแร่แปรธาตุทางความคิด แต่เป็นหนังที่มีหัวใจและความรู้สึก เป็นบันทึกความสูญเสียและความโหดร้ายที่ยังคงอยู่ในกระแสสำนึกของคนไทยจวบจนปัจจุบัน

หมายเหตุ

- ชื่อเรื่องที่อยู่ใน [...] หมายถึง ภาพยนตร์เรื่องนั้นไม่มีไตเติ้ลชื่อเรื่องปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ เป็นชื่อที่หอภาพยนตร์ตั้งขึ้นเอง
- ชื่อเรื่องที่อยู่ใน (...) หมายถึง ชื่อเรื่องที่หอภาพยนตร์แปลจากชื่อเรื่องภาษาต่างประเทศ
- ข้อมูลปี พ.ศ. ที่อยู่ใน [...] หมายถึง ปีภาพยนตร์สร้างที่หอภาพยนตร์สันนิษฐานขึ้น เนื่องจากยังไม่มีหลักฐานชัดเจน
- ข้อมูลปี พ.ศ. ของภาพยนตร์ที่ออกฉายก่อนการเปลี่ยนแปลงวันขึ้นปีใหม่เมื่อ 1 มกราคม พ.ศ. 2484 จะนับตามปีปฏิทินแบบเก่า (1 เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่)
- การสะกดชื่อเรื่อง อ้างอิงตามที่ปรากฏในภาพยนตร์หรือแหล่งข้อมูลอื่นที่พบ
- ชื่อเรื่องที่ต่อท้ายว่า (ไม่สมบูรณ์) หมายถึง ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว มีส่วนที่ขาดหายไปบางส่วน โดยหอภาพยนตร์ยังไม่พบฉบับที่สมบูรณ์
- ชื่อเรื่องที่ต่อท้ายว่า (เศษที่เหลืออยู่) หมายถึง ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว หอภาพยนตร์พบเพียงเศษฟิล์มที่มีความยาวไม่ถึงครึ่งเรื่อง
- ชื่อเรื่องที่ต่อท้ายว่า (ส่วนที่ไม่ได้ใช้) หมายถึง ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว เป็นส่วนที่เหลือจากการตัดต่อ (outtakes) โดยหอภาพยนตร์ยังไม่พบภาพยนตร์ฉบับที่ออกฉาย
- ชื่อผู้สร้างที่อยู่ใน [...] หมายถึง ชื่อที่หอภาพยนตร์สันนิษฐานขึ้นเนื่องจากไม่มีหลักฐานชัดเจน

รายชื่อภาพยนตร์
ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น
มรดกภาพยนตร์ของชาติ
ประจำปี พ.ศ. 2554-2569

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งคณะกรรมการได้ประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้าน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๒๕ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ประเดิมเป็นปีแรก ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับอักษรดังนี้

๑. การต่อสู้ของกรรมกรหญิงโรงงานยาสูบ (พ.ศ. ๒๕๑๔)
๒. คล้องช้าง (พ.ศ. ๒๔๘๑)
๓. ทองปาน (พ.ศ. ๒๕๒๐)
๔. ทวิภพ (พ.ศ. ๒๕๔๘)
๕. โทน (พ.ศ. ๒๕๓๑)
๖. นิ้วเพชร (พ.ศ. ๒๕๐๑)
๗. น้ำพ่วมกรุงเทพ (พ.ศ. ๒๔๘๕)
๘. บันทึกเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๑)
๙. มือของเหลือง (พ.ศ. ๒๕๐๕)
๑๐. มีเสื้อและดอกไม้ (พ.ศ. ๒๕๒๘)
๑๑. แผลเก่า (พ.ศ. ๒๕๒๐)
๑๒. พระเจ้ากรุงสยาม เสด็จฯ เยือนกรุงเบิร์น (พ.ศ. ๒๔๔๐)
๑๓. พระเจ้าช้างเผือก (พ.ศ. ๒๔๘๔)
๑๔. พระราชพิธีเฉลิมพระชนควันและพระราชวงศ์จักรี อันสถาปนามา ๑๕๐ ปี (พ.ศ. ๒๔๙๕)
๑๕. พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๕๐๔)
๑๖. ไฟเย็น (พ.ศ. ๒๕๐๘)
๑๗. ภาพยนตร์ข่าวเหตุการณ์ลี้ยชีวิต มิตร ชัยบัญชา (พ.ศ. ๒๕๑๑)
๑๘. มนต์รักลูกทุ่ง (พ.ศ. ๒๕๑๑)
๑๙. รัฐประหาร ๒๔๙๐ (พ.ศ. ๒๔๙๐)
๒๐. โรงแรมนรก (พ.ศ. ๒๕๐๐)
๒๑. ลุงบุญมีระลึกชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๓)
๒๒. ลูกอีสาน (พ.ศ. ๒๕๒๕)
๒๓. สุดสาคร (พ.ศ. ๒๕๒๒)
๒๔. อนุทินวีรชน ๑๔ ตุลา (พ.ศ. ๒๕๑๗)
๒๕. ! (อัศเจรีย์) (พ.ศ. ๒๕๒๐)

ประกาศ ณ วันอังคารที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(นางสุดา คุณปลื้ม)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

(นายศักดินา นัครกุล ณ อยุธยา)
ประธานคณะกรรมการพิจารณา
ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ
ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๔

(นายโคม สุขวงศ์)
ผู้อำนวยการ หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
พยาน

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาตัดสินขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งคณะกรรมการได้ประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้าน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์ จำนวน ๒๕ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นปีที่ ๒ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. โชคสองชั้น (๒๔๓๐)
๒. ชีวิตก่อน ๒๔๓๕ (๒๔๓๗)
๓. แห่งธรรมบุญ (๒๔๗๐)
๔. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จนิวัตพระนคร พ.ศ. ๒๔๘๑ (๒๔๘๑)
๕. การสวนสนามของกองกำลังเสรีไทย (๒๔๘๗)
๖. ทิ้งระเบิดกรุงเทพในสงครามโลกครั้งที่ ๒ (๒๔๘๗)
๗. เทคุมหัคจรรย์ (๒๔๗๘)
๘. สวรรค์มืด (๒๕๐๑)
๙. แม่นาคพระโขนง (๒๕๐๒)
๑๐. การขยายวงชิงชนเป็นโลกระหว่าง ไมน กิ๊ดพรร-ปาสคาล เปเรส พ.ศ. ๒๕๐๓ เวทีมวยลุมพินี กรุงเทพฯ (๒๕๐๓)
๑๑. มือโจร (๒๕๐๔)
๑๒. เงือนแพ (๒๕๐๔)
๑๓. บันทึกรักของพิมพ์ผวี (๒๕๐๕)
๑๔. เงิน เงิน เงิน (๒๕๐๔)
๑๕. เสน่ห์บางกอก (๒๕๐๙)
๑๖. (พยาธิตัวจี๊ด) GNATHOSTOMA SPINIGERUM AND GNATHOSTOMIASIS IN THAILAND (๒๕๑๐)
๑๗. ยิงเป้านักโทษค้ายาเสพติด (๒๕๑๐)
๑๘. อินทรีทอง (๒๕๑๓)
๑๙. คาโอสและโนสวนไมกซ์ (๒๕๑๕)
๒๐. หนุมานพบ ๗ ยอดมนุษย์ (๒๕๑๗)
๒๑. ทองพูน โคกโพ ราษฎรตัวอย่าง (๒๕๒๐)
๒๒. ครูบ้านนอก (๒๕๒๑)
๒๓. เมืองในหมอก (๒๕๒๑)
๒๔. คนจร ๑๑๑ (๒๕๒๕)
๒๕. สวรรค์บ้านนา (๒๕๕๒)

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาตัดสินภาพยนตร์ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๒

๑. นายศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา (ประธานกรรมการ)
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

๒. นายปราบดา หยุ่น (กรรมการ)
นักเขียน, นักวิจารณ์ภาพยนตร์, ผู้กำกับภาพยนตร์

๓. นายชิงสิทธิ์ บุญยะกิยวศิ (กรรมการ)
นักวิชาการอิสระ (พิพิธภัณฑ์และเทคโนโลยี)

๔. นางอิศรา ลลิตผลการพิมพ์ (กรรมการ)
นักวิชาการภาพยนตร์, บรรณาธิการนิตยสาร ไบโอสโคป

๕. นายวิศิษฐ์ ศาสนเทียง (กรรมการ)
ผู้กำกับภาพยนตร์

๖. นายสัณห์ชัย ไชศิรสเศรณี (กรรมการและเลขานุการ)
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

ประกาศ ณ วันพฤหัสบดีที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

(นางสุกุมล คุณปลื้ม)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

(นายศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา)
ประธานคณะกรรมการพิจารณาตัดสิน
ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติประจำปี พ.ศ.๒๕๕๕

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดสินขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งคณะกรรมการได้ประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้าน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๒๕ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นปีที่ ๓ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. VISIT OF THE PRINTCE OF SIAM (1901)
๒. ช้าง (Chang: A Drama of the Wilderness) (๒๔๗๐)
๓. แหวนวิเศษ (๒๔๗๒)
๔. เสด็จทอดพระเนตรมอญรำผี ปากลัด (๒๔๗๓)
๕. [พระราชพิธีโล้ชิงช้า] (๒๔๗๔)
๖. การรับเรือตอร์ปิโด (๒๔๗๔)
๗. [รามไทย] (๒๔๗๔)
๘. ทรายเป็นแก้ว [๒๔๗๓ – ๒๔๗๔]
๙. [อาชาธ์ศิลป์ พีระศรี] [๒๔๗๔]
๑๐. กรุงแทพเมืองหลวงของเรา [๒๕๐๐]
๑๑. โฆษณาชิ้นสุดท้ายบาร์บี้ ชุดหนูหล่อพ่อเขาพาไปดูหมี (๒๕๐๕)
๑๒. หลุมศพที่ถือไขดำ (๒๕๐๕)
๑๓. เพชรตัดเพชร (๒๕๐๗)
๑๔. ผู้ชนะสิบทิศ (๒๕๐๗ – ๒๕๑๐)
๑๕. เขาชื่อกานต์ (๒๕๑๑)
๑๖. [ในราชบุปโมก์นราภร] (๒๕๑๖)
๑๗. วัยอลวน (๒๕๑๗)
๑๘. คนภูเขา (๒๕๒๒)
๑๙. น้ำพุ (๒๕๒๗)
๒๐. บุญชูผู้น่ารัก (๒๕๓๑)
๒๑. ปุกปุย (๒๕๓๑)
๒๒. 2499 อันธพาลครองเมือง (๒๕๔๐)
๒๓. ฟ้าทะลายโจร (๒๕๔๑)
๒๔. โหมโรง (๒๕๔๗)
๒๕. มหา'ลัยเหมืองแร่ (๒๕๔๘)

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาคัดสินภาพยนตร์ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๓

๑. นายศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา (ประธานกรรมการ) กรรมการบริหารหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
๒. รศ.ดร.ชัชวัลย์ คุปรัตกุล (กรรมการ) นักวิทยาศาสตร์
๓. ศ.ดร.ธเนศ อากาศวัฒนชัย (กรรมการ) นักประวัติศาสตร์
๔. นายอัศศิริ ธรรมโชติ (กรรมการ) นักเขียน
๕. นายปราโมทย์ แต่งอักษร (กรรมการ) นักวิจารณ์ภาพยนตร์ นักเขียน
๖. นายพันธุ์ทิพย์ ทองสังข์ (กรรมการ) ผู้กำกับภาพยนตร์
๗. นายนัสกี้ หอมไม้ (กรรมการ) นักวิชาการภาพยนตร์

ประกาศ ณ วันศุกร์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

(นายสุระ เดชะทัต)
ผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

(นายศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา)
ประธานคณะกรรมการพิจารณาเพื่อ
ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติประจำปี พ.ศ.๒๕๕๖

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งคณะกรรมการได้ประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้าน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์ จำนวน ๒๕ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นปีที่ ๙ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. [ร.๕ เสด็จประพาสกรุงสต็อกโฮล์ม] (๒๔๔๐)
๒. [Siamese Society] (๒๔๖๑)
๓. เสด็จอินโดจีน พ.ศ. ๒๔๗๑
๔. Sound Patch Work (๒๔๗๒)
๕. [ปัตตานีในอดีต] [๒๔๗๔]
๖. ข้าวก้ำมือเดียว (๒๔๘๓)
๗. พรายตะเคียน (๒๔๘๓)
๘. งานวันชาตะ นายพลตรีหลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ณ ทำเนียบ รังสรรค์ภูผลาญ (๒๔๘๔)
๙. พี่ชาย (๒๔๘๔)
๑๐. [จำเริญ - จิระนี] (๒๔๘๗)
๑๑. สันติ – วีณา (๒๔๘๗)
๑๒. ขิ่วฟ้าคืนสลาย (๒๔๘๘)
๑๓. เศรษฐีอนาถา (๒๔๙๙)
๑๔. รักริษยา (๒๕๐๐)
๑๕. [หาบข้าว นวดข้าว สีข้าว แห่งงานภาคใต้] [๒๕๐๓ - ๒๕๑๒]
๑๖. ตลาดพรหมจารีย์ (๒๕๑๖)
๑๗. สำเพ็ง (๒๕๒๕)
๑๘. คนทรงเจ้า (๒๕๓๒)
๑๙. คนเลี้ยงช้าง (๒๕๓๓)
๒๐. กลิ้งไว้ก่อนพ่อสอนไว้ (๒๕๓๔)
๒๑. ทางครึ่งหนึ่งเมื่อชั่วนี้ (๒๕๓๗)
๒๒. นางนาก (๒๕๔๒)
๒๓. ดอกฟ้าในมือมาร (๒๕๔๓)
๒๔. มนต์รักทรานซิสเตอร์ (๒๕๔๔)
๒๕. แฟนฉัน (๒๕๔๖)

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๙

๑. นายศักดินา อัครกุล ณ อยุธยา (ประธานกรรมการ)
กรรมการบริหารหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

๒. นายภัคคิภัทร์ สุวรรณไมเคิน (กรรมการ)
นักวิชาชีพภาพยนตร์

๓. ผศ.สุวรรณา เกรียงไกรเพชร (กรรมการ)
นักวิชาการอิสระ

๔. นายพิชัยวัลย์ แสงประพาพ (กรรมการ)
นักวิชาการภาพยนตร์

๕. นายวิภว์ บูรพพงศ์ (กรรมการ)
นักเขียน

๖. นายบรรจง ปิติสุนทกูล (กรรมการ)
ผู้กำกับภาพยนตร์

ประกาศ ณ วันเสาร์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

(นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

(นายศักดินา อัครกุล ณ อยุธยา)
ประธานคณะกรรมการพิจารณา
เพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติประจำปี พ.ศ.๒๕๕๗

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งคณะกรรมการได้ประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้าน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์ จำนวน ๒๕ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นปีที่ ๕ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. [ภารกิจทหารอาสาสยามในสงครามโลกครั้งที่ ๑] [๒๔๖๑]
๒. [เด็กขอนสมัย ร.๗] [๒๔๗๐-๒๔๗๕]
๓. พันท้ายนรสิงห์ (๒๔๗๓)
๔. [ทหารไทยไปเกาหลี] [๒๔๙๔-๒๔๙๕]
๕. มรดกพระจอมเกล้า (๒๔๗๗)
๖. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกผนวช [๒๔๗๙]
๗. โฆษณาพระเครื่องฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ [๒๕๐๐]
๘. ทะโมนไทร [๒๕๐๖]
๙. อุทธนา – ศิวิพร (๒๕๐๖)
๑๐. การปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศชาติในตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาล และผู้นำทางทหารจนถึงสิ้นปีวอและอสัญกรรมของ ทพฒา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ [๒๕๐๖]
๑๑. สายเลือดเดียวกัน [๒๕๐๗-๒๕๑๑]
๑๒. ชู้ (๒๕๑๕)
๑๓. วัยตกกระ (๒๕๑๘)
๑๔. เกาะป่า (๒๕๒๑)
๑๕. ประชาชนนอก (๒๕๒๔)
๑๖. เพื่อน-แพง (๒๕๒๖)
๑๗. ด้วยเกล้า (๒๕๓๐)
๑๘. บ้านผีปอบ 2 (๒๕๓๓)
๑๙. เรื่องตลก 69 (๒๕๔๖)
๒๐. บางระจัน (๒๕๔๓)
๒๑. สุริโยไท (๒๕๔๔)
๒๒. ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ (๒๕๔๕)
๒๓. องค์บาก (๒๕๔๖)
๒๔. ชัตเตอร์ กดติดวิญญาณ (๒๕๔๗)
๒๕. รักแห่งสยาม (๒๕๕๐)

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๕

๑. นายศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา (ประธานกรรมการ)
กรรมการบริหารหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

๒. นายเอนก นาวิกมูล (กรรมการ)
นักประวัติศาสตร์และนักเขียน

๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษม เพ็ญภินันท์ (กรรมการ)
นักวิชาการด้านปรัชญา

๔. พลเอก บัญชร ชวาลศิลป์ (กรรมการ)
นักเขียน

๕. นายสมโภชน์ เตียสกียบริพนธ์ (กรรมการ)
นักวิจารณ์ภาพยนตร์

๖. นายอดิเทพ ภัทรเศรษฐพาล (กรรมการ)
นักเขียนและนักศาสตร์

๗. นายดวงฤทธิ์ บุนนาค (กรรมการ)
สถาปนิก

๘. นางกฤติยา กาวิรงค์ (กรรมการ)
ภัณฑารักษ์

๙. นายศุภวัฒน์ จงศิริ (กรรมการ)
ผู้กำกับภาพยนตร์

ประกาศ ณ วันอาทิตย์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

(นายศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา)
ประธานคณะกรรมการพิจารณา
เพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งคณะกรรมการได้ประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๒๕ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. ชั้วไหม่ทางทะเล เรือคำน้ำ แห่งราชนาวีสยาม
กิจวัตรของทหารเรือคำน้ำไทยในญี่ปุ่น
(พิธีปล่อยเรือคันรุ่นเรืองสตโส) [๒๔๗๙-๒๔๘๐]
๒. [พระองค์เจ้าพีระพงศ์ภาณุเดชน่งรถ ณ ถนนราชดำเนิน] (๒๔๘๐)
๓. เสด็จประพาสภาคใต้ (๒๕๐๒)
๔. พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พ.ศ. ๒๕๐๓ (๒๕๐๓)
๕. แพรดำ (๒๕๐๔)
๖. [การเดินขบวนของประชาชน นักเรียน การเสด็จพระราชดำเนินจังหวัดนราธิวาส]
(๒๕๐๕)
๗. ไม้สัก [๒๕๐๕]
๘. พัฒนากร (๒๕๐๖)
๙. เพลงหย่อย (๒๕๐๗)
๑๐. MISS UNIVERSE BEAUTY PAGEANT (๒๕๐๘)
๑๑. [พิธีลงนามและคำประกาศในฉลองการย่อร่วม
การก่อตั้งสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้] (๒๕๑๐)
๑๒. มิตรแท้ผู้กลับมา (๒๕๑๒)
๑๓. จารึกานุสรณ์ (๒๕๑๕)
๑๔. เทพธิดาโรงแรม (๒๕๑๗)
๑๕. [นิวไทยการแสด จำกัด ๖ ตุลา] (๒๕๒๑)
๑๖. คนกลางแดด (๒๕๒๑)
๑๗. ไผ่แดง (๒๕๒๒)
๑๘. สะพานรักสามสิน (๒๕๓๐)
๑๙. สตรีเหล็ก (๒๕๓๑)
๒๐. สุดแค้นหา (๒๕๓๖)
๒๑. หมานคร (๒๕๓๗)
๒๒. FINAL SCORE
365 วัน-ตามติดชีวิตเด็กเอ็นท์ (๒๕๕๐)
๒๓. MARY IS HAPPY, MARY IS HAPPY. (๒๕๕๖)
๒๔. วังพิกุล (๒๕๕๗)
๒๕. เพลงของข้าว (๒๕๕๘)

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙

๑. นายศักดินา ผิตรกุล ณ อยุธยา (ประธานกรรมการ) กรรมการบริหารหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
๒. นายสุทธากร สันติสวัสดิ์ (กรรมการ) นักวิชาการด้านภาพยนตร์
๓. นางสมนสการนต์ รังสิพราหมณกุล (กรรมการ) บรรณาธิการ
๔. นายอรรถ บุนนาค (กรรมการ) นักเขียน นักแปล
๕. นายคนู สันตระกูล (กรรมการ) นักประวัติศาสตร์
๖. นางรัตน์ เผ่าเหลืองทอง (กรรมการ) นักเขียนบทภาพยนตร์
๗. นายสมเกียรติ วิทูรานิช (กรรมการ) ผู้กำกับภาพยนตร์

ประกาศ ณ วันอังคารที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

(นายศักดินา ผิตรกุล ณ อยุธยา)
ประธานคณะกรรมการพิจารณาเพื่อ
ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งคณะกรรมการได้ประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์ จำนวน ๑๕ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ๒๔๖๙ (๒๔๖๙)
๒. การเดินทางกลับจากประเทศญี่ปุ่นของคณะทูตไทยในการไปเจรจาคลองการเรียกร้องดินแดนคืนจากรัฐบาล อินโดจีน ของฝรั่งเศส ถึงกรุงเทพพระมหานคร (๒๔๘๔)
๓. ทะเลรัก (๒๔๘๖)
๔. พิธีเปิดป้าย พรรคเสรีมนังคศิลา ๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙ (๒๔๙๙)
๕. ไทยไดมารู (๒๕๐๗)
๖. ศึกบางระจัน (๒๕๐๘)
๗. กองพันรองอาศึก (๒๕๑๐)
๘. ชุมแพ (๒๕๑๐)
๙. เพลงรักเพื่อแม่ (๒๕๒๑)
๑๐. บ้านทรายทอง (๒๕๒๓)
๑๑. หลวงตา (๒๕๒๓)
๑๒. มือปืน (๒๕๒๖)
๑๓. ข้าวหลังภาพ (๒๕๒๘)
๑๔. ฉลุย (๒๕๓๐)
๑๕. เกรซแลนด์ (๒๕๔๙)

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. นายศักดินา ผิดกูล ณ อยุธยา (ประธานกรรมการ) กรรมการบริหารหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
๒. นายพิคณุ นิลกลัด (กรรมการ) สื่อมวลชน
๓. นายสกุล บุณยทัต (กรรมการ) นักวิชาการ
๔. นายศรัณย์ ทองปาน (กรรมการ) นักเขียนสารคดี
๕. นางอุทัยวรรณ วงศ์สิงหวัลดี (กรรมการ) ผู้กำกับการแสดง
๖. นางสาวสินสิริรา เจริญสุโข (กรรมการ) นักแสดง

ประกาศ ณ วันพุธที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายพงศ์สักดิ์ู เหมสันต์)
ผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รักษาการ

(นายศักดินา ผิดกูล ณ อยุธยา)
ประธานคณะกรรมการพิจารณาเพื่อ
ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งคณะกรรมการได้ประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๒๐ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. [งานพระบรมศพพระพุทธเจ้าหลวง] (๒๔๕๓)
๒. [การถ่ายภาพยนตร์เสียงในฟิล์มครั้งแรกในสยาม] (๒๔๗๖)
๓. [แข่งขันกอล์ฟ ๒๔๗๙] (๒๔๗๙)
๔. ขนมเปี๊ยะของอากง (๒๔๙๖)
๕. หนุมานเผชิญทัยครั้งใหม่ [๒๕๐๐]
๖. [ภาพยนตร์โฆษณาสี่คิงส์] (๒๕๐๒)
๗. งานศพนายย่องฟิมม่าย ถาวรว่องวงศ์ (๒๕๑๒)
๘. ไอ้ทุย (๒๕๑๙)
๙. พิธีพระราชทานเพลิงศพวีรชนผู้เสียชีวิต
ณ บริเวณท้องสนามหลวง ๑๓-๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๙ (๒๕๑๙)
๑๐. เพื่อนรัก (๒๕๒๐)
๑๑. มนต์รักแม่น้ำมูล (๒๕๒๐)
๑๒. เมียหลวง (๒๕๒๑)
๑๓. เลือดสุพรรณ (๒๕๒๒)
๑๔. รุ่งอรุณวันใหม่ในป่า (๒๕๒๓)
๑๕. แก้ว (๒๕๒๓)
๑๖. อนึ่ง คิดถึงพอสังเขป (๒๕๓๕)
๑๗. กล่อง (๒๕๔๓)
๑๘. สัตว์ประหลาด ! (๒๕๔๓)
๑๙. ก้านกล้วย (๒๕๔๗)
๒๐. ฉลาดเกมส์โกง (๒๕๖๐)

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. นายศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา (ประธานกรรมการ)
กรรมการบริหารหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

๒. ดร. นิตยา กาญจนะวรรณะ
รองปลัดฯ ประธานหอวิทยาการและศิลป์

๓. ร.ศ. อรทุมา ยุทธวงศ์
นักวิชาการ, นักเขียน

๔. นายภิญโญ ไตรสุริยธรรมา
บรรณาธิการ, นักเขียน

๕. นายพรพิจิต พัฒนอานุศร
นักวิชาการอิสระ

๖. นายก้อง ฤทธิ์ดี
สื่อมวลชน

๗. นายอิษฎาวุธ สาครินทร์
นักดนตรี

๘. นายธนาพล อิ๋วสกุล
บรรณาธิการ, นักเขียน

ประกาศ ณ วันพฤหัสบดีที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายวีระ โรจน์พจนวัตน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

(นายศักดินา ฉัตรกุล ณ อยุธยา)
ประธานคณะกรรมการพิจารณาเพื่อ
ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งคณะกรรมการได้ประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๑๕ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ เลียบมณฑลฝ่ายเหนือ พ.ศ. ๒๔๖๙ (๒๔๖๙)
๒. [การเสด็จเลียบเมืองเหนือ ROYAL TOUR IN NORTHERN SIAM] (ส่วนที่ไม่ได้ใช้) (๒๔๗๐)
๓. ชมสยาม SEE SIAM (ไม่สมบูรณ์) (๒๔๗๑)
๔. เลือดชาวนา (เศษที่เหลืออยู่) (๒๔๗๔)
๕. ปิดทองหลังพระ (เศษที่เหลืออยู่) (๒๔๘๒)
๖. กะเทยเป็นเหตุ [๒๔๘๗]
๗. BANGKOK METROPOLITAN BUSES AND TRUCKS [๒๕๐๑]
๘. มวยไทย (๒๕๐๖)
๙. นางสาวไพรสกล (๒๕๐๘)
๑๐. "ฟ้าเมืองไทย" ฉลองขึ้นปีที่ 8 พุธ 7 เมษา 19 (๒๕๑๐)
๑๑. ลูกบ้าเที่ยวล่าสุด CRAZY ME (๒๕๑๖)
๑๒. ฝัน บ้า คาราโอเกะ FUN BAR KARAOKE (๒๕๔๐)
๑๓. พี่มาก..พระโขนง PEE MAK (๒๕๕๖)
๑๔. อาปัติ KARMA (๒๕๕๘)
๑๕. INSECTS IN THE BACKYARD แมลงรักในสวนหลังบ้าน (๒๕๖๐)

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. นายกิตติศักดิ์ สุวรรณโกศิน (ประธานกรรมการ)
ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

๒. นางนิสินันท์ ธรแสงรัตน์
ที่ปรึกษา

๓. นายพรชัย วิริยะประภานนท์
นักวิชาการด้านภาพยนตร์

๔. นางสาวโสภิต หวังวิวัฒนา
นักจัดรายการวิทยุ

๕. ศ. ดร. อลิศา หาญวงษ์
นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์

ประกาศ ณ วันศุกร์ที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายอิทธิพล คุณปลื้ม)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

(นายกิตติศักดิ์ สุวรรณโกศิน)
ประธานคณะกรรมการพิจารณาเพื่อ
ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๑๐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งคณะกรรมการได้ประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๑๐ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นปีที่ ๑๐ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. VISIT OF SIAMESE BOY SCOUT TO JAPAN (๒๔๗๖)
๒. คำสั่งคำสาป (ฉบับฟิล์ม ๑๖ มม. [๒๔๗๔], ฉบับฟิล์ม ๓๕ มม. (๒๔๘๗))
๓. [ภาพยนตร์บริการข่าวสารไทย] (๒๔๘๗)
๔. [เบื้องหลังหนังไทย เหนือเกล้า] (๒๕๓๐)
๕. อีแตน (๒๕๓๑)
๖. [ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ เยือนจีน] (๒๕๓๘)
๗. วัยระเริง (๒๕๒๗)
๘. ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด (๒๕๒๘)
๙. ช่างฉัน..ฉันไม่แคร์ (๒๕๒๙)
๑๐. เวลาในขวดแก้ว (๒๕๓๔)

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. นายกิตติศักดิ์ สุวรรณโกศิน (ประธานคณะกรรมการ)
ที่ปรึกษากรรมการบริหารหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

๒. ศาสตราจารย์พิเศษสายทอง จันทรางสุ
นักประวัติศาสตร์

๓. ดร. วิภาษดา พรหมขุนทอง
นักวิชาการด้านการอนุรักษ์และวัฒนธรรมศึกษา

๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดแสน วิสุทธิลักษณ์
นักวิชาการด้านมานุษยวิทยา

๕. นายภาณุ บุญหรัตนศันสุ์
บัณฑิตย สื่อมวลชน

๖. นางสาวสุวัลตรา ภูมิประภาส
บัณฑิตย บันเทิง

๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุรุพงศ์ รักษาสัตย์
ผู้กำกับภาพยนตร์

ประกาศ ณ วันอาทิตย์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายปรเมศร์ งามพิเชษฐ์)
ผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

(นายกิตติศักดิ์ สุวรรณโกศิน)
ประธานคณะกรรมการพิจารณาเพื่อ
ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๑๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๓๘ ท่าน ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๑๓ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นปีที่ ๑๓ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. [โสกันต์พระองค์เจ้าจิรศักดิ์สุประภาต] (๒๔๗๑)
๒. ห้วงรักแหวลึก (๒๔๗๘)
๓. [คำปราศรัยในวันครบรอบปีที่ ๒ แห่งการปฏิวัติ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓] (ไม่สมบูรณ์) (๒๕๐๓)
๔. สุรีรัตน์ล่องหน (๒๕๐๔)
๕. นิสิตพัฒนา (ไม่สมบูรณ์) (๒๕๐๕)
๖. โฆษณาเพียว [๒๕๐๖-๒๕๐๘]
๗. การเดินทางอันแสนไกล (๒๕๑๒)
๘. ทอง (๒๕๓๖)
๙. วิมานดารา (๒๕๓๗)
๑๐. สาย สีมา นักสู้สามัญชน (๒๕๖๔)
๑๑. Goal Club เกมล้มโต๊ะ (๒๕๔๕)

ประกาศ ณ วันจันทร์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายอิทธิพล คุณปลื้ม)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๑๒ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๓๕ ท่าน ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๑๒ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นปีที่ ๑๒ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. กิจการในกระทรวงพาณิชย์ และ คมนาคม THE ACTIVITIES OF THE MINISTRY OF COMMERCE AND COMMUNICATIONS [๒๔๗๐ - ๒๔๗๒]
๒. [ตัดหัวต่อหัว] [๒๔๗๐ - ๒๔๗๓]
๓. ดรรชนีนาง (๒๔๗๖)
๔. [งานอภิเษกพระสังฆราชมีแซล มงคล (อ่อน) ประคองจิต] (๒๔๗๖)
๕. [การประกวดการจัดบ้านและบริเวณ] (๒๔๗๗)
๖. [จอมพลสฤษดิ์ไปอเมริกา] (๒๕๐๑)
๗. เด็กกับหมี The Children and the Bear (๒๕๐๒)
๘. มันมากับความมืด (๒๕๑๔)
๙. แหวนทองเหลือง (๒๕๑๖)
๑๐. เทพธิดา บาร์ 21 (๒๕๒๑)
๑๑. ส.อ.ว.ห้อง 2 รุ่น 44 (๒๕๓๓)
๑๒. October Sonata รักที่รอคอย (๒๕๕๒)

ประกาศ ณ วันอังคารที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายชัยพล สุขเอี่ยม)
ผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๑๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๑๓ ท่าน ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๑๐ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นปีที่ ๑๓ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. ปักธงไชย (๒๕๐๐)
๒. Thailand (๒๕๐๑)
๓. กตัญญูปกาสิต (๒๕๐๑)
๔. โกนจุก [๒๕๑๐]
๕. วันมหาวิปโยค (๒๕๑๖)
๖. เทวดาเดินดิน (๒๕๑๙)
๗. [สัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ไทยที่กลับออกจากป่า] [๒๕๒๔]
๘. เพลงสุดท้าย (๒๕๒๘)
๙. ๑๔ ตุลาสงครามประชาชน (๒๕๔๔)
๑๐. หัวใจทรนง The Adventure of Iron Pussy (๒๕๔๖)

ประกาศ ณ วันพุธที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๑๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๑๔ ท่าน ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๑๐ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นปีที่ ๑๙ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. Compte-rendu de Mission Archéologique...au SIAM – NOV-DEC 1929 –
(รายงานการสำรวจทางโบราณคดี ณ กรุงสยาม พฤศจิกายนถึงธันวาคม ๒๔๗๒) (๒๔๗๒)
๒. WEDDING TRIP TO BANGKOK 1938-1939 (๒๔๘๑-๒๔๘๒)
๓. PRINCE PARIBATRA OF SIAM (๒๔๙๓)
๔. [สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีทรงอัญเชิญพระบรมอัฐิ ร.๗
จากลอนดอนกลับประเทศไทย] (๒๔๗๒)
๕. สามพราน (๒๕๐๓)
๖. น้อยใจยา (๒๕๐๗)
๗. บ้าย..บาย ไทยแลนด์ (ไม่ปรากฏวันออกฉาย)
๘. คนกราบหมา (๒๕๔๐ / ฉบับ Director's Cut ๒๕๖๗)
๙. Birth of Seanéma (๒๕๔๗)
๑๐. กระเบนราหู (๒๕๖๒)

ประกาศ ณ วันศุกร์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

สุดาวรรณ

(นางสาวสุดาวรรณ หวังศุภกิจโกศล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

ประกาศหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เรื่อง ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๑๕ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๓๕ ท่าน ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ จากบรรดารายชื่อภาพยนตร์หลายร้อยเรื่องที่เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ได้คัดกรองนำเสนอ ซึ่งที่สุดคณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ขึ้นทะเบียนภาพยนตร์จำนวน ๑๐ เรื่อง เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ เป็นปีที่ ๑๕ ซึ่งมีรายชื่อตามลำดับปีที่สร้างดังนี้

๑. เสด็จประพาสชะวา พ.ศ. ๒๔๗๒ (๒๔๗๒)
๒. [รวมเหตุการณ์งานสวนสนามสัมพันธมิตรในกรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๔๘๘] (๒๔๘๘)
๓. พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาอานันทมหิดล ณ พระเมรุมาศ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๔๙๓ (๒๔๙๓)
๔. แผนการณ์ภาคพายัพ (๒๔๙๔)
๕. เก็บศพไร้ญาติ ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๓ (๒๕๐๓)
๖. [ประมวลฉากเพลง ๑๕ นม. ในหนังไทย ๑๖ มม.] (๒๕๐๘-๒๕๑๐)
๗. อยู่กับก๋ง (๒๕๒๒)
๘. วันประวัติศาสตร์ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ๑ ธ.ค. ๒๕๒๕ ที่บ้านบาก ต. บ้านบาก อ. ดอนตาล จ. มุกดาหาร (๒๕๒๕)
๙. คู่กรรม (๒๕๓๓)
๑๐. หลานม่า (๒๕๖๗)

ประกาศ ณ วันเสาร์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

(นางสาวชลิต เอื้อบำรุงจิต)
ผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้รับรอง

รายชื่อภาพยนตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. 2554-2569

! อัศเจรีย์ (2519)

14 ตุลาสงครามประชาชน (2544)

15 ค่ำ เดือน 11 (2545)

2499 อันธพาลครองเมือง (2540)

BANGKOK METROPOLITAN BUSES AND TRUCKS [2501]

Birth of Seanéma (2547)

Compte-rendu de Mission Archéologique...au SIAM ~ NOV-DEC 1929 ~ (รายงานการสำรวจทางโบราณคดี ณ กรุงสยาม พฤศจิกายนถึงธันวาคม 2472) (2472)

FINAL SCORE 365 วัน ตามติดชีวิตเด็กเอ็นท์ (2550)

GOAL CLUB เกมล้มโต๊ะ (2544)

MISS UNIVERSE BEAUTY PAGEANT (2508)

MARY IS HAPPY, MARY IS HAPPY (2556)

OCTOBER SONATA รักที่รอคอย (2552)

PRINCE PARIBATRA OF SIAM (2491)

[SIAMESE SOCIETY] [2463]

SOUND PATCH WORK (2473)

THAILAND (2501)

VISIT OF SIAMESE BOY SCOUT TO JAPAN (2472)

VISIT OF THE PRINCE OF SIAM (1901) หรือ การมาเยือนของมกุฎราชกุมารแห่งสยาม (2444)

WEDDING TRIP TO BANGKOK 1938-1939 (2481-2482)

WESTWÄRTS...Südostasiatinnen in der BRD (การเดินทางสู่ตะวันตก... ผู้หญิงจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเยอรมนีตะวันตก) (2532)

ก

กตัญญูปกาสิต (2501)

[กรรมวิธีทำเฮโรอีน] [2500-2505]

[กรุภาพยนตร์กลุ่มชาติพันธุ์ในไทยจาก Encyclopaedia Cinematographica] (2507-2508)

[กรุภาพยนตร์ของหมอบุญส่ง เลขะกุล] [2490-2530]

กรุงเทพเมืองหลวงของเรา [2500]

กระเบนราหู (2562)

กล่อง (2541)

กลิ้งไว้ก่อนพ่อสอนไว้ (2534)

กองพันจงอางศึก [2510]

กะเทยเป็นเหตุ (2497)

ก้านกล้วย (2549)

การชกมวยชิงแชมเปี้ยนโลกระหว่าง โผน กิ่งเพชร-ปาสคาล เปเรส พ.ศ. 2503 เวทีมวยลุมพินี กรุงเทพ (2503)

[การเดินขบวนของประชาชน นักเรียน กรณีเขาพระวิหารในจังหวัดนราธิวาส] (2505)

การเดินทางกลับจากประเทศญี่ปุ่นของคณะทูตไทยในการไปเจรจาตกลงการเรียกร้อง ดินแดนคืนจากรัฐบาล อินโดจีนของฝรั่งเศส ถึงกรุงเทพพระมหานคร (2484)

การเดินทางอันแสนไกล (2512)

การต่อสู้ของกรรมกรหญิงโรงงานฮาร่า (2518)

[การถ่ายภาพยนตร์เสียงในฟิล์มครั้งแรกในสยาม] (2472)

การปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศชาติในตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาลและผู้นำทางทหารจนถึงล้มป่วยและอสัญกรรมของ ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ [2506]

[การประกวดการจัดบ้านและบริเวณ] (2497)

การรับเรือตอร์ปิโด (2478)

การสวนสนามของกองกำลังเสรีไทย (2488)

[การเสด็จเลียบเมืองเหนือ ROYAL TOUR IN NORTHERN SIAM] (ส่วนที่ไม่ได้ใช้) (2470)

กาลครั้งหนึ่งเมื่อเช้านี้ (2538)

กิจการในกระทรวงพาณิชย์ แล คมนาคม THE ACTIVITIES OF THE MINISTRY OF COMMERCE AND COMMUNICATIONS [2470 - 2472]

เก็บศพไร้ญาติ ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2503 (2503)

เกรซแลนด์ (2549)

แก้ว (2523)

โกนจุก [2510]

ข

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์เมื่อ 6 ตุลาคม 2519 (2519)

ขนมเปี๊ยะของอากง (2496)

ข้างหลังภาพ (2528)

ข้าวกำมือเดียว (2483)

เขาชื่อกานต์ (2516)

[แข่งขันกอล์ฟ 2474] (2474)

โขน (2472)

ค

คู่กรรม (2531)

คนกราบหมา (2540 / ฉบับ Director's Cut 2567)

คนกลางแดด (2522)

คนจร ฯลฯ (2542)

คนทรงเจ้า (2532)

คนภูเขา (2522)

คนเลี้ยงช้าง (2533)

[คณะนักข่าวเดินทางไปจีนแดงและเวียดนามเหนือ ปี 2500] (2500)

ครูบ้านนอก (2521)

คล้องช้าง (2481)

[คำปราศรัยในวันครบรอบปีที่ 2 แห่งการปฏิวัติ 20 ตุลาคม 2503] (ไม่สมบูรณ์) (2503)

คำสั่งคำสาป (ฉบับฟิล์ม 16 มม. [2494], ฉบับฟิล์ม 35 มม. (2497))

ฆ

โฆษณาขี้ผึ้งบริบูรณ์บาล์ม ชุดหนูหล่อพ่อเขาพาไปดูหมี (2505)

โฆษณาพระเครื่องฉลอง 25 พุทธศตวรรษ [2500]

โฆษณาเพียว [2506 - 2508]

ง

[งานพระบรมศพพระพุทธเจ้าหลวง] (2453)

งานวันชาตะ นายพลตรีหลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ณ ทำเนียบวังสวนกุหลาบ (2484)

งานศพนายอ่องซิมผ่าย ถาวรว่องวงศ์ (2512)

[งานอภิเษกพระสังฆราชมีแชล มงคล (อ่อน) ประคองจิต] (2496)

เงาะป่า (2523)

เงิน เงิน เงิน (2508)

จ

[จอมพลสฤษดิ์ไปอเมริกา] (2501)

จาริกานุสรณ์ (2514)

[จำเริญ-จิมมี่] (2497)

ฉ

ฉลาดเกมส์โกง (2560)

ฉลุย (2531)

เฉิ่ม... (2548)

ช

ชมสยาม SEE SIAM (ไม่สมบูรณ์) (2473)

ชัตเตอร์ กดติดวิญญาณ (2547)

ชั่วฟ้าดินสลาย (2498)

ช้าง CHANG: A DRAMA OF THE WILDERNESS (2470)

ช่างมัน..ฉันไม่แคร์ (2529)

ชีวิตก่อน 2475 (2473)

ชุมแพ (2519)

ชู้ (2515)

โชคสองชั้น (ส่วนที่ไม่ได้ใช้) (2470)

ด

ด้วยเกล้า (2530)

ดอกฟ้าในมือมาร (2543)

ดรรชนีนาง [2496]

ดาวคะนอง (2559)

ดาไลลามะในสวนโมกข์ (2515)

เด็กกับหมี THE CHILDREN AND THE BEAR (2502)

[เด็กชนสมัย ร.7] [2470 - 2475]

ต

ตลาดพรหมจารีย์ (2516)

[ตัดหัวต่อหัว] [2470-2473]

ท

ทรายมาเป็นแก้ว [2493 – 2494]

ทวิภพ (2547)

[ทหารไทยไปเกาหลี] [2494 - 2495]

ทอง (2516)

ทองปาน (2520)

ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น (2520)

ทะโมนไพร (2502)

ทะเลรัก (2496)

ทิ้งระเบิดกรุงเทพในสงครามโลก ครั้งที่ 2 (2487)

เทพธิดา บาร์ 21 (2521)

เทพธิดาโรงแรม (2517)

เทวดาเดินดิน (2519)

โทน (2513)

ไทยไดมารู (2507)

น

น้อยไจยา (2509)

นางนาก (2542)

นางสาวโพระดก (2508)

น้ำท่วมกรุงเทพ 2485 (2485)

น้ำพุ (2527)

[นิรโทษกรรม จำเลยคดี 6 ตุลา] [2521]

นิ้วเพชร (2501)

นิสิตพัฒนา (ไม่สมบูรณ์) (2505)

[โนราขุนอุปถัมภ์นรากร] (2516)

บ

บันทึกรักของพิมพ์ฉวี (2505)

บันทึกเหตุการณ์ 6 ตุลา (2519)

บางระจัน (2543)

บ้านทรายทอง (2523)

บ้านผีปอบ 2 (2533)

บ๊าย..บาย ไทยแลนด์ (ไม่ปรากฏวันออกฉาย)

บุญชูผู้น่ารัก (2531)

[เบื้องหลังหนังไทย เหนือเกล้า] (2510)

ป

ประชาชนนอก (2524)

[ประมวลฉากเพลง 35 มม. ในหนังไทย 16 มม.] (2508-2510)

ประมวลภาพเหตุการณ์สูญเสียพระเอกผู้ยิ่งใหญ่ มิตร ชัยบัญชา (2513)

ปักธงไชย (2500)

ปัตตานีในอดีต [2479]

ปิดทองหลังพระ (เศษที่เหลืออยู่) (2482)

ปุกปุย (2533)

ผ

ผีตองเหลือง (2505)

ผีเสื้อและดอกไม้ (2528)

ผู้ชนะสิบทิศ [2509 - 2510]

ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด (2528)

แผนการณ์ภาคพายัพ (2498)

แผ่นดินของเรา (2519)

แผลเก่า (2520)

ไผ่แดง (2522)

ฝ

ฝัน บ้า คาราโอเกะ (2540)

พ

พยาธิตัวจี๊ด GNATHOSTOMA SPINIGERUM AND GNATHOSTOMIASIS IN THAILAND : 2510 (2510)

พระเจ้ากรุงสยามเสด็จฯ ถึงกรุงเบิร์น (2440)

พระเจ้าช้างเผือก (2484)

พระบาทสมเดจพระเจ้าอยู่หัวเสดจฯ เลียบมณฑลฝ่ายเหนือ พ.ศ. 2469 (2469)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกผนวช [2499]

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จนิวัตพระนคร พ.ศ. 2481 (2481)

พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พ.ศ. 2503 (2503)

พระราชพิธีเฉลิมกรุงเทพมหานครและพระราชวงศ์จักรีอันประดิษฐานมาครบ 150 ปี (2475)

พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 2469 (2469)

พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทร-มหาอานันทมหิดล ณ พระเมรุมาศ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2493 (2493)

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (2468)

[พระราชพิธีโล้ชิงช้า] (2474)

[พระองค์เจ้าพีระพงศ์ภาณุเดชแข่งรถ ณ ถนนราชดำเนิน] (2480)

พรายตะเคียน (2483)

พัฒนากร (2506)

พันท้ายนรสิงห์ (2493)

พิธีเปิดป้าย พรรคเสรีมนังคศิลา 2 กุมภาพันธ์ 2499 (2499)

พิธีพระราชทานเพลิงศพวีรชนผู้เสียชีวิต ณ บริเวณท้องสนามหลวง 13 - 15 ตุลาคม 2517 (2517)

[พิธีลงนามและคำประกาศในแถลงการณ์ร่วมการก่อตั้งสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้] (2510)

[สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีทรงอัญเชิญพระบรมอัฐิ ร.7 จากลอนดอนกลับประเทศไทย] (2492)

พี่ชาย (2494)

พี่มากพระโขนง (2556)
เพชรตัดเพชร (2509)
เพลงของข้าว (2558)
เพลงรักเพื่อเธอ (2521)
เพลงสุดท้าย (2528)
เพลงเหย่อย (2507)
เพื่อน-แพง (2526)
เพื่อนรัก (2520)
แพรดำ (2504)

ฟ

ฟ้าทะลายโจร (2543)
ฟ้าเมืองไทย ฉลองขึ้นปีที่ 8 พุธ 7 เมษา 19 (2519)
แฟนฉัน (2546)
ไฟเย็น (2508)

ภ

[ภาพยนตร์โฆษณาสี่คิงส์] (2502)
[ภาพยนตร์บริการข่าวสารไทย] (2497)
[ภารกิจทหารอาสาสยามในสงครามโลกครั้งที่ 1] [2461]

ม

[ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ เยือนจีน] (2518)
มนต์รักทรานซิสเตอร์ (2544)
มนต์รักแม่น้ำมูล (2520)
มนต์รักลูกทุ่ง (2513)
มรดกพระจอมเกล้า (2497)
มวยไทย (2506)
มหา'ลัยเหมืองแร่ (2548)
มันมากับความมืด (2514)
มิตรเก่าผู้กลับมา (2512)
มือโจร (2504)
มือปืน (2526)
เมียหลวง (2521)
เมืองในหมอก (2521)
แม่นาคพระโขนง (2502)
แมลงรักในสวนหลังบ้าน (2560)
ไม้สัก [2505]

ย

ยิงเป้านักโทษค้ายาเสพติด (2510)
ยุทธนา-ศิริพร YUTHANA UND SIRIPON MONCH AUF ZEIT [2506]

ร

[ร. 5 เสด็จประพาสกรุงสต็อกโฮล์ม] (2440)
[รวมไทย] (2484)
[รวมเหตุการณ์งานสวนสนามสัมพันธมิตรในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2489] (2489)
รักริษยา (ไม่สมบูรณ์) (2500)
รักแห่งสยาม (2550)
รัฐประหาร 2490 (2490)
รั้วใหม่ทางทะเล เรือดำน้ำ แห่งราชนาวีสยาม กิจวัตรของทหารเรือดำน้ำไทยในญี่ปุ่น [พิธีปล่อยเรืออันรุ่งเรืองสดใส] [2479 - 2480]
รุ่งอรุณวันใหม่ในป่า (2523)
เรื่องตลก 69 (2542)
เรือนแพ (2504)
โรงแรมนรก (2500)

ล

ลุงบุญมีระลึกชาติ (2553)
ลูกบ้าเที่ยวล่าสุด (2536)
ลูกอีสาน (2525)
เลือดชาวนา (เศษที่เหลืออยู่) (2479)

เลือดสุพรรณ (2522)

ว

วังพิกุล (2557)

วันมหาวิปโยค (2516)

วันประวัติศาสตร์ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย 1 ธ.ค. 2525 ที่บ้านบาก ต. บ้านบาก อ. ดอนตาล จ. มุกดาหาร (2525)

วัยตกกระ (2521)

วัยระเริง (2527)

วัยอลวน (2519)

วิมานดารา (2517)

เวลาในขวดแก้ว (2534)

ศ

ศึกบางระจัน (2509)

เศรษฐีอนาถา (2499)

ส

สตรีเหล็ก (2543)

สวรรค์บ้านนา (2552)

สวรรค์มืด (2501)

ส.อ.ว.ห้อง 2 รุ่น 44 (2433)

สะพานรักสารสิน (2530)

สัตว์ประหลาด ! (2547)

สันติ-วีณา (2497)

[สัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ไทยที่กลับออกจากป่า] [2528]

สามพราน (2503)

สายเลือดเดียวกัน [2509 - 2511]

สาย สีมา นักสู้สามัญชน (2524)

สำเพ็ง (2525)

สุดสาคร (2522)

สุดเสน่หา (2546)

สุริโยไท (2544)

สุรีรัตน์ล่องหน (2504)

เสด็จทอดพระเนตรมอญรำผี ปากลัด 1 มีนาคม พ.ศ. 2473 (2473)

เสด็จประพาศชะวา พ.ศ.2472 (2472)

เสด็จประพาสภาคใต้ (2502)

เสด็จอินโดจีน พ.ศ. 2473 (2473)

เสน่ห์บางกอก (2509)

แสงศตวรรษ (2549)

[โสกันต์พระองค์เจ้าจิรศักดิ์สุประภาต] (2471)

ห

หนุมานเผชิญภัยครั้งใหม่ [2500]

หนุมานพบ 7 ยอดมนุษย์ (2517)

หมานคร (2547)

หลานม่า (2567)

หลวงตา (2523)

หลุมศพที่ลือไซต์ (2505)

ห้วงรักเหวลึก (2498)

หัวใจทรนง THE ADVENTURE OF IRON PUSSY (2546)

[หาบข้าว นวดข้าว สีข้าว แต่งงานภาคใต้] [2511 - 2512]

เหตุมหัศจรรย์ (2498)

แห่รัฐธรรมนูญ (2476)

แหวนทองเหลือง (2516)

แหวนวิเศษ (2472)

โหมโรง (2547)

อ

องค์บาก (2546)
อนึ่ง คิดถึงพอสังเขป (2535)
อนุทินวีรชน 14 ตุลา (2517)
อยู่กับก๋ง (2522)
อัศวินดาบกายสิทธิ์ (2513)
อาปัติ (2558)
[อาจารย์ศิลป์ พีระศรี] [2494]
อินทรีทอง (2513)
อีแตน (2511)
ไอ้ทุย (2514)

ประมวลภาพกิจกรรม วันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย (พ.ศ. 2554-2568)

มรดกภาพยนตร์
ของชาติ

ขึ้นทะเบียน
มรดกภาพยนตร์
ของชาติ

12
เนื่องในวันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย

เนื่องในวันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย
พุธที่ 4 กรกฎาคม 2564

14

ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ
ครั้งที่ 16 ประจำปี พ.ศ. 2569

ISBN	978-616-543-918-3
พิมพ์ครั้งแรก	ตุลาคม พ.ศ. 2569
จำนวนพิมพ์	500 เล่ม
จัดพิมพ์โดย	หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม 94 หมู่ 3 ถนนพุทธมณฑลสาย 5 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล นครปฐม 73170 โทร 02 482 2013-15 www.fapot.or.th
คณะทำงาน	ชลิดา เอื้อบำรุงจิต, โดม สุขวงศ์, สัณห์ชัย โชติรสเศรณี, ก้อง ฤทธิ์ดี, อรวรรณ ชวศิลป, พุทธพงษ์ เจียมรัตตัญญู, หัทยา ฟักภู่, ธีรวุฒิ นามทอง, ธิติพงษ์ ก่อสกุล, ภาคภูมิ ธรรมศรี
ศิลปกรรม	พัชรินทร์ เอกอ่อนแสง
พิมพ์ที่	บริษัท กรีน ไลฟ์ พริ้นติ้ง เฮ้าส์ จำกัด